

Intellectus

REVISTA INVENTATORILOR ȘI CERCETĂTORILOR

5/2000

CITIȚI ÎN NUMĂR:

- Strategia în domeniul proprietății intelectuale
- Protecția invenției brevetate și conflictele generate de ea
- Cooperare internațională: stagiere în SUA
- Creativitatea românilor prin prisma istoriei
- Descoperiri care au transformat lumea

AGGEP

AGENȚIA DE STAT PENTRU PROTECȚIA PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE
A REPUBLICII MOLDOVA

Intellectus

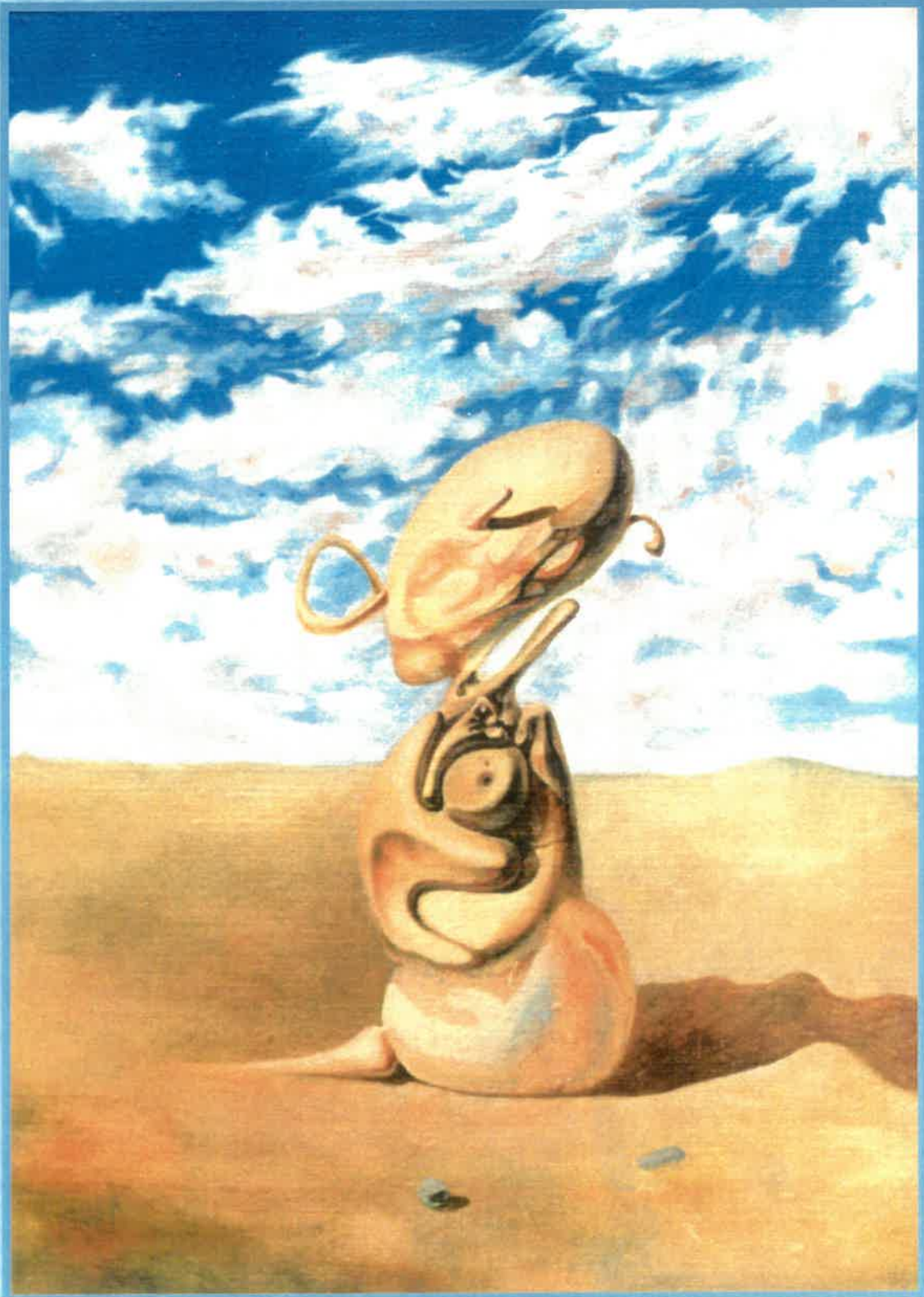
Apare din 1995

5/2000

Revista inventatorilor
și cercetătorilor
Journal of inventors
and researchers

CHIȘINĂU

*Adrian CUCEREA VĂI
Victoria Șuierătorului
Pânză, ulei, 1992*

EVENIMENT	EVENT
G. GLAZACEV	G. GLAZACEV
Adoptarea Tratatului internațional privind dreptul brevetelor 5	Adoption of the International Treaty concerning the patent rights
OPȚIUNI STRATEGICE	STRATEGIC OPTIONS
E. STAȘCOV	E. STAȘCOV
Instruirea deschisă la distanță 7	Open distance training
ASPECTE ACTUALE ALE PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE	PRESENT ASPECTS OF INDUSTRIAL PROPERTY
I. DANILIU	I. DANILIU
Esențiale contribuții bilaterale 10	Important bilateral contributions
I. VASILESCU	I. VASILESCU
Unitatea invenției - reală și de esență, nu doar în aparență 13	The integrity of the invention - real and substantial, not just in appearance
L. ANISIMOV	L. ANISIMOV
Strategia în domeniul proprietății intelectuale - un obiectiv major 17	The strategy in the intellectual property field - a major objective
A. MOISEI	A. MOISEI
Conflictele ce țin de proprietatea industrială și influența lor asupra procedurii de acordare a protecției 21	Conflicts relating to the industrial property and their impact on the protection granting procedure
O. CIGINOV	O. CIGINOV
Armonizarea legislației în sectorul circulației libere a bunurilor și securității produselor industriale 24	Harmonization of the Law on Free Trade in goods and Safeguard of Industrial Products
R. STAȘCOV	R. STAȘCOV
Mijloace de apărare a dreptului la marcă în România și Republica Moldova 26	Means for the protection of trademark right in Romania and the Republic of Moldova
N. NADIOJCHIN	N. NADIOJCHIN
Acordarea brevetului pentru soi de plantă 32	Grant of a plant variety patent
COOPERARE INTERNAȚIONALĂ	INTERNATIONAL COOPERATION
M. CERNOBROVCIUC	M. CERNOBROVCIUC
Noi fațete de instruire specializată 37	New aspects of specialist training
ATITUDINI, PROBLEME, SUGESTII	ATTITUDES, PROBLEMS, SUGGESTIONS
Situția PPI în Republica Moldova și posibilitățile de susținere a inventatorilor. Discuție la masa rotundă 41	IPP state in the Republic of Moldova and the possibilities of supporting the inventors. Round-table discussion
V. SOSNOVSCHI	V. SOSNOVSCHI
Impactul inovației asupra ecologiei 44	Innovation impact on the ecology

INVENȚII ȘI INVENTATORI	INVENTIONS AND INVENTORS
G. POPOVICI	G. POPOVICI
Modelarea geometrică a suprafețelor generate de burghiurile mecanismului rotativ pentru forarea găurilor în sol	Geometrical modelling of surfaces generated by the rotary drill bits
46	
T. VIDRAȘCU, C. ANTOHI, D. PARASCA	T. VIDRAȘCU, C. ANTOHI, D. PARASCA
On the operation of an electric ignition system with low frequency oscillator	On the operation of an electric ignition system with low frequency oscillator
50	
NUME NOTORII	FAMOUS NAMES
D. BATÂR	D. BATÂR
Instaurator al climatului creativ	Establisher of the creative climate
51	
CUGETĂRI	MEDITATIONS
V. DULGHERU	V. DULGHERU
Creativitatea românilor - de la Zamolxe până în zilele noastre	Creativity of Romanians - from Zamoixe times up to now
54	
SUBIECTE ÎN DEZBATERE	SUBJECTS UNDER DEBATE
Performanțe excepționale în calculul matematic mintal	Outstanding performances in the mental mathematical calculation
58	
AGEPI NEWS	AGEPI NEWS
IPI la început de an universitar	The IPI at the beginning of the university year
61	
Promoție nouă de consilieri în proprietate industrială	A new generation of councillors in industrial property
63	
Instruire practică în predarea PPI	Practical training in teaching the IPP
65	
PAGINI DE ISTORIE	PAGES OF HISTORY
Descoperiri care au transformat lumea. De la telefon la televizor	Discoveries which have transformed the world. From telephone to television set
66	
BURSA INVENȚIILOR	INVENTIONS EXCHANGE
Invenții propuse pentru contracte de licență sau cesiune	Protected inventions offered for licences or assignment
70	

Adoptarea Tratatului internațional privind dreptul brevetelor

In perioada 11 mai - 2 iunie curent la Geneva, la sediul OMPI, și-a desfășurat lucrările Conferința diplomatică pentru adoptarea Tratatului privind dreptul brevetelor.

Au luat parte reprezentanți din 150 de țări și 7 organizații interstatuale.

Delegația Republicii Moldova a fost condusă de dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI.

Din componența delegației au făcut parte dl Andrei Cheptine, Ambasador, Reprezentant Permanent al RM pe lângă ONU la Geneva; dna Liuba Negru, Prim-secretar la Reprezentanța Permanentă a RM pe lângă ONU la Geneva; dl Ion Daniliuc, prim-vice-director general AGEPI; dna Maria Rojnevski, consilier al Directorului General AGEPI; dl Veaceslav Crecetov, șef secție examinare invenții și modele de utilitate, AGEPI.

Dl E. Stașcov a exercitat funcția de vicepreședinte al Conferinței diplomatice.

Statele membre ale OMPI au adoptat unanim la 1 iunie Tratatul privind dreptul brevetelor (PLT). Acesta va simplifica și va gestiona conform cerințelor actuale procedura de obținere și menținere în vigoare a brevetelor.

Adoptarea Tratatului constituie o finalizare logică a negocierilor și dezbaterilor purtate timp de 5 ani la nivelul Comitetului permanent pentru dreptul brevetelor (CPB) și prezintă un pas enorm spre armonizarea continuă a legilor ce guvernează brevetele. PLT va înlesni reducerea cheltuielilor pentru obținerea protecției prin brevete și va face acest proces operant și accesibil tuturor persoanelor interesate.

În ședința finală Directorul General OMPI dr Kamil Idris a salutat adoptarea Tratatului și și-a exprimat gratitudinea pentru spiritul de colaborare care a dominat la Conferință și care a condus la găsirea unor soluții de compromis. El a menționat că definitivarea cu succes a PLT va contribui esențial la reducerea cheltuielilor de obținere a unui brevet, procesul având

o amploare mondială. Umătorul pas trebuie să fie armonizarea esenței juridice cu trecerea ulterioară la un standard unic de protecție.

Directorul General a relevat că, la obținerea brevetelor, o economie esențială a resurselor se va produce în cazul în care oficiile de proprietate intelectuală din toată lumea vor putea beneficia în comun de rezultatele documentării și examinării invențiilor. La sesiunile precedente ale CPB și la Sesiunea din septembrie 1999 a Adunării OMPI delegații s-au exprimat pentru armonizarea continuă a legilor în domeniul brevetelor după adoptarea PLT. Această tendință a fost reflectată în Programul și Bugetul OMPI pentru 2000-2001.

PLT va armoniza și va moderniza în toată lumea procedurile formale legate de cererile de brevet naționale și regionale, precum și de menținerea în vigoare a brevetelor. Inventatorii care solicită protecția brevetelor au sesizat chiar la etapele inițiale necesitatea respectării unor cerințe formale, pentru a preveni respingerea cererii și, în consecință, decăderea din drepturi. Cerințele formale în diverse țări sunt diferite. Normalizând aceste cerințe, PLT oferă atât inventatorilor, cât și oficiilor de brevete naționale și regionale o serie de avantaje:

- ⊙ utilizarea formelor normalizate și a unor proceduri simplificate ce vor reduce riscul de eroare;
- ⊙ diminuarea cheltuielilor inventatorilor, solicitanților și mandatarilor autorizați;
- ⊙ excluderea procedurilor complicate și de proporții;
- ⊙ eficientizarea activității oficiilor de brevete și reducerea cheltuielilor de regie;
- ⊙ eventualitatea implementării depunerii electronice a cererilor de brevet și a mijloacelor de comunicație necesare pentru aceasta;
- ⊙ asigurarea unui set optim de formalități în domeniul brevetelor prevăzut în toate țările membre ale PLT (incluzând prevederi din PCT referitoare la forma sau conținutul cererii internaționale), fapt ce va facilita accesul la sistemele de brevete internaționale;

- ⊙ excluderea necesității de a se recurge la un reprezentant;
- ⊙ asigurarea unui suport legislativ mai eficace pentru solicitanții care depun cereri în țara de origine și peste hotare;
- ⊙ posibilitatea invocării priorității, chiar dacă partea principală a cererii (descrierea) este depusă într-o limbă străină;
- ⊙ repunerea în drepturi în cazul în care unele termene provizorii au fost omise.

În conformitate cu PLT, cerințele și procedurile pentru cererile naționale și cele regionale, precum și pentru cererile internaționale vor fi armonizate. Aceasta va conduce la normalizarea cerințelor formale și modernizarea procedurilor pentru cererile de brevet în lumea întreagă.

În ziua de încheiere a Conferinței, 104 state și 3 organizații interstatale (Organizația Eurasiatică de Brevete, Organizația Europeană de Brevete, Organizația Regională Africană de Proprietate Industrială) au semnat Actul final al Tratatului, care certifică desfășurarea Conferinței diplomatice, rezultatele acesteia și atestă participarea delegațiilor la lucrările ei.

În aceeași zi 43 de state din cele participante la lucrările Conferinței au semnat Tratatul privind dreptul brevetelor (PLT). Printre aceste țări figurează: Austria, Belgia, Marea Britanie, Ungaria, Grecia, Danemarca, Israel, Spania, Italia, Kârgâzstan, Letonia, Polonia, Portugalia, România, SUA, Republica Cehă, Elveția, Estonia etc.

În numele RM Tratatul privind dreptul brevetelor a fost semnat de dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI, care a fost împuternicit prin decretul Președintelui Republicii Moldova.

PLT este deschis pentru semnare până la 1 iunie 2001. Semnarea Tratatului va permite guvernului respectiv să-l ratifice oricând. Statele membre ale OMPI, care nu vor semna PLT timp de un an, au dreptul de a adera la el oricând. PLT va intra în vigoare la data în care 10 state vor depune la Directorul General OMPI instrumentele de ratificare sau aderare.

Instruirea deschisă la distanță

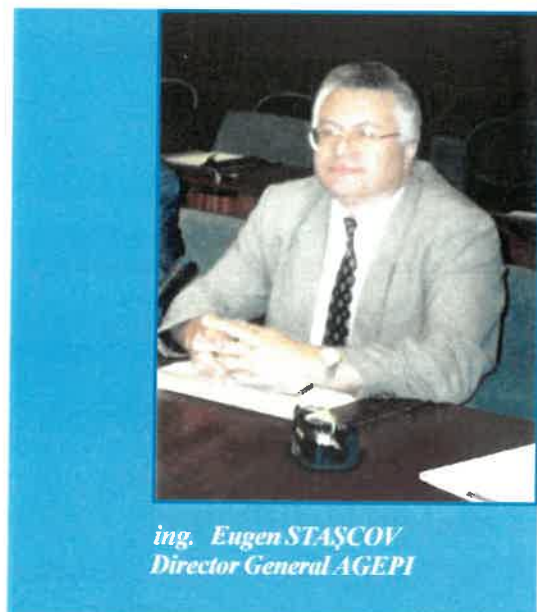
In anul curent colaboratorii AGEPI și studenții IPI pentru prima oară se vor încadra în instruirea deschisă la distanță (IDD) de pe lângă Academia OMPI în domeniul proprietății intelectuale. Studiile vor fi efectuate în una din limbile străine de largă circulație - engleză sau franceză. Astfel, în baza creditelor alocate, la Agenție se inaugurează sistemul de instruire continuă cu scopul perfecționării permanente a nivelului de cunoștințe al specialiștilor noștri.

Ce prezintă instruirea deschisă la distanță?

E o metodă calitativ nouă, progresistă lansată în anii 70 ai secolului XX datorită noilor posibilități tehnologice care au apărut ca rezultat al revoluției informaționale, bazându-se pe ideea învățământului deschis.

La temelia acestei metode de instruire e pusă munca interactivă de sine stătătoare a persoanei antrenate în studii după procedee special elaborate. Un rol deosebit aici îl joacă tutorele (lectorul-consultant) care conduce grupul de cursanți.

Componentele și procedeele metodice sunt orientate spre maxima accesibilitate și eficiență a instruirii. Tehnologia în cauză e inseparabilă de sistemul de standarde al calității instruirii, pe care de fapt se și bazează.

*ing. Eugen STAȘCOV
Director General AGEPI*

Cea mai mare influență asupra creării IDD au exercitat-o realizările fundamentale în sferile metodicilor didactice, tehnologiilor informaționale și metodelor marketing de deservire a consumatorilor. Un rol deosebit l-a avut de asemenea conștientizarea necesității de trecere a învățământului de la utilizarea unor metodici simple la tehnologii complexe de instruire, la aplicarea largă a divizării muncii, a

procedeelor sistemico-reticulare care asigură o înaltă calitate serviciilor acordate în masă.

Componentele de bază și pozițiile instruirii la distanță

Complexul de metodici și poziții

Pentru sporirea eficienței învățământului, în tehnologia IDD se aplică o complexitate de metodici și poziții de instruire, orientate spre cerințele și percepția managerilor. În componența ei intră următoarele elemente de bază:

- ⊙ Utilizarea celor mai active metode de instruire care permit de a folosi în mod rațional timpul cursantului: discuții în grup, jocuri de afaceri, treninguri, “asalturi intelectuale”, materiale didactice interactive ș. a.
- ⊙ Poziția instructivă: asistență în manifestarea aptitudinilor specifice fiecărui cursant, în formarea unei proprii imagini integrale a dirijării firmei pe calea concepțiilor aplicabile într-un diapazon larg de situații.
- ⊙ Poziția androgogică : aplicarea sistemică a particularităților de instruire a oamenilor în vârstă care au deja experiență organizatorică, singuri își aleg ce să studieze și pot să asigure autocontrolul procesului didactic.
- ⊙ Aproximarea învățământului de activitatea practică a cursantului - instruirea în baza situațiilor concrete, folosirea în procesul de studii a experienței practice a persoanei date.
- ⊙ Perfecționarea aptitudinilor creative ale cursanților, priceperea de a lua decizii în condiții neordinare prin intermediul aplicării metodelor problemice de instruire (case study și situații concrete).
- ⊙ Instruirea pe parcursul întregii vieți - învățământ continuu.
- ⊙ Poziția evolutivă : formarea deprinderii nu numai de a cunoaște, ci și de a cugeta, a-și aplica cunoștințele, a-și ridica nivelul intelectual.
- ⊙ Universalitatea de expunere a cursurilor și utilizarea metodelor de adaptare a conținutului lor la condiții concrete.

Poziția marketing în deservirea cursanților

- ⊙ Asigurarea la maximum a condițiilor de studii și a accesibilității instruirii.
- ⊙ Poziția sistemică de asigurare cu toate cele necesare pentru instruire.
- ⊙ Optimizarea cheltuielilor financiare și a repartizării timpului în vederea eficienței instruirii.
- ⊙ Standardizarea tehnologiei studiilor.
- ⊙ Sistemul de menținere a nivelului calității.
- ⊙ Structura modulară a programei de învățământ. Posibilitatea alegerii de către audienți a cursurilor și a ritmului de studii în conformitate cu cerințele.

- ⊙ Îmbinarea instruirii individuale cu economia volumului programei prin aplicarea metodelor reticulare.
- ⊙ Asistență în acumularea de către cursanți nu numai a cunoștințelor și priceperilor, ci și a altor aptitudini necesare pentru activitatea fructuoasă de conducător.

Metodele de instruire

Învățământ fără frecvență

- ⊙ Lecții de sine stătătoare cu materiale didactice.
- ⊙ Lecții în scris - învățământ activ de sine stătător prin aplicarea unor situații concrete: controlul curent și corijarea studiilor.

Învățământ cu frecvență

- ⊙ Tutoriale (seminare) - instruire activă în grup, obținerea reacției cursant - tutore, tutore - cursant, corijarea studiilor, motivația audienților, schimbul de experiență și stabilirea relațiilor de afaceri.
- ⊙ Școli duminicale - învățământ activ în grup și intergrupuri în regim de "imersiune": corijarea cunoștințelor obținute, motivația cursanților, schimbul de experiență și stabilirea relațiilor de afaceri.
- ⊙ Grupuri de instruire reciprocă, schimbul de experiență și stabilirea relațiilor de afaceri.
- ⊙ Examen în scris.

Modificările de bază ale metodelor de instruire

- ⊙ Aplicarea metodelor intensive de instruire.
- ⊙ Îmbinarea optimă a diferitelor metode de instruire.
- ⊙ Materiale didactice special elaborate.
- ⊙ Instruirea în baza situației concrete a cursantului.
- ⊙ Instruirea reciprocă.
- ⊙ Elemente de instruire prin intermediul tehnologiilor informaționale.
- ⊙ Tutorele vine la cursant și nu invers.
- ⊙ Aplicarea elementelor de consulting.
- ⊙ Instruirea prin sistemul reticular.

Avantajele de bază pentru cursanți, oferite de modul respectiv de instruire

- ⊙ Instruire eficientă concomitent cu munca în producție.
- ⊙ Caracterul practic al instruirii.
- ⊙ Reducerea cheltuielilor de mijloace și timp aproximativ pe jumătate.
- ⊙ Calitatea înaltă a instruirii la nivelul standard.
- ⊙ Servicii suplimentare (relații de afaceri, consultații etc.).

Așadar, să recapitulăm:

In cadrul învățământului deschis la distanță, cursantul are posibilitatea să beneficieze de acțiunile unui întreg corp de specialiști care planifică procesul de studii, îl orientează și-i controlează desfășurarea. Fără a se afla sub supravegherea permanentă a unui profesor (acest rol revenindu-i tutorelui), cursantul se bucură de acces nelimitat la un vast set de informații menite să-i trezească și să-i susțină interesul. Programele sunt concepute astfel, ca să răspundă cât mai deplin specificului individual al fiecăruia ("învață când poți, unde poți și cât poți"). Cât privește medierea pe parcursul profesor - tutore - cursant, ea se realizează în scris, urmând să fie trecută, conform tendinței timpului, pe suport informatic.

Doresc tuturor persoanelor antrenate în instruire mari succese în perfecționarea cunoștințelor. Într-un ceas bun!

În august a.c. la vila „Albasadorf“, localitatea Albota, județul Târnăveni, s-a desfășurat pe parcursul câtorva zile un seminar bilateral AGEPI - OSIM.

I-am solicitat, referitor la această acțiune, un interviu dlui Ion Daniliuc, Prim-vice-direc-tor General al Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, întrucât girantul acțiunii a fost domnia sa.

Esențiale contribuții bilaterale

— Spuneți-ne, Vă rog, de ce a fost generată această întrunire? Care au fost scopurile ce și le-au propus specialiștii?

— Seminarul s-a derulat în conformitate cu Convenția de colaborare încheiată între AGEPI și OSIM. Articolul nr. 11 stipulează că Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova și Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România vor organiza seminare legate de problemele proprietății industriale. Acest seminar are sorți să devină o tradiție. Prima ediție a avut loc în primăvara acestui an la Sinaia (România). Astfel de seminare se vor desfășura în fiecare an: unul în Republica Moldova și unul în România.

Partea care organizează seminarul propune și tematica. În cazul de față au fost alese două teme principale: examinarea invențiilor și unele aspecte economice ale proprietății industriale. Chestiunile nominalizate prezintă un deosebit interes pentru oficiile noastre, deoarece se știe că la baza activității de protecție a proprietății industriale se află anume examinarea cererilor depuse, și în primul rând a cererilor de brevet de invenție. În cadrul seminarului au fost susținute 15 rapoarte ...

— Din ambele părți?

— Colegii de la OSIM au prezentat 7 rapoarte, iar reprezentanții AGEPI - 8. Din numărul acesta 10 au fost consacrate problemelor vizând examinarea sub toate aspectele: procedurile de examinare formală, examinare preliminară, examinare în fond. Prin urmare, au fost discutate practic toate etapele de transformare a cererii în brevet.

Pe parcursul seminarului participanții și-au expus opiniile referitoare la legislația în vigoare, lansând concomitent și un set de propuneri noi...

— Existente la ora actuală în ambele oficii?

— Bineînțeles. De exemplu, dl Ion Vasilescu, director "Brevete de invenție", conducătorul delegației OSIM, a prezentat un raport amplu, consacrat unei probleme de stringentă importanță în domeniul brevetării și anume a unității invenției. Cum e tratată și verificată această cerință, care este practica în România și în alte țări, inclusiv în cadrul Oficiului European de Brevete. Or, există mai multe puncte de vedere referitoare la capitoul unitatea invenției. Raportorul a propus unele idei noi în această privință.

DI Tudor Jovmir, șeful Direcției de invenții AGEPI, a expus un cuprinzător raport privind compoziția ca obiect de protecție, lansând unele definiții originale în legătură cu aceste obiecte de proprietate industrială. Ideile au suscitată o discuție interesantă. Sper că în viitorul apropiat pe agenda de lucru a unei ședințe la Consiliul metodologic al Agenției va figura și problema referitoare la perfecționarea Regulamentului de aplicare a legii brevetelor de invenție.

Cred că aceste propuneri vor trezi și curiozitatea colegilor din oficiile altor țări. Mai mult chiar, nu e deloc exclus ca unele sugestii să fie preluate de către acestea.

Au mai fost prezentate și alte rapoarte legate de protecția invențiilor în mecanică, în industria textilă etc. Vorbitorii au luat în dezbateră și elementele metodologice comune, în principiu, direcțiilor de invenții în mecanică, electricitate, chimie, biologie...

— *Și care sunt necesare îndeosebi pentru a fi cunoscute de către specialiști...*

— Firește. Vreau să menționez că seminarul a constituit un dialog benefic ambelor părți, evoluând într-un antrenant schimb de opinii pe marginea fiecărei comunicări. Țin să consemnez că, de regulă, discuțiile aveau o durată de 3 - 4 ori mai mare decât însăși comunicarea. Lucru explicabil într-un fel, deoarece asistau specialiști inițiați

în chestiune, cu o experiență bogată în ramura respectivă. Mă refer în primul rând la experții de la OSIM. Această experiență le-a permis să facă generalizări în elementele principale a procedurii de examinare. Sunt convins că seminarul le va servi specialiștilor noștri drept un bun suport practic.

Trebuie să ținem cont și de faptul că oficiul nostru activează doar de 8 ani, pe când oficiul din România a atins 96.

În pofida acestei "diferențe de vârstă" și comunicările noastre au trezit un viu interes în mijlocul colegilor de la OSIM, care le-au apreciat pozitiv, după cum am amintit mai sus. A captat atenția experților din România și comunicarea "Particularitățile brevetării obiectelor biotehnologice", făcută de către dna Maria Rojnevschi, consilier al Directorului General AGEPI. E vorba de un domeniu în care, în ultimii ani, se brevetează tot mai multe invenții. Implementarea lor în biotehnologie e legată însă de un anumit risc. E vorba de sănătatea oamenilor. Aplicarea procedeelor genetice

asupra plantelor și legumelor va transforma calitatea lor. Dar cum se va răsfrânge aceasta asupra regnului animal și a noastră? Trebuie, desigur, să-și spună și medicina cuvântul referitor la această problemă de importanță vitală.

— Prin urmare oficiile mai tinere sunt unele aliniate la start cu cele care au o bogată experiență. Iar atunci când la ordinea zilei e un domeniu nou specialiștii, indiferent de vârsta oficiului, au ce învăța unii de la alții.

— Într-adevăr, în asemenea situații ne aflăm, practic la același nivel. Spre exemplu dna Livia Popescu, șefa biroului "Electronica și topografia circuitelor integrate" de la OSIM, ne-a oferit comunicarea "Brevetabilitatea programelor de calculator". Reamintesc în acest context faptul că până în prezent legea Republicii Moldova nu prevedea posibilitatea de a breveta programele de calculator. Acum, la intervenția specialiștilor de la AGEPI, s-au introdus modificările necesare. A fost discutată în Parlament legea respectivă și în curând ea va fi publicată în "Monitorul oficial". Astfel se vor proteja și pe teritoriul țării noastre programele de calculator. Bineînțeles că, totodată, va fi elaborat un regulament special, cu cerințele corespunzătoare referitoare la acest capitol.

Aș mai aminti și referatele legate de aspectele economice, cum ar fi "Implementarea noilor standarde contabile în domeniul proprietății industriale", prezentat de dna Maria Străistaru, șefa secției finanțe AGEPI, și "Eficiența activității în condiții de autofinanțare", raportoare dna Narcisa Săndulescu, expert la Direcția economică OSIM, care de asemenea au suscit un mare interes în rândurile participanților.

Or, și pentru examinatori partea economică are o mare importanță, deoarece rezultatul muncii reiese din toate elementele ce țin de economia proprietății industriale.

— Vrem, nu vrem, totul trece prin această prismă...

— După cum vedem, au fost tratate sub multiple aspecte probleme interesante. În

același timp seminarul ne-a sugerat și unele metode de perfecționare privind latura organizatorică, element important în orice activitate. Pe viitor vom duce tratative cu OSIM în privința elaborării unui program comun de lungă durată în care, printre altele, să se specifice în prealabil ce subiecte urmează a fi discutate. Astfel, toți specialiștii desemnați să participe vor cunoaște din timp tematica și rezumatul lucrărilor care vor fi incluse în agenda seminarului.

— Iar acest lucru va permite ca să fie deja inițiați în subiectele de la ordinea zilei, având un timp mai îndelungat pentru analiza chestiunilor abordate.

— Evident. Prin urmare discuțiile vor fi incomparabil mai profunde și mai interesante, cu multiple consecințe pozitive. Consider că ar fi bine ca la edițiile viitoare ale seminarului să fie create unele secții provizorii, formate din 6 - 7 persoane, dar toți să fie specialiști în aceeași ramură de activitate. În una, bunăoară, să fie luate în dezbatere problemele juridice, în alta să fie examinate chestiunile ce țin de contestații și comisia de apel etc. În acest caz și rezultatele vor fi cu mult mai fructuoase. Firește, lucrările fiecărui seminar ne vor sugera noi idei și soluții menite a-l perfecționa încontinuu.

În încheiere vreau să menționez că acest seminar s-a desfășurat la un înalt nivel profesional și organizatoric, trezind un larg interes din partea tuturor participanților, oaspeți și gazde. Lucrările prezentate vor fi publicate în viitorul apropiat la editura AGEPI într-o carte, fiindcă merită, servind drept un material util pentru cei care vor să-și aprofundeze cunoștințele în ramura respectivă. Mă refer în primul rând la specialiști și la studenții care urmează să studieze protecția proprietății industriale la Institutul de Proprietate Intelectuală creat de curând în cadrul Agenției.

Consemnare: T. COJOCARU

În paginile ce urmează începem publicarea comunicărilor prezentate.

UNITATEA INVENȚEI – reală și de esență, nu doar în aparență

The unity of invention - a highly difficult complex problem in the substantive examination of the patent applications.

Between the two possible tendencies, namely the attempt to protect several non-unitary inventions by means of one patent and the attempt to apply for several patents for inventions which actually belong to a unitary group of inventions, the former is more of ten present in practice.

Although the problem is not new at all, existing from the very beginning of the grant of patents in the attributive grant system, now adeays it is of more interest than ever before because the practice - more and more wide-spread - of protecting by only one patent several inventions which are not linked by a single inventive concept has serious financial and economic and - no lesser - legal consequences.

In comparison with the classied system based on the German practice and doctrine, the PCT system of appraising the unity of invention can only ensure an appearance of the observance of that principle.

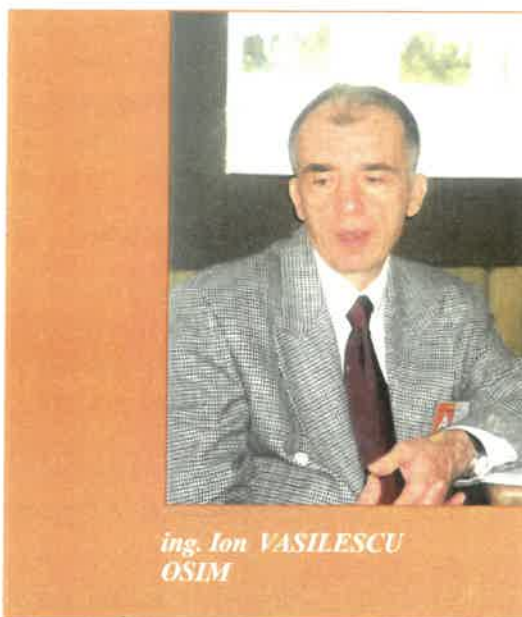
1. RAPORTUL BREVET – OBIECT AL PROTECȚIEI. TENDINȚE

1.1. Sistem de drepturi și obligații:

- ⊙ Protejarea drepturilor titularului de brevet
- ⊙ drept de folosință exclusivă asupra obiectului invenției pe teritoriul statului în care a fost acordat B.I.
- ⊙ punerea la dispoziția (titularului) a instrumentului juridic de apărare împotriva încălcării (de către terți) a acestui drept.
- ⊙ Obligația de a aplica invenția la scara necesităților sociale și de a plăti taxele legale

1.2. Tendințe:

- ⊙ Protejarea mai multor invenții printr-un singur B.I. cu scopul de a economisi fonduri pentru taxe și onorarii, are drept consecințe

- ⊙ pierderi valutare importante pentru O.P.I. care acceptă astfel de protecții;
- ⊙ pierderi pentru economia statului, pe teritoriul căruia sunt acordate astfel de protecții, prin neaplicarea la scara necesităților sociale a tuturor obiectelor invenției.
- ⊙ Obținerea mai multor B.I. pentru o singură invenție (solicitantul urmărește creșterea probabilității de obținere a protecției, precum și apropierea drepturilor asupra viitoarelor aplicații - încă neconturate - ale aplicării de sine stătătoare a acestor elemente/părți ale soluției tehnice).

2. PRINCIPIUL UNICITĂȚII SOLUȚIEI TEHNICE

- ⊙ Acest principiu exprimă corespondența biunivocă

BREVET ↔ INVENȚIE

- ⊙ Art. 19 din Legea nr.64/1991 privind brevetele de invenție, respectiv art.82 din C.B.E.

“**Cererea de brevet** trebuie să se refere numai la **o singură invenție** sau la **un grup de invenții** astfel legate încât să formeze **un singur concept inventiv general**”.

- ⊙ Regula 13.1 din cadrul P.C.T.*

“**O cerere internațională (C.I.)** trebuie să se refere numai la **o singură invenție** sau, dacă există mai mult decât o invenție, includerea acelor invenții într-o singură C.I., este admisă numai dacă **toate invențiile sunt astfel legate încât să formeze un singur concept inventiv general**”.

2.1. Elemente definerii și cerințe

- ⊙ **Sistemul clasic**, bazat pe practica și pe doctrina germană în materie, sistem care - cu excepția protecției produselor chimice, farmaceutice etc. pentru care în contextul vechii Legi nr.62/1974 brevetele de produse nu puteau fi acordate decât întreprinderilor socialiste de stat - a fost aplicat de către O.S.I.M. până la data de 21.01.1992 și este

aplicat și după această dată cu excepția unor C.B.I. pentru substanțe din domeniul chimiei sau metalurgiei.

- ⊙ **Sistemul P.C.T.** (PCT/GEN/11 Rev.1 pg.49)64) lansat odată cu tratatul în vederea asigurării examinării unei părți din cererile internaționale de către Administrațiile însărcinate cu Examinarea Preliminară Internațională.

Sistemul a fost inițiat și promovat de către O.P.I. ale statelor puternic industrializate (în primul rând S.U.A.) iar începând cu anul 1974 a fost adoptat și de către O.E.B.

Sistemul este aplicat relativ frecvent în domeniul chimiei și farmaciei și de acest sistem beneficiază, practic în exclusivitate, numai solicitanții de CBI din statele puternic industrializate, solicitanți care vin să obțină protecție pentru elementele originale rezultate dintr-o prolifică și mereu actuală activitate de cercetare și care, totodată, cunosc foarte bine toate posibilitățile de protejare cât mai deplină a acestor rezultate.

Pe de altă parte rezultatele cercetării autohtone, foarte modeste din punct de vedere cantitativ sunt, în plus, și destul de neîndemânic și ezitant protejate prin brevet, astfel încât se poate afirma cu temei că solicitanții din alte state sunt tratați nu numai la fel ca și naționali dar că sunt chiar beneficiarii reali ai unei... “discriminări pozitive” în raport cu naționali.

3. SISTEMUL CLASIC

3.1. Elemente definerii

- ⊙ Când o C.B.I. se referă la mai multe obiecte ale invenției sau la mai multe părți constitutive ale unui obiect al invenției care pot constitui, fiecare, o soluție tehnică, **condiția de unicitate a soluției tehnice este îndeplinită dacă (și numai dacă):**

3.1.1. Toate soluțiile tehnice, împreună, concură la rezolvarea unei probleme tehnice unice, obiectul care constituie soluția finală a problemei reprezentând soluția principală, căreia i se subordonează celelalte (soluții), din punct de vedere al scopului invenției;

* Patent Cooperation Treaty (Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor).

3.1.2. Toate soluțiile au la bază același concept **inventiv general** (unic), care generează noutatea tehnică esențială a invenției (și care constituie criteriul de determinare a raportului de condiționalitate dintre acestea);

3.1.3. Nici una dintre soluții nu poate fi aplicată **independent de celelalte** pentru rezolvarea aceleiași probleme sau a alteia;

3.1.4. **Absența oricăreia din soluții face imposibilă aplicarea celorlalte** și, implicit, rezolvarea problemei tehnice.

N.B.1. Noțiunile de bază cu care se operează în cadrul sistemului clasic sunt **problema tehnică** (pe care o rezolvă invenția), **conceptul inventiv general** (unic) (sau **ideea inventivă**) precum și noutatea tehnică esențială.

N.B.2. Satisfac cerințele **principiului unității invenției** numai acele invenții care pot fi considerate ca aplicabile **numai împreună** (indivizibilitatea aplicării) în cadrul unei **probleme generale unice**, legătura dintre ele, condiționând în mod esențial îndeplinirea acestui deziderat, constând în **ideea inventivă unică**, ce stă la baza tuturor obiectelor invenției, admise ca alcătuind **O UNITATE INDIVIZIBILĂ ÎN APLICARE**.

N.B.3. În Regulamentul de aplicare a Legii nr.64/1991 la R31, în general, și în special la alineatul (3) aceste patru condiții au fost incluse într-un mod necorespunzător pretinzându-se că, pentru existența unității invenției, ar fi suficientă îndeplinirea numai a uneia (!?) dintre cele cinci (?) condiții.

3.2. Cerințe pentru descrierea invenției și pentru revendicări

A. Titlul invenției

- ⊗ Trebuie să conțină, în termeni consacrați și sintetici, obiectul invenției.
- ⊗ La C.B.I. cu invenții complexe (obiecte de diverse categorii)
- ⊕ titlul trebuie să enunțe toate obiectele independente ale invenției în ordinea lor de subordonare începând cu obiectul principal.

Ex.:

- ⊗ produs și procedeu de obținere a lui;
- ⊗ metodă și mijloc (aparat/dispozitiv/instalație) pentru aplicarea ei;
- ⊗ produs, procedeu de obținere a lui și o (nouă) utilizare/folosire a produsului.
- ⊕ la invențiile de procedeu la care apare un produs intermediar acesta nu se menționează în titlul descrierii, neconstituind soluție independentă.
- ⊗ Când C.B.I. se referă la mai multe obiecte ale invenției din aceeași categorie, care îndeplinesc cerințele principiului unității invenției, titlul invenției exprimă soluția tehnică generică ce constituie, de fapt, obiectul invenției. Astfel:
- ⊕ când C.B.I. se referă la două sau mai multe părți ale unui ansamblu, obiectul invenției îl constituie ansamblul, ca unitate a acelor părți, legate prin ideea inventivă unică; titlul va fi denumirea ansamblului;
- ⊕ când C.B.I. se referă la două produse care, împreună, îndeplinesc cerințele principiului unității invenției, soluția principală a invenției o constituie ansamblul celor două produse, considerat ca unitate funcțională.

Ex. "ansamblu fișă-priză (...)" / "sistem fișă-priză (...)" (variantă mai puțin recomandată).

În nici un caz titlul invenției **NU VA ENUMERA SIMPLU CELE DOUĂ PRODUSE** pentru că acest lucru ar semnifica existența a două soluții tehnice independente!

B. Prima frază a descrierii

- ⊗ Trebuie să defină clar problema pe care o rezolvă invenția, căreia îi corespunde soluția principală a invenției (se reia titlul invenției cu toate obiectele sale), precum și domeniul de aplicare, limitate la aria în care toate exemplele sau variantele de aplicare a invențiilor duc la rezultatele tehnice preconizate.

C. Prezentarea stadiului cunoscut al tehnicii mondiale

Soluțiile cunoscute prezentate trebuie să facă parte din toate categoriile de soluții conform invenției, inclusiv pentru a permite analizarea modului în care se reflectă unitatea invenției în soluțiile cunoscute.

D. Prezentarea principală a invenției

Se efectuează într-o singură frază, pentru invențiile simple, respectiv în mai multe fraze pentru invențiile complexe, câte o frază pentru fiecare soluție independentă, începând cu soluția principală (practic este identică cu partea caracteristică - fără semne de referință - a revendicărilor).

E. Prezentarea exemplelor de realizare (aplicare) a invenției

Cel puțin un exemplu pentru soluția de principiu și câte un exemplu pentru fiecare variantă de realizare, sau pentru ilustrarea diferențelor care deosebesc variantele de soluția de principiu.

Când variantele diferă numai prin valori ale parametrilor (la procedee) ele pot fi exemplificate și sub formă de tabele.

La invențiile complexe este obligatoriu să fie date cel puțin câte un exemplu pentru fiecare soluție independentă.

F. Prezentarea avantajelor invenției

Trebuie să oglindească contribuția fiecărei soluții la rezolvarea problemei generale.

În cazul variantelor de realizare a invenției trebuie să fie evidențiat faptul că toate variantele conduc la rezultate identice sau echivalente din punct de vedere tehnic.

G. Revendicările

La invențiile simple se redactează o revendicare principală urmată, eventual, de revendicări dependente conținând detalii ale unor elemente sau variante de realizare a invenției.

- ☉ În cazul C.B.I. care se referă la obiecte aflate în raport întreg/întreg, revendicarea principală se referă la ansamblul funcțional constituit din acești întregi.

Ex.:

"Sistem de emisie-recepție radio, constituit din (...) caracterizat prin aceea că ... (sunt prezentate elementele de noutate esențială ale emițătorului și receptorului bazate pe ideea inventivă unică)".

Se formulează câte o revendicare dependentă pentru fiecare din cele două componente.

La invențiile complexe, se formulează o revendicare independentă principală (primul obiect al invenției) și câte o revendicare independentă secundară pentru fiecare din celelalte obiecte ale invenției, în ordinea lor de subordonare, cu trimiterea la revendicarea căreia i se subordonează.

- ☉ La invențiile referitoare la un procedeu de obținere a unui produs, în care apare un produs intermediar nou, unitatea invenției fiind respectată (produsul intermediar neavând utilizare decât în cadrul procedurii), se formulează numai revendicări de procedeu (una independentă și celelalte dependente) iar întruna sau în mai multe dintre revendicările dependente (purtând titlul procedurii) este prezentat produsul intermediar, ca rezultat al uneia dintre etapele procedurii.

Principalele cazuri de grupuri de invenții unitare, așa cum acestea rezultă din Regulament (inclusiv din normele PCT), din cea mai recentă și mai prestigioasă lucrare (7) de specialitate din domeniu, precum și din "Normele privind constituirea D.N.R.* a unei C.B.I. la O.S.I.M." sunt anexate prezentei.

(Sfârșitul în numărul următor)

* Depozitul Național Reglementar

Strategia în domeniul proprietății intelectuale – un obiectiv major

In prezent crește enorm interesul managerilor de la cele mai diverse întreprinderi față de *proprietatea intelectuală* (PI). Aceasta se întâmplă datorită posibilităților de obținere a unor venituri considerabile de către cei ce dețin drepturile exclusive de implementare a unor noi tehnologii, de eliberare și vânzare a licențelor pentru folosirea brevetelor, precum și posibilității de a folosi PI drept cotă-parte în capitalul social la înființarea unor firme noi.

În statele industriale dezvoltate companiile utilizează intens și multilateral PI, care constituie un activ de valoare, îndeosebi în ramurile productive ce utilizează nu atât valoarea clădirilor și a utilajelor, cât valoarea invențiilor, desenelor și modelelor industriale, a mărcilor, a dreptului de autor etc. - a așa-numitelor active imateriale. Spre exemplu, prețul de piață al companiei *Microsoft* la 25 iulie 1996 constituia o sumă de 70,9 mld dolari, din care în balans și în dările de seamă contabile sunt reflectate active "curate" în valoare de 5,7 mld dolari.

Cu părere de rău, la noi se ține nesatisfăcător evidența activelor imateriale. Cota acestora în actele contabile constituie mai puțin de 1%. Evidența aproximativă a PI, a activelor imateriale cauzează întreprinderilor Moldovei mari pierderi, pe care uneori nimeni nici nu le observă.

Conducătorii multor întreprinderi mari, dar și persoanele responsabile ce controlează respectarea fiscalității nici nu-și închipuie că valoarea PI de la întreprinderi poate fi chiar mai mare decât valoarea totală a tuturor celorlalte active și că PI poate aduce venituri considerabile.

În economia contemporană ponderea activelor imateriale și a elementului lor principal - proprietatea intelectuală - crește încontinuu. Cercetătorii consideră: în economia mondială sporește

rolul inovațiilor în raport cu creșterea importanței producției, iar informația conexă proprietății intelectuale se transformă într-un important factor de producție - asemenea pământului, muncii și capitalului.

Compararea formelor de proprietate, drepturile cărora constituie un obiect de comerț pe piețele țărilor dezvoltate, demonstrează că e mai înaltă creșterea anuală a ritmului vânzărilor în domeniul proprietății intelectuale față de al altor feluri de proprietate. De exemplu, ritmul creșterii mondiale a producției industriale nu e mai mare de 2,5 - 3%, pe când comerțul mondial cu licențe pentru utilizarea obiectelor de PI, a tehnologiilor noi crește cu ritmuri mult mai mari - până la 12% anual.

În zilele noastre PI nu mai poate fi apreciată drept un produs secundar obținut în procesul elaborării tipurilor noi de articole - pentru care ți se plăteau 50 de ruble și obțineai certificatul de autor, ba mai puteai să-l incluzi și în lista bibliografică a lucrărilor elaborate sau să obții un punct suplimentar în cadrul întrecerii socialiste. Astăzi PI trebuie să devină o armă eficientă în lupta concurenților, o armă nu numai defensivă, ci și ofensivă. Iar în luptă trebuie să dispui de o strategie a utilizării armamentului.

Pentru Republica Moldova este instructiv exemplul reorientării strategice a firmei *Texas Instruments*

ing. Ludmila ANISIMOV
IPIAGEPI

(USA). Prin anii 60 compania respectivă dispunea de "o partidă" de brevete pe care le utiliza într-o manieră pur defensivă. Prin anii 80 compania și-a reorientat activitatea în plan ofensiv: a început să-i urmărească pe partenerii care utilizau nelegitim proprietatea ei intelectuală. Activitățile în vederea aplanării divergențelor i-au permis companiei *Texas Instruments* să obțină venituri considerabile. Într-un singur an - 1991 - suma respectivă a fost de 256 mln dolari. Iar în perioada 1986 - 1993 compania a obținut de pe urma utilizării PI un venit total de 1,2 mld dolari.

Iată și un alt exemplu. La începutul anilor 90 compania *Intel* folosea anual câte 1 mld dolari pentru a controla procesul de producere a microprocesoarelor. Cu toate aceste cheltuieli enorme, cota venitului prezentată de companie organelor fiscale era de 25 %.

Savanții și inginerii din Republica Moldova, care se decid să desfășoare o afacere în baza rezultatelor cercetărilor științifice și a elaborărilor noi, au de înfruntat inevitabil o mulțime de probleme organizatorice. Printre acestea este și alegerea strategiei potrivite a protejării prin lege a tehnologiei și a produselor fabricate conform ei.

Necesitatea protejării prin lege a rezultatelor activității creatoare urmează a fi examinată de pe pozițiile strategiei afacerii planificate și a afacerii în derulare. Orice producție conține rezultatele activității intelectuale a unor colaboratori concreți. Este vorba despre niște soluții - organizatorice sau comerciale, tehnologice, tehnice, noi sau mai vechi, dar originale. Prin aplicarea lor produsele fabricate obțin proprietăți de consum pentru care și sunt cumpărate. Dintre acestea putem numi informația de primă necesitate privind furnizorii și solicitanții, particularitățile constructive ale producției fabricate, procedeele tehnologice de elaborare și fabricare și multe altele - orice informație referitoare la organizarea businessului, la obținerea veniturilor. Ea reprezintă resursele interne, intelectuale, imateriale ale afacerii.

Pentru a obține venit, pentru a asigura valoarea înaltă a producției este necesară acumularea și concentrarea potențialului creator al fiecărui lucrător și al întreprinderii în general. Resursele intelectuale, ca și cele materiale, trebuie luate în considerație în procesul productiv, trebuie și pot fi vândute-cumpărate, asigurate, incluse în capitalul statutar etc. De cele mai multe ori, însă, din cauza nesesizării specificului prezentării și evidenței informației utile pentru întreprindere, ele nu sunt transformate în active sau încadrate în circuitul economic, ratându-se posibilități

importante de minimalizare a cheltuielilor și de căpătare a veniturilor suplimentare.

Strategia afacerii, în cazul de față strategia transformării resurselor intelectuale în active ale întreprinderii condiționează alegerea obiectului și modalității de protejare prin lege a proprietății intelectuale, de recurgere la legislația de specialitate. De aceea are o importanță atât de mare ce strategie se adoptă în domeniul protecției și comercializării PI. Invențiile, mărcile, know-how, secretele comerciale pot fi tratate ca active, dar ele deseori sunt pe nedrept neglijate la efectuarea analizelor financiare ce au drept scop găsirea unor rezerve ascunse. Acest lucru se explică prin aceea că venitul de la utilizarea lor poate fi cu greu delimitat din venitul general, iar esența lor juridică fie că nu este cunoscută, fie că e interpretată greșit de manager sau de contabili. Însă activele imateriale pot juca un rol hotărâtor în strategia PI care este un element al strategiei generale a afacerii.

În domeniul PI strategia afacerii poate include (vezi schema):

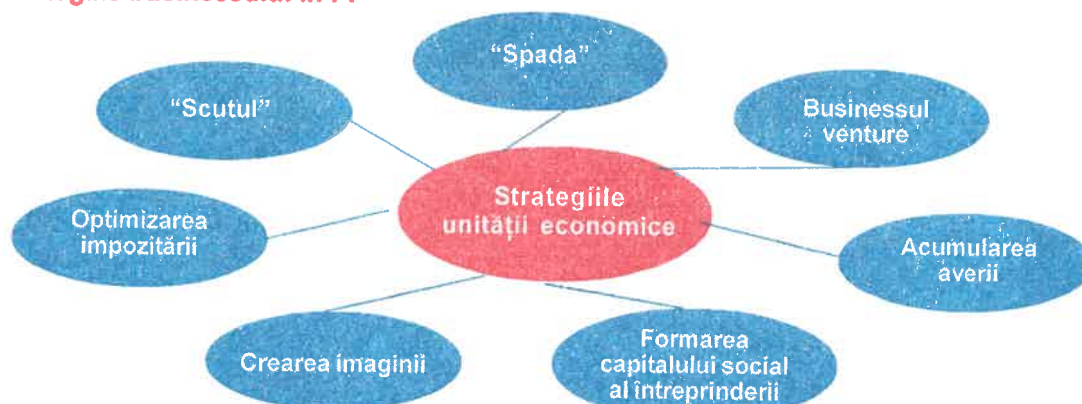
Strategia "scutului" care se bazează pe protejarea PI împotriva concurenților prin obținerea drepturilor exclusive asupra produselor noi pe toată perioada scoaterii ei pe piață. De exemplu, spre a obține șapte mărci pentru băuturi spirtoase, firma *American Brands Inc.* a plătit firmei *Seagram Company* 371,2 mln dolari.

Strategia "spadei" se bazează pe obținerea drepturilor exclusive asupra rezultatelor cercetărilor și elaborărilor. Astfel, oricine utilizează soluții analoge neprotejate va fi obligat să cumpere de la proprietar permisiunea de utilizare în continuare a obiectelor protejate. Deținătorul drepturilor asupra unei tehnologii de fabricare a producției, chiar și în cazul în care nu o produce, poate să controleze pe baze legale piața, să-i urmărească pe concurenți.

Strategia businessului venture (cu capital de risc) este investiția nouă îndreptată spre căutarea și implementarea tehnologiilor moderne, prin care se pot obține succese grandioase în business.

Astfel, în 1947 o companie din SUA, numită *Beef*, a inventat tranzistorul. Președintele altei companii, foarte puțin cunoscute la moment - *Sony*, aflând din ziare despre invenție, a venit de urgență în SUA pe calea aerului și a cumpărat licența cu "doar" 25 mii dolari. Peste 2 ani compania *Sony* a produs primul său radioreceptor portativ care era de 5 ori mai ușor decât cel cu lămpi și de trei ori mai ieftin. Încă peste trei ani

Strategiile businessului în PI

compania penetrează pe piața SUA cu aparate de radio ieftine, iar peste cinci ani Japonia a cucerit cu aparatele sale de radio piața mondială.

Și încă un exemplu de strategie de business venture: istoria ceasurilor *Seico*. Se știe că cele mai căutate ceasuri în lume erau cele elvețiene. Firmele elvețiene investiseră mijloace enorme în producția de ceasuri mecanice, de aceea nu s-au aventurat să plătească sume mari pentru reprofilare în momentul când au fost create ceasurile digitale cu cuarț. S-a luat hotărârea "înțeleaptă" de a le scoate pe piață treptat, într-o perioadă îndelungată. Iar firma *Hittori* din Japonia n-a scăpat ocazia de a ieși în frunte. Ea a organizat de urgență producerea în serie a ceasurilor de o nouă generație și în prezent ceasurile ei, *Seico*, sunt bine cunoscute în lumea întreagă. Iar elvețienii aproape că au fost îndepărtați de pe piață.

Strategia acumulării averii - este cea care permite să se acumuleze o avere care constă din astfel de active imateriale cum ar fi mărcile, denumirile de firmă, goodwill-urile. De exemplu, marca *Black Hawk* a fost vândută în 1985 cu 3 mln dolari ca element al averii companiei *Rats Company* care a dat faliment.

Strategia formării capitalului social al întreprinderii care îi permite întreprinzătorului la începutul activității sale, în procesul creării întreprinderilor noi sau al afacerilor comune, să-și formeze un capital statutar prin transmiterea obiectelor de PI. În acest mod se obține dreptul de a participa activ la conducerea întreprinderii în cazul când nu dispui de resurse materiale suficiente pentru a contribui cu cotă-parte mai mare la formarea capitalului social.

Strategia creării imaginii care-ți permite să ocupi o poziție sigură pe piață prin anunțarea

consumatorilor despre protecția prin lege de care beneficiază producția fabricată sau despre folosirea licenței de la un producător cunoscut. Aceasta vorbește întotdeauna despre caracterul de unicat al tehnologiei utilizate și, corespunzător, al producției fabricate.

Acest tip de strategie este utilizat și de unii întreprinzători moldoveni. De exemplu, la desfășurarea unei activități intense împreună cu firme străine se preiau și drepturile asupra mărcilor acestora, perfectându-se relațiile respective prin procedura legală. Astfel companionul moldovean își consolidează poziția pe piață, asigurându-se concomitent de pericolul revizuirii contractului din partea asociatului renumit.

Strategia de optimizare a impozitării oferă posibilități de compensare a cheltuielilor efectuate de întreprindere în legătură cu activele imateriale. Se are în vedere micșorarea impozitului pe venit prin deducerea cheltuielilor de amortizare a activelor imateriale și a cheltuielilor pentru crearea obiectelor de PI, cât și economiile de TVA dacă se desfășoară activități în baza unui contract de licență sau contract de autor.

În condițiile concurenței aprige astăzi va ieși învingătoare întreprinderea care folosește cu cel mai mare randament resursele de care dispune. La examinarea acestora un rol de seamă capătă *aprecierea valorii PI*. Acesta e un proces destul de complex, care cere analiza multilaterală a unei mulțimi de factori ce influențează rezultatul.

Caracterul complex al determinării valorii PI rezidă în alegerea justă a valorii apreciate precum și a metodei de determinare a ei în raport cu situația concretă la care se referă, dar și în determinarea dificultăților care urmează a fi depășite pe parcursul colectării informației referitoare la contracte anologice, la

parteneri, la viitoarele venituri pe care le-ar asigura folosirea PI și la alți factori care influențează asupra valorii obiectului de PI. Cu cât valoarea potențială a PI este mai mare, cu atât e mai complicat a o aprecia și cu atât mai înalte sunt cerințele față de calitățile profesionale ale specialiștilor ce o efectuează.

Unul din elementele importante ale strategiei PI este determinarea obiectului de PI - invenții, desene sau modele industriale, mărci, obiecte protejate prin drept de autor sau know-how - ce urmează să domine în planurile de perspectivă ale activității firmei.

În anumite ramuri, cum ar fi cele constructoare de mașini sau industria electronică, continuă să fie actuală strategia defensivă (orientarea spre protejarea prin lege la cel mai înalt grad a obiectelor de PI) de brevetare a tehnologiilor, elementelor constructive, a aspectului exterior, a marcajului etc., prin care se asigură o protecție eficientă a producției.

Unele articole pot fi protejate prin serii de brevete, certificate de înregistrare a desenelor sau modelelor industriale, a mărcilor, fiind concomitent obiecte de know-how. O astfel de protecție complexă se practică referitor la obiecte ce se bucură de mare căutare pe piață în condițiile unei concurențe aprige, care au o construcție complicată, cu număr mare de ansambluri și piese.

Strategia respectivă necesită cheltuieli considerabile de mijloace și poate fi aplicată doar de firmele care dispun de asemenea mijloace. Firmele mici și inventatorii individuali brevetează invențiile mai ales cu scopul de a vinde licența și a obține astfel venituri suplimentare sau pentru a obține dreptul de a intra cu cota-parte în capitalul statutar al unei firme noi.

După cum vedem, utilizarea rațională a PI contribuie la **evidențierea unor resurse potențiale și la sporirea eficienței businessului**. Iar în Moldova continuă să existe elaborări interesante. Convingeți-vă de acest lucru vizitând expozițiile care au loc periodic și la noi, și peste hotare. Aici inventatorii și oamenii noștri de afaceri își prezintă noutățile.

Dar din numărul mare de elaborări interesante și cu mare viitor foarte puține ajung să-i bucure pe consumatori sau să-i îmbogățească pe autorii lor, și mai puține - să aducă venituri prin impozitele percepute de la întreprinderi prospere.

Una din cauzele acestei situații (dacă nu luăm în considerare sărăcia generală din țară) o constituie pregătirea absolut insuficientă a specialiștilor noștri

pentru a realiza comercializarea elaborărilor de care dispun. Spre exemplu, autorii multor descoperiri interesante și cu mare perspectivă deseori nici nu posedă noțiuni elementare despre proprietatea intelectuală sau proprietatea industrială, nu cunosc cerințele pentru protejarea lor. Dar pentru a transforma eficient elaborări interesante și cu perspectivă în avere este necesar să dispui de dreptul de proprietate asupra lor, care să fie corect, conform legii, documentat.

Anume în acest scop Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova a creat *Institutul de Proprietate Intelectuală*, a organizat o mulțime de alte acțiuni - o serie întreagă de seminare tematice, editarea "Bibliotecii inventatorului", cursuri de scurtă durată: pentru a familiariza și instrui publicul în problema comercializării PI, a finanțării venture, în problemele administrării și marketingului în domeniul inovațiilor (PI ca marfă, business-planul ca element de bază în elaborarea strategiei afacerii etc.). Aceste programe constituie o adevărată alfabetizare cu caracter de masă pe care trebuie s-o treacă cu succes oricine tinde să desfășoare un business ce ar ține piept concurenței, să aplice noi tehnologii sau să întreprindă cercetări practice.

Credem cu tărie în revigorarea apropiată a pieței inovaționale. Se întrevăd și argumente ferme pentru a fi optimiști: tot mai des diferite firme solicită să li se evalueze valoarea PI, să se examineze perspectivele unor proiecte investiționale. Iar odată cu învierea pieței de inovații va apărea o necesitate acută de specialiști capabili să determine valoarea comercială a proiectelor, să contribuie la vânzarea lor. Va apărea un deficit de persoane cu studii superioare speciale pentru administrarea proceselor inovaționale și orientarea vânzărilor. Va fi nevoie de mulți conducători de firme ce vor practica activități inovaționale, de management de proiecte.

Specialiștii în domeniul comercializării de tehnologii noi se pregătesc în universitățile Europei și SUA. Procesul de instruire se bazează aici mai ales pe teoria și practica protecției prin lege și utilizării PI, a prognozării calității producției, a potențialului comercial al noilor elaborări la un stadiu incipient, pe metodici speciale care deocamdată nici nu există în practica specialiștilor moldoveni.

Aceste aspecte și vor fi studiate de către studenții Institutului de Proprietate Intelectuală. Va fi un câmp de activitate vast și fructuos.

Conflictele ce țin de proprietatea industrială și influența lor asupra procedurii de acordare a protecției

Orice acțiune în activitatea Agenției, întreprinsă în legătură cu acordarea protecției obiectelor proprietății industriale, are la bază un suport juridic, cu alte cuvinte, aceste acțiuni sunt reglementate prin norme de drept. Pe de altă parte, este evident faptul că legislatorul nu poate crea norme care să implice toate cazurile posibile.

Aplicarea corectă a noiei de drept depinde în mare măsură de interpretarea acesteia. Practica demonstrează că una și aceeași problemă va avea soluție diferită dacă va fi examinată în mod particular de diferite persoane. De exemplu: înregistrarea mărcii "FAX" a fost refuzată în baza art. 7 pct. 4 (a) ca fiind similară până la gradul de confuzie cu marca "FA", înregistrată pentru aceleași clase de produse pe numele altei persoane. În acest context s-a ținut cont și de contestația depusă de către titularul mărcii "FA".

Pentru specialiștii din cadrul Agenției gradul de confuzie este evident. Însemnul FAX cuprinde integral marca

înregistrată FA. Și totuși, în lipsa unui sondaj public, în urma căruia gradul de confuzie ar fi argumentat prin majoritatea opiniilor, acesta este de fapt prezumat, fiecare persoană implicată îl interpretează diferit, bazându-se pe cunoștințele și imaginația proprie.

În cazul Agenției orice moment îndoielnic, neargumentat din partea concurenților, este interpretat în favoarea titularului mărcii înregistrate. O situație cu totul diferită se observă în cadrul instanțelor judecătorești, unde orice îndoieli din partea reclamantului sunt soluționate în favoarea reclamantului.

*jur. Andrei MOISEI
AGEPI*

Se pot cita cazuri paradoxale, când Agenția apără interesele titularilor de drepturi, iar instanța judecătorească - pe cele ale concurentului, și doar din unicele considerente că gradul de confuzie presupune 50/50. În final, instanța judecătorească rămâne să decidă cui în acest caz îi aparține prioritatea.

Alte prevederi interpretate neunivoc sunt cele expuse conform pct. 2 (a) al art. 7 din Legea mărcilor și anume: "Nu se admite înregistrarea ca marcă a semnelor false sau care ar putea induce consumatorul în eroare cu privire la un produs, serviciu sau producătorul acestora". În baza punctului dat sunt limitate clasele solicitate la înregistrarea mărcii în dependență de destinația produsului sau conținutul acestuia ca exemplu: marca "Dentafresh" va fi limitată doar la produsele destinate tratării dinților sau menținerii acestora într-o stare optimă. O altă situație va fi în cazul mărcii "Mintologen", unde produsele vor fi limitate numai la cele care conțin mentol.

O serie de conflicte în această privință au apărut în legătură cu marca "Capuccino" și o altă marcă care printre alte cuvinte conținea și cuvântul "food", din engleză "mâncare". În ultimul caz s-a propus să fie excluse pesticidele și alte preparate din lista de clase, care nu au nimic comun cu "mâncarea". Interpretarea în această privință a fost neașteptată. Ni s-a explicat în felul următor: "Pesticidele sunt necesare pentru a trata unele plante pe care le va mânca vaca pe care o vom mânca noi și respectiv aceasta este "food".

Părerea mea este că atât examinatorii, cât și persoanele din cadrul instanțelor judecătorești, la examinarea cazurilor similare, trebuie să țină cont de faptul ce anume trezește, în imaginația consumatorului, produsul marcat corespunzător.

Interpretarea incorectă a normei de drept creează situații dificile, care în cel mai rău caz sunt preluate ca precedent în practica judiciară.

La examinarea cauzei de anulare a înregistrării mărcii "Белый аист" părțile interesate și-au argumentat poziția în baza art. 7 pct. 1 (b), susținând că marca respectivă a fost înregistrată cu încălcarea prevederilor legii și anume ca fiind un semn uzual (generic) pentru un anumit fel de produse.

O astfel de interpretare este contrară intenției reclamanților, care doresc să dețină monopolul colectiv asupra mărcii.

În cazul în care marca va fi recunoscută de către instanță ca fiind generică, ea își pierde distinctivitatea, fiind posibilă utilizarea ei de către toți doritorii, la fel ca și denumirile "молочная колбаса", "голландский сыр", "paralon" etc.

O altă situație dificilă întâlnită în urma examinării cazurilor în instanțele judecătorești este cea legată de calcularea prejudiciului.

În una din ședințele judiciare, la examinarea cazului de încălcare a dreptului asupra mărcii înregistrate, reclamantul a cerut instanței ca reclamatul să-i recupereze 50% din cheltuielile suportate în legătură cu obținerea licenței de utilizare a mărcii de la titular. Cerința i-a fost satisfăcută.

Eu consider că judecătorul a procedat incorect la calcularea prejudiciului. Doctrina cunoaște mai multe posibilități de a calcula prejudiciul cauzat. În primul rând, acesta va fi proporțional cu mărimea venitului obținut de către reclamat în urma acțiunilor nelegitime; în al doilea rând, acest prejudiciu poate fi calculat în dependență de partea venitului care nu a fost obținută de către reclamant (a scăzut volumul vânzărilor cu 50%, în limitele acestui volum). Ambele cazuri necesită însă probe concrete, care deseori nu pot fi obținute din lipsa documentației sau din motivul distrugerii ei.

Pentru a soluționa problema, în practica mondială volumul prejudiciului se stabilește în dependență de costul unei licențe corespunzătoare eliberate pe acest termen.

Vă reamintesc că în cazul nostru 50% din cheltuieli presupuneau jumătate din costul licenței obținute de către reclamant de la titular. Licența în cauză a fost eliberată pe o perioadă de 10 ani. Cât privește perioada de utilizare neautorizată a mărcii, aceasta nu a fost stabilită, suma încasată probabil satisfăcea atât instanța, cât și reclamantul.

După cum vedem din puținele cazuri examinate în instanțele judecătorești, avem multe de învățat, făcând concluziile corespunzătoare.

Este evident că actualmente practica judiciară nu poate servi drept temelie pentru perfecționarea legislației, faptul explicându-se prin cunoașterea ei nesatisfăcătoare de către judecători, în consecință permițându-se interpretarea incorectă a normelor de drept.

În acest context, consider că crearea judecătoriilor specializate este acea verigă care depistează lacunele în legislație și ajută la perfecționarea acesteia. Anume în acest scop este necesar să constituim acel cadru juridic competent, de care în cea mai mare măsură să depindă soluționarea problemelor ce țin de asigurarea drepturilor obținute în domeniul activității intelectuale.

Anumite probleme la examinarea cauzelor în instanță apar în legătură cu competența acestora și anume, în cazul în care una din părțile implicate în proces este persoană fizică, cauza va fi examinată în primă instanță de judecătorii județene, de sector și municipale. Excepție constituie judecarea în primă instanță a plângerilor împotriva actelor organelor administrației publice centrale și ale persoanelor cu funcție de răspundere ale acestora, săvârșite cu încălcarea legii sau cu depășirea împuternicirilor și care lezează drepturile cetățenilor.

Conform articolului 37 din Legea privind brevetele de invenție nr. 461 din 18 mai 1995, AGEPI este un organ de stat care realizează protecția juridică a proprietății industriale pe teritoriul republicii și este subordonat Guvernului. Respectiv, acțiunile împotriva deciziilor și hotărârilor Agenției vor fi examinate în Curtea de Apel ca primă instanță. Problema majoră constă în faptul că, conform art. 28¹ al Codului de Procedură Civilă, Tribunalul judecă în primă instanță cauzele și cererile ce decurg din dreptul de autor, precum și din dreptul pentru descoperire, invenție, propunere de raționalizare și pentru model industrial. Acest alineat este incorect expus atât din punctul de vedere a terminologiei, cât și din punctul de vedere al faptului că descoperirile nu constituie obiect al proprietății intelectuale și nu sunt protejate ca atare pe teritoriul Republicii Moldova. Mai mult ca atât, în toate cazurile menționate mai sus, în care Agenția este implicată ca parte în proces, indiferent de formularea cererii de către reclamant, se ajunge în consecință la examinarea legitimității deciziilor sau hotărârilor Agenției. În scopul soluționării acestor probleme AGEPI a propus Curții Supreme de Justiție un proiect de modificare a CPC, care ține să stabilească o singură instituție judecătorească, în competența căreia să fie pusă examinarea în primă instanță a tuturor cauzelor cu participarea Agenției.

Aceeași situație se referă și la cazurile în care părțile în proces sunt persoane juridice. Procedura de examinare și înregistrare a obiectelor de proprietate industrială, precum și volumul drepturilor obținute nu depind în nici un caz de subiectul care solicită acordarea protecției.

Armonizarea legislației în sectorul circulației libere a bunurilor și securității produselor industriale

După cum se știe, la moment R. Moldova încă nu are statut de "membru asociat" la Uniunea Europeană, din care motiv actuala prioritate în politica sa vis-a-vis de UE o constituie implementarea Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC).

În cadrul proiectului Tacis de asistență pentru implementarea Acordului nominalizat s-a ajuns la concluzia că politicienii moldoveni urmăresc cu mare atenție procesul de negocieri în care sunt antrenate țările din Europa Centrală și de Est în vederea obținerii statutului de membru al Uniunii Europene.

Documentele de bază care facilitează monitorizarea acestor negocieri sunt așa-zisa "White Paper" ("Cartea Albă") analizând pregătirea țărilor asociate din Europa Centrală și de Est în vederea integrării în piața internă a Comunității Europene, elaborată de Comisia Europeană în 1995 și "Raportul periodic al Comisiei Europene cu privire la rezultatele obținute în procesul accesului," întocmit anual de serviciile comunitare pentru fiecare țară aplicantă.

jur. Olga CICINOV
AGEPI

Proiectul Tacis consideră oportună și binevenită publicarea versiunii române a documentelor menționate, dat fiind că acestea ar putea servi drept exemplu pentru Moldova, conturând sarcinile ce urmează a fi realizate de țările aflate pe calea integrării europene.

Să amintim aici articolul 50, paragraful 1 din APC: "Părțile recunosc că o condiție importantă pentru consolidarea legăturilor economice între Moldova și Comunitate o reprezintă apropierea legislației existente și viitoare a Republicii Moldova de cea a Comunității.

Republica Moldova va întreprinde măsurile necesare pentru a asigura creșterea graduală a compatibilității legislației sale cu legislația comunitară".

În această ordine de idei se prezintă binevenit de a vedea modalitatea în care alte țări, mai avansate în politicile de integrare europeană, au abordat această problemă.

Proiectul Tacis a decis, în primul rând de a propune atenției politicienilor din R. Moldova conținutul "Cărții Albe". Dacă se manifestă interes, va fi publicat și "Raportul periodic al Comisiei cu privire la rezultatele obținute în procesul accesului" pentru România.

Autorii au divizat Cartea Albă în 14 compartimente :

1. Introducere generală.
2. Circulația liberă a capitalului și serviciilor financiare .
3. Circulația liberă a bunurilor și securitatea produselor industriale.
4. Concurența, achizițiile publice și protecția consumatorului .
5. Politica și măsurile sociale.
6. Agricultură.
7. Transportul.
8. Audiovizualul și telecomunicațiile.
9. Mediul.
10. Impozitarea directă și indirectă.

11. Recunoașterea reciprocă a calificărilor și datelor personale.
12. Legislația civilă, legislația antreprenorială, proprietatea intelectuală și contabilitatea.
13. Energia.
14. Vama și accizele.

Libera circulație și securitatea produselor industriale

Principiul recunoașterii mutuale a produselor comercializate legal, armonizarea tehnică a legislației și a mecanismelor de prevenire a creării unor noi bariere pentru comerț, cum ar fi procedura informării potrivit Directivei 83/189, constituie instrumentele care garantează libera circulație a bunurilor pe teritoriul Uniunii.

Directiva 83/189 CEE în forma amendată este singura care stabilește de informare în domeniul standardelor și a regulamentelor tehnice care se aplică peste frontiere. Ca atare, poate fi una din măsurile etapei 1 din moment ce condițiile esențiale pentru aplicarea legislației sunt îndeplinite.

Înainte ca Directiva să fie aplicată este necesar:

- ☉ să se stabilească procedura pentru certificarea conformității fiecărui produs sau grup de produse, statele membre să stabilească lista organelor de certificare, organelor de inspecție și a laboratoarelor de testări autorizate pentru îndeplinirea sarcinilor specifice stabilite de Directivă;
- ☉ să se stabilească specificațiile tehnice europene, astfel încât produsele care se conformează cu aceste specificații să poată purta Marca de Comerț Comunitară (EC trade mark) care va permite libera circulație, comercializarea și utilizarea lor.

Standardizarea

În cadrul proiectului Tacis "Implementarea Acordului de Parteneriat și Cooperare" 19.07.2000 la mun. Chișinău a avut loc un seminar cu subiectul "Standardizare" organizat de deutsch gesellschaft fur technische zusammenarbeit gmbh..

Standardizarea constituie o legătură între autoritatea care reglementează în materie, producător și Piața Europeană și este caracteristică mediului economic și tehnic al Uniunii Europene.

În prima etapă a integrării, multe vor depinde de eforturile TECE de a-și alinia sistemul de standardizare la cel al Uniunii Europene.

1. Primul pas în procesul materializării de către țările interesate a prevederilor Uniunii Europene privind standardizarea este ca aceste țări să aibă organe de standardizare asemănătoare cu CEN, CENELEC sau ETSI (de obicei, filiale CEN sau CENELEC ori Organizație Națională de Standarde ETSI).

Aceste organe trebuie să fie împuternicite de autoritățile naționale pentru a elabora specificații conform cerințelor legale, în temeiul consensului părților vizate, dar fără a fi obligatorie aplicarea lor. Ele trebuie să fie capabile să realizeze în practică acțiunile naționale necesare pentru implementarea standardelor europene și internaționale care se aplică în contextul politicii europene.

Totodată trebuie să aibă capacitatea de a stabili consensul, de a formula opinii naționale, de a efectua și de a face controale publice:

- ☉ de a transpune standardele europene ca standarde naționale, de a garanta că nu vor fi introduse noi standarde naționale în faza de elaborare a standardului european;
- ☉ de a transpune standardele europene în standarde naționale fără modificări și de a elimina din uz standardele naționale care vin în conflict cu standardele europene. Aceste organe de standardizare trebuie să fie capabile să îndeplinească toate obiectivele organelor europene de standarde, CEN, CENELEC, ETSI.

2. A doua etapă va avea ca obiectiv preluarea completă a tuturor standardelor europene ca standarde naționale a căror respectare este voluntară. În această etapă va fi necesar ca organele naționale de standardizare să participe din plin la lucrările organelor europene de standardizare și să preia toate obligațiile pe care le au membrii acestor organe.

Mijloace de apărare a dreptului la marcă în România și Republica Moldova

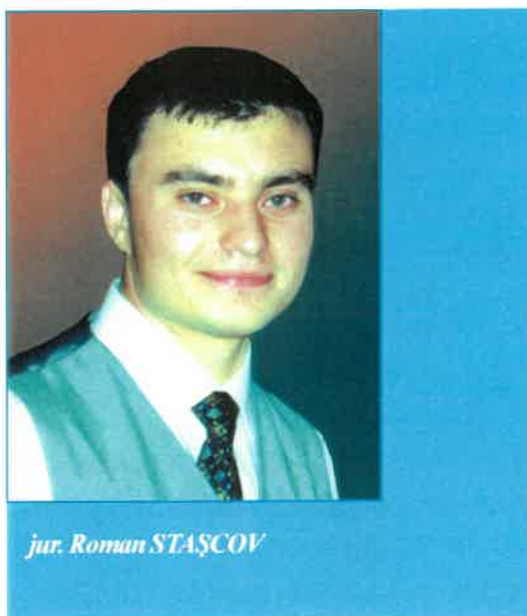
Mijloace administrative

Din Legea nr. 84/1998 rezultă că dreptul la marcă poate fi apărat prin contestație administrativă.

Astfel, potrivit art. 80–81 din Lege și Regulile 42, 45, 46 și 47 din Regulament, deciziile O.S.I.M. privind cererea de înregistrare a unei mărci, modificarea acesteia sau a înregistrării mărcii, modificarea numelui sau a adresei titularului sau a mandatarului, reinnoirea înregistrării licențelor sau a altor drepturi, înscrierea renunțării la o marcă și orice decizii cu privire la cereri de înregistrare sau la mărci înregistrate, pot fi contestate la O.S.I.M. de către solicitantul înregistrării mărcii sau, după caz, de către titularul mărcii ori de către persoanele interesate.

Contestațiile se pot introduce în termen de 3 luni de la comunicare sau după caz, de la publicarea acestora și vor fi soluționate de către o comisie de reexaminare din cadrul O.S.I.M.

Comisia de reexaminare este formată din președinte și 2 membri.

Președintele comisiei de reexaminare va fi directorul general al O.S.I.M. sau împuternicitul acestuia; membrii vor fi un examinator din cadrul Serviciului mărci, care nu a luat decizia contestată, și un consilier juridic.

Comisia va putea lua una din următoarele hotărâri:

- a) admiterea contestației, dispunând desființarea sau modificarea dispozițiilor O.S.I.M.;
- b) respingerea contestației și menținerea deciziei O.S.I.M.

Hotărârea comisiei de reexaminare, motivată, se comunică părților în termen de 15 zile de la pronunțare și poate fi atacată cu apel la Tribunalul Municipiului București, în termen de 30 de zile de la comunicare.

În termen de 15 zile de la comunicare, deciziile Tribunalului Municipiului București pot fi atacate cu recurs la Curtea de Apel București, decizia Curții fiind irevocabilă.

La cererea instanței judecătorești, O.S.I.M. este obligat să înainteze acesteia actele, documentele și informațiile necesare judecării cauzei cu care a fost investită (art. 82).

Și în sistemul Legii nr. 588/1995 modificată, este posibilă contestarea deciziilor A.G.E.P.I.

Astfel, în conformitate cu art. 17 alin.1, orice persoană este în drept, în termen de 3 luni de la data publicării datelor cu privire la cerere, să depună o contestație la Comisia de Apel a Agenției, împotriva înregistrării mărcii sau denumirii de origine a produsului. Iar potrivit art. 26 (alin.1), înregistrarea mărcii sau a denumirii de origine a produsului poate fi recunoscută nulă integral sau parțial în perioada termenului de valabilitate a acesteia, dacă:

- a) a fost făcută cu încălcarea prezentei legi;
- b) folosirea mărcii induce în eroare publicul;
- c) s-au schimbat factorii naturali dintr-o zonă geografică;

- d) produsul pentru care este folosită o denumire de origine nu mai posedă calitățile deosebite specifice;
- e) precum și în cazul apariției altor motive întemeiate.

Orice persoană poate cere Comisiei de Apel a Agenției anularea înregistrării (alin.3).

În conformitate cu Regulamentul privind Comisia de Apel a Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova, aprobat prin Ordinul nr. 53 din 12.06.1996 (cu ultimele modificări și completări din 29.04.1999), contestațiile împotriva deciziilor A.G.E.P.I. sunt soluționate de această Comisie de Apel a Agenției. Potrivit pct. 4 din Regulament, Comisia de Apel are următoarea structură: **Președintele Comisiei de Apel** care este prim-vice-directorul general al A.G.E.P.I.; **președinte al Comisiei de Apel** poate fi numită o altă persoană împuternicită de către Directorul general al A.G.E.P.I.; **Secretarul Comisiei de Apel**, desemnat prin ordin de către Directorul general al A.G.E.P.I. Comisia de Apel este formată de către Președinte, numărul fiind de 2-4 membri și aprobată de către Directorul general al A.G.E.P.I. Conform art. 5 din Regulament, Comisia de Apel soluționează următoarele contestații (în domeniul mărcilor):

1. Privind hotărârea de respingere a cererii de examinare, luată conform rezultatelor examinării formale;
2. Privind avizul de respingere a cererii de înregistrare a mărcii și denumirii de origine a produsului, emis conform rezultatelor examinării desemnării solicitate, inclusiv respingerii definitive a înregistrării mărcii stabilită conform rezultatelor examinării semnului solicitat în conformitate cu pct. 1, 2 și 5 ale art. 5 al Aranjamentului de la Madrid;
3. Împotriva înregistrării mărcii, inclusiv a înregistrării conform pct. 6 al art. 5 al Aranjamentului de la Madrid;
4. Împotriva înregistrării denumirii de origine a produsului;
5. Împotriva valabilității titlului de protecție;
6. Privind refuzul înregistrării contractului de licență;
7. Privind refuzul înregistrării contractului de cesiune;

8. Privind refuzul înregistrării contractului de franchising;
9. Privind refuzul cererii de modificare;
10. Privind litigiile legate de prioritate sau taxe.

Comisia de Apel soluționează litigiile conform cererilor depuse de către persoanele interesate sau reprezentanții acestora.

Contestațiile se depun în termen de 3 luni de la data primirii de către solicitant a deciziei.

Potrivit pct. 7 din Regulament, contestația va fi soluționată de către Comisia de Apel în termen de 3 luni de la data depunerii acesteia.

În urma soluționării în fond a litigiului, Comisia de Apel ia o hotărâre (este de menționat că membrii Comisiei nu au dreptul să se abțină de la vot)(pct. 8). Această hotărâre intră în vigoare în termen de 15 zile prin aprobarea ei de către Directorul general (sau Prim-vice-directorul general).

Decizia Comisiei de Apel a Agenției poate fi atacată în instanța judecătorească în termen de 6 luni de la data adoptării ei (art. 17 alin.4, art. 26 alin.5 din Legea nr. 588/1995 modificată și pct. 9 din Regulament).

Cauzele ce țin de atacarea deciziilor A.G.E.P.I. se examinează, în primă instanță, de către Curtea de Apel, iar în a doua instanță, de către Curtea Supremă de Justiție.

Mijloace civile și comerciale

Acțiunea în anularea înregistrării mărcii

Potrivit art. 48–50 din Legea nr. 84/1998 și Regula 32 din Regulament orice persoană interesată (nu din oficiu) poate cere Tribunalului Municipiului București anularea înregistrării mărcii, în termenul de prescripție de 5 ani, care curge de la data înregistrării mărcii (excepție face ipoteza de la art. 48 lit. c "înregistrarea mărcii a fost solicitată cu rea credință", situație în care acțiunea poate fi introdusă oricând în perioada de protecție a mărcii). Competența materială specială aparține Tribunalului Municipiului București (cu apel la Curtea de Apel București și recurs la Curtea Supremă de Justiție). Anularea produce efecte retroactive, întotdeauna, iar nulitatea va fi totală sau parțială (în

acest din urmă caz, atunci când un motiv de nulitate există numai pentru o parte a produselor sau a serviciilor pentru care marca a fost înregistrată, nulitatea va produce efecte numai cu privire la acele produse sau servicii).

Anularea înregistrării mărcii poate interveni în următoarele situații:

1. Înregistrarea mărcii s-a făcut cu nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la condițiile de fond ale obiectului (art. 5 și 6 din Lege).

Anularea înregistrării mărcii nu poate fi cerută pentru motivul existenței unui conflict cu o marcă anterioară dacă această marcă anterioară se află în vreuna dintre situațiile pentru care se poate soluționa decăderea titularului din drepturile conferite de marcă (art. 45 și 46 din lege).

De asemenea, titularul unei mărci anterioare, care cu știință a tolerat într-o perioadă neîntreruptă de 5 ani folosirea unei mărci posterior înregistrate, nu poate să ceară anularea și nici să se opună folosirii mărcii posterioare pentru produsele și serviciile pentru care această marcă anterioară a fost folosită, în afară de cazul în care înregistrarea mărcii posterioare a fost cerută cu rea credință (art. 49). În același timp, nici titularul mărcii posterior înregistrate nu poate să se opună folosirii mărcii anterioare, cele două mărci urmând să fie folosite paralel.

2. Înregistrarea mărcii a fost solicitată cu rea credință.

Jurisprudența a considerat ca fiind efectuat cu rea credință și, deci, nul depozitul unei mărci ("Safeway") aparținând filialei din R.F.G. a unei societăți americane, fără autorizarea acesteia și în cunoștință de cauză de către un fost salariat al filialei canadiene a aceleiași societăți.

La fel, Curtea de Justiție a Benelux-ului a anulat înregistrarea unei mărci pentru că solicitantul "nu putea crede, în mod rațional, în validitatea depozitului său". Speța se referea la coliziunea între o serie de mărci ale firmei S.A. Preval (depusă în anul 1975), în a căror compunere intra denumirea "La Vache Bleu", marcă anterior înregistrată în anul 1966 de către o altă firmă.

3. Înregistrarea mărcii aduce atingere dreptului la imagine sau numelui patronimic al unei persoane.
4. Înregistrarea mărcii aduce atingere unor drepturi anterior dobândite cu privire la o indicație geografică protejată, un desen sau model industrial protejat ori cu privire la un drept de autor.

În această ipoteză, reclamantul va trebui să facă dovada că este titularul dreptului pe care îl invocă.

În această situație, în care poate interveni anularea înregistrării mărcii, hotărârea judecătorească definitivă și irevocabilă prin care înregistrarea mărcii a fost anulată se va comunica la O.S.I.M. de către persoana interesată, iar O.S.I.M. va radia marca din Registrul Național al Mărcilor.

Acțiunea în contrafacere

Potrivit art. 35 alin.2 din Legea nr. 84/1998, titularul mărcii poate cere instanței judecătorești competente să interzică terților să folosească, în activitatea lor comercială, fără consimțământul titularului:

- a) un semn identic cu marca pentru produse sau servicii identice cu acelea pentru care marca a fost înregistrată;
- b) un semn care, dată fiind identitatea sau asemănarea cu marca, ori dată fiind identitatea sau asemănarea produselor sau serviciilor cărora li se aplică semnul cu produsele sau serviciile pentru care marca a fost înregistrată, ar produce în percepția publicului un risc de confuzie, incluzând și riscul de asociere a mărcii cu semnul;
- c) un semn identic sau asemănător cu marca pentru produse sau servicii diferite de cele pentru care marca este înregistrată, când aceasta din urmă a dobândit un renume în România și dacă din folosirea semnului, fără motive întemeiate s-ar putea profita de caracterul distinctiv ori de renumele mărcii sau folosirea semnului ar cauza titularului mărcii un prejudiciu.

Titularul mărcii sau după caz, Ministerul Agriculturii și Alimentației poate solicita instanței judecătorești să dispună luarea unor măsuri asigurătorii, atunci când se

consideră că există un risc de încălcare de către terți a drepturilor cu privire la marca sau indicația geografică protejată și dacă această încălcare amenință să cauzeze un prejudiciu ireparabil, ori dacă există un risc de distrugere a elementelor de probă (art. 84).”

În conformitate cu dispozițiile art. 43 din Legea nr. 84/1998, "dacă în contractul de licență nu este stipulat altfel, licențiatul nu poate introduce în justiție o acțiune în contrafacere fără consimțământul titularului mărcii.

Titularul unei licențe exclusive poate introduce o acțiune în contrafacere dacă, după ce a notificat titularului mărcii actele de contrafacere de care a luat cunoștință, acesta nu a acționat în termenul solicitat de licențiat.

Când o acțiune în contrafacere a fost pornită de către titular, oricare dintre licențiați poate să intervină în proces solicitând repararea prejudiciului cauzat prin contrafacerea mărcii”.

Legea nr. 588/1995 modificată, conține și ea dispoziții cu privire la contrafacerea mărcilor. Astfel, folosirea ilicită a mărcii sau a denumirii de origine protejate, precum și a semnelor similare pentru marcarea produselor sau serviciilor pentru care ele au obținut protecție, fie a produselor sau serviciilor de același fel atrag răspundere civilă, în conformitate cu legislația în vigoare (art. 25 alin. 1).

Se consideră produse de marcă contrafăcute toate produsele, inclusiv ambalajele lor, care poartă fără autorizație o marcă de produs identică cu marca de produs înregistrată, valabilă pentru produsele în cauză sau care nu poate fi distinsă în aspectele sale esențiale de această marcă de produs și care prin aceasta aduce atingere drepturilor titularului mărcii respective în baza legislației în vigoare (art. 25 alin. 3). În ceea ce privește produsele contrafăcute, simplul fapt de retragere a mărcii de produs aplicată în mod ilicit nu va fi suficientă, dacă nu este vorba de circumstanțe excepționale care să permită punerea în circuitul economic a acestor produse (art. 25 alin. 6).

Acțiunea se introduce la instanța judecătorească competentă.

În doctrină se deosebesc două forme de contrafacere:

- 1) contrafacerea în înțeles restrâns;
- 2) imitarea frauduloasă a mărcii altuia.

1) **Contrafacerea în înțeles restrâns** este, în general, o reproducere servilă sau brutală a mărcii altuia.

Jurisprudența diferitelor țări a considerat adesea drept contrafacere și o reproducere incompletă (parțială) și neservilă, cu condiția de a purta asupra elementelor esențiale sau caracteristice ale mărcii.

Astfel, s-a considerat că adăugarea sau suprimarea unei litere, a unei cifre, a unui sufix sau prefix este irelevantă, nefiind de natură a înlătura învinuirea de contrafacere. De exemplu: Lavor și Lavo; La Tasse și La Tasse d’or; Aux Galeries Lafayette și Aux Galeries de Laval.

Din analiza jurisprudenței rezultă câteva reguli pe care instanțele le aplică pentru a conchide la existența contrafacerii:

- ⊗ Contrafacerea se apreciază în funcție de asemănări iar nu de deosebiri;
- ⊗ Nu este necesar să se fi produs confuzia creată prin contrafacere; este suficient ca aceasta să fie posibilă;
- ⊗ În materie de contrafacere nu este necesară dovada relei credințe;
- ⊗ Existența contrafacerii depinde de existența unui risc de confuzie.

2) În timp ce contrafacerea în sens restrâns este o uzurpare directă și fățișă, **imitarea frauduloasă** este o contrafacere deghizată și spre deosebire de autorul celei dintâi, care urmărește să reproducă exact marca altuia, imitatorul reproduce numai trăsăturile esențiale, izbitoare, sperând, cu ajutorul asemănării în ansamblu, să inducă în eroare pe consumatori, iar cu ajutorul deosebirilor, să se sustragă de la răspundere.

De exemplu: marca de săpunuri "Cocolive" a fost considerată o imitație a mărcii "Palmolive".

Ceea ce este decisiv în aprecierea imitării frauduloase este impresia de ansamblu, de unde rezultă regula că

instanța trebuie să procedeze la o apreciere sintetică iar nu analitică a mărcilor în cauză.

Acțiunea în concurență neloială

Distincția dintre acțiunea în contrafacere și acțiunea în concurență neloială constă în faptul că prima implică încălcarea unui drept (acela de exploatare exclusivă), iar cea de-a doua presupune încălcarea unei obligații, aceea de comportare onestă, cu bună credință în raporturile comerciale.

În privința acțiunii în concurență neloială sunt importante dispozițiile legilor privind combaterea concurenței neloiale din România și, respectiv, Republica Moldova, la care se adaugă și cele ale art. 87-91 din Legea nr. 84/1998 și cele ale art. 25 din Legea nr. 588/1995 modificată.

Mijloace penale

Titularul dreptului asupra mărcii, precum și alte persoane interesate în apărarea dreptului de exploatare au la îndemână posibilitatea sesizării organelor de urmărire penală în legătură cu următoarele infracțiuni:

1. Infracțiunea de contrafacere (art. 83 și 84 din Legea nr. 84/1998 și art. 25 din Legea nr. 588/1995 modificată).
2. Infracțiunea de concurență neloială (art. 86 din Legea nr. 84/1998 și art. 25 din Legea nr. 588/1995 modificată, precum și dispozițiile din legile privind combaterea concurenței neloiale din România și, respectiv, Republica Moldova).

Infracțiunea de contrafacere

Astfel, potrivit art. 83 din Legea nr. 84/1998, "constituie **infracțiune** și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă de 15 milioane lei:

- a) **contrafacerea**, imitarea sau folosirea fără drept a unei mărci în scopul inducerii în eroare a publicului asupra calității produselor sau serviciilor la care se referă marca;
- b) punerea în circulație, fără drept, a unui produs purtând o marcă identică sau similară cu o marcă înregistrată pentru produse identice sau similare și care prejudiciază pe titularul mărcii înregistrate.

Săvârșirea de către un terț a oricărui act prevăzut la art.35 alin.2, fără consimțământul titularului mărcii înregistrate, constituie infracțiune de contrafacere.

Nici un act din cele prevăzute la art. 35 alin.2 nu constituie contrafacere, dacă a fost efectuat înainte de data publicării mărcii.

O acțiune în contrafacere poate fi pornită de titularul mărcii, numai după data înregistrării mărcii în Registrul Național al Mărcilor."

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a părții vătămate.

"Titularul mărcii sau, după caz, Ministerul Agriculturii și Alimentației poate solicita instanței judecătorești competente să dispună **măsura confiscării** și, după caz, a distrugerii produselor care poartă mărci sau indicații geografice prevăzute la art. 83.

Dispozițiile alin. 1 se aplică și materialelor sau echipamentelor care au servit nemijlocit la comiterea **infracțiunilor** prevăzute la art. 83 (art. 84)".

În art. 25 din Legea nr. 588/1995 modificată, se spune că:

"Folosirea ilicită a mărcii sau denumirii de origine înregistrate, precum și a semnelor similare pentru marcarea produselor sau serviciilor pentru care ele sunt înregistrate, fie a produselor sau serviciilor de același fel, oferirea spre vânzare, vânzarea sau stocarea cu scop de vânzare a produselor marcate astfel atrag răspundere civilă, **penală sau administrativă** în conformitate cu legislația în vigoare. Persoana recunoscută vinovată se pedepsește cu amendă și este obligată să repare părții lezate toate prejudiciile, inclusiv câștigul nerealizat (alin. 1 și 2).

Stocul de produse cu mărci sau denumiri de origine contrafăcute care aduce atingere drepturilor titularului va fi scos, fără a fi compensat, din circuitul economic în așa mod ca să se evite cauzarea prejudiciului titularului, iar mărcile și denumirile aplicate ilicit vor fi înlăturate de pe produse, chiar dacă aceasta conduce la nimicirea produselor (alin.4).

Partea lezată poate cere ca materiile prime și materialele care au servit la fabricarea produselor în cauză să fie scoase, fără a fi compensate, din circuitul economic într-un mod care să reducă la minimum riscurile unei noi atingeri. În aceste cazuri, măsurile corective solicitate, trebuie să fie comensurabile cu gravitatea atingerii, ținându-se cont de interesele terților (alin.5).

Partea lezată are dreptul să publice, din contul persoanei vinovate, decizia judecătorească în scopul restabilirii reputației sale (alin.7).

Potrivit art. 51/3 din Codul Republicii Moldova privind contravențiile administrative fabricarea, folosirea importul, exportul, oferirea spre vânzare, vânzarea, orice alt mod de punere în circulație economică sau stocarea în acest scop a obiectelor proprietăți industriale protejate sau a produsului, obținut prin aplicarea acestor obiecte, precum și îndemnarea terților la efectuarea acestor acțiuni fără autorizația deținătorului titlului de protecție atrag după sine aplicarea unei amenzi de la zece la șaptezeci și cinci de salarii minime, cu confiscarea produsului obținut în mod ilicit.

Iar potrivit art. 141/2 din Codul Penal al Republicii Moldova producerea, importul, exportul, stocarea, oferirea spre vânzare sau vânzarea unor mărfuri purtând mențiuni false privind brevetele de invenție, originea și caracteristicile mărfurilor, precum și numele producătorului sau vânzătorului, cu scopul de a-i induce în eroare pe ceilalți vânzători sau pe beneficiari, se pedepsesc cu privațiune de libertate pe un termen de până la doi ani sau cu amendă de până la șaiszeci de salarii minime, cu confiscarea produsului însoțit de mențiuni false.

Infrațiunea de concurență neloială

Potrivit art. 86 din Legea nr. 84/1998 orice utilizare a mărcilor și indicațiilor geografice contrară **practicilor loiale** în activitatea industrială sau comercială în scopul de a induce în eroare consumatorii, constituie

un **act de concurență neloială** și se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă de 15 milioane lei.

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Iar potrivit regulii 44 din Regulament, sunt în mod special, considerate acte de concurență neloială în sensul art. 86 din lege și sunt interzise:

- ⊗ orice fapte de natură să creeze o confuzie cu întreprinderea, cu produsele sau cu acitivitatea industrială sau comercială a unui concurent;
- ⊗ afirmațiile false în exercitarea comerțului de natură să discrediteze intreprinderea, produsele sau activitatea industrială ori comercială a unui concurent;
- ⊗ indicațiile sau afirmațiile a căror utilizare, în exercitarea comerțului, poate să inducă în eroare publicul cu privire la natura, la modul de fabricație sau la caracteristicile mărfurilor.

Potrivit art. 5 alin. 1 lit.a) din Legea română nr.11/1991, "Constituie infranctiune de concurență neloială și se pedepsește cu închisoare de la o lună la doi ani sau cu amendă: a) întrebuițarea (...) unor desemnări speciale sau a unor ambalaje de natură a produce confuzie cu cele folosite legitim de comerciant".

Prin "desemnări speciale" înțelegem, în primul rând, mărcile. De asemenea, art. 8 din Legea nr. 11/1991 dispune că "Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea părții vătămate ori la sesizarea camerei de comerț și industrie teritoriale sau altei organizații profesionale", lărgind astfel cercul persoanelor care pot introduce plângere penală prealabilă.

Deși nu este prevăzut expres în Legea nr. 588/1995 modificată, utilizarea mărcilor, contrară practicilor loiale în activitatea industrială, în scopul de a induce consumatorul în eroare, constituie act de concurență neloială și va atrage răspunderea penală în conformitate cu legislația în vigoare.

Pe toată perioada valabilității brevetului titularului de brevet i se acordă drepturi exclusive, conform art. 13 din Lege, și anume: “fără autorizația acestuia nici o persoană nu este în drept să efectueze următoarele acțiuni referitoare la materialul soiului:

- a) producerea sau reproducerea (în scopul înmulțirii);
- b) condiționarea în scopul înmulțirii;
- c) oferirea pentru vânzare;
- d) vânzarea sau alte forme de comercializare;
- e) exportarea;
- f) importarea;
- g) stocarea în scopul efectuării acțiunilor menționate la lit. a)-f)”.

Acordarea brevetului pentru soi de plantă

Selecția plantelor agricole și decorative este un factor hotărâtor în ridicarea și susținerea productivității calitative și cantitative a acestora. În ultimul deceniu în cultura plantelor din multe țări ale lumii se observă o creștere a activității inovatoare în selecție.

Sistemul protecției proprietății industriale asupra soiurilor de plante este chemat să contribuie la dezvoltarea științei și ridicarea productivității, precum și la lărgirea comerțului și schimbului tehnico-științific

dr. Natalia NADIOJCHIN
AGEPI

internațional. TRIPs recunoaște importanța soiurilor de plante și face un apel la statele-membre ale CSI să asigure protecția lor juridică, subînțelegându-se, probabil, brevetele. Protecția realizărilor amelioratorilor este reglementată de legislația în vigoare.

Clauzele principale ale Legii Republicii Moldova privind protecția soiurilor de plante nr. 915/1996 (în continuare Lege) se bazează pe normele juridice ale protecției soiurilor de plante, elaborate de UPOV.

Legea reglementează raporturile patrimoniale și cele personale nepatrimoniale apărute în procesul creării, utilizării și protecției juridice a soiurilor de plante și se aplică genurilor și speciilor botanice de plante a căror listă este aprobată de Guvern.

În articolul 2 al Legii este indicat, că “dreptul asupra soiului este recunoscut și apărut pe teritoriul Republicii Moldova prin prezenta Lege și confirmat prin brevetul pentru soi”.

Dacă certificatul pentru noul soi de plantă, care se eliberează de către Comisia de Stat pentru Încercarea Soiurilor de Plante (în continuare Comisie de Stat) după încercarea soiului la valoarea agronomică, certifică numai paternitatea sau calitatea de autor a amelioratorului la soiul de plante creat, atunci, conform Legii (art. 2), brevetul pentru noul soi de plante “certifică prioritatea soiului, paternitatea amelioratorului și dreptul exclusiv al titularului de brevet de utilizare a soiului”.

Pe toată perioada valabilității brevetului titularului de brevet i se acordă drepturi exclusive, conform art. 13 din Lege, și anume: "fără autorizația acestuia nici o persoană nu este în drept să efectueze următoarele acțiuni referitoare la materialul soiului:

- a) producerea sau reproducerea (în scopul înmulțirii);
- b) condiționarea în scopul înmulțirii;
- c) oferirea pentru vânzare;
- d) vânzarea sau alte forme de comercializare;
- e) exportarea;
- f) importarea;
- g) stocarea în scopul efectuării acțiunilor menționate la lit. a)-f)".

Drepturile amelioratorilor de plante sunt exercitabile numai în Republica Moldova. Pentru protecția în orice altă țară trebuie să fie obținută o acordare separată a drepturilor apelând la organizația națională corespunzătoare.

În Lege se reglementează întinderea protecției juridice a soiului prin brevet. Ea este determinată de ansamblul caracterelor esențiale expuse de solicitant în chestionarul tehnic.

Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale (în continuare AGEPI), conform art. 4 (4) din Lege, recepționează, înregistrează cererile de brevete pentru soiuri de plante, efectuează examinarea acestora, acordarea și eliberarea brevetelor și ține Registrul Național al Brevetelor pentru Soiurile de Plante (în continuare Registrul Național al Brevetelor). AGEPI efectuează înregistrarea contractului de cesiune a drepturilor și contractului de licență și înscrierea datelor privind acordarea licenței obligatorii în Registrul Național al Brevetelor și publicarea lor în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (în continuare BOPI). Drepturile terților privind aceste contracte apar numai în cazul înregistrării lor la AGEPI (art. 15 (4) din Lege).

Cererea de brevet se depune de către persoana care are dreptul la obținerea acestuia conform art. 11 din Lege în care se spune că dreptul la brevet aparține amelioratorului sau succesorului său în drepturi. Dacă soiul a fost creat de mai mulți amelioratori, dreptul la brevet aparține tuturor.

Dreptul la brevet pentru un soi creat în exercitarea atribuțiilor de serviciu aparține patronului, dacă contractul nu prevede altfel. Soiul, conform art. 12 din Lege, este considerat ca fiind creat în exercitarea

atribuțiilor de serviciu, dacă la crearea acestuia amelioratorul:

- a) a exercitat atribuțiile conferite de funcția deținută;
- b) a exercitat atribuțiile conferite în mod special în scopul creării unui soi nou;
- c) a folosit mijloace materiale sau financiare puse la dispoziție de patron sau de persoana care l-a însărcinat să creeze soiul, precum și experiența dobândită în timpul serviciului.

Dacă patronul, în termen de 60 de zile de la data la care a fost informat de către ameliorator despre crearea unui nou soi nu va depune cerere de brevet, nu va cesiona altei persoane dreptul la depunerea cererii și nu-i va da amelioratorului o dispoziție în scris privind păstrarea în secret a soiului creat, amelioratorul are dreptul în acest caz să depună cererea de brevet și să obțină brevetul pe numele său.

Cererea de brevet se depune pentru un singur soi, pe formular-tip în care se înscriu datele de identificare ale amelioratorului și solicitantului (art. 17 (1) din Lege). Semnăturile puse pe documentele cererii sunt urmate de indicarea în clar a numelui și prenumelui persoanei semnatare. Dacă documentele sunt semnate de către o persoană oficială, se indică funcția semnatarului, iar pe semnătură se aplică ștampila.

În articolul 17 din Lege sunt prezentate cerințele față de cererea de brevet pentru soi de plantă (în continuare CBS).

În CBS se indică denumirea soiului propusă de către solicitant, care va face posibilă identificarea soiului în cauză.

La CBS se anexează chestionarul tehnic, întocmit de către solicitant.

În CBS solicitantul declară pe propria răspundere că soiul pentru care solicită protecția corespunde prevederilor art. 6 din Lege privind nouitatea soiului.

În caz de necesitate la CBS se anexează actul de prioritate.

CBS poate fi depusă personal sau prin mandatar, în acest caz la CBS se anexează procura.

CBS trebuie să fie însoțită de dovada de plată a taxei stabilite.

Data depunerii CBS se consideră data constituirii la AGEPI a depozitului național reglementar care cuprinde următoarele documente: cererea cu denumirea propusă și chestionarul tehnic (enumerare la art. 17 (2)

lit. a și b din Lege). Documentele enumerate la art. 17 (2) lit. c-f din Lege pot fi prezentate de către solicitant în termen de 2 luni de la data depunerii CBS.

Cererea și documentele cererii se depun în limba de stat. Se admite depunerea documentelor cererii, cu excepția cererii propriu-zise, în una din limbile de comunicare internațională: engleză, germană, franceză, rusă. În acest caz traducerea documentelor cererii în limba de stat, legalizată în mod corespunzător, se depune la AGEPI odată cu depunerea CBS sau în termen de 2 luni de la data depunerii acesteia. În cazul neprezentării traducerii în termenul stabilit, cererea se consideră retrasă.

Toate cererile, documentele și comunicările trebuie să fie tipărite, imprimate sau reproduse pe hârtie de calitate bună cu litere lizibile care să nu poată fi șterse. Cererii i se va da un număr de referință care va fi citat solicitantului sau mandatarului său; acesta trebuie să fie folosit în toate corespondențele ulterioare.

În procesul examinării cererii de brevet pentru soi de plantă, în termen de 3 luni de la data depunerii cererii AGEPI efectuează examinarea ei formală și preliminară și verifică:

- a) integritatea setului de documente ale cererii prevăzute la art. 17 din Lege;
- b) dacă conținutul documentelor cererii este conform condițiilor prescrise;
- c) dacă soiul revendicat îndeplinește condițiile prevăzute la art. 6 ("Noutatea") din Lege;
- d) dacă denumirea soiului îndeplinește condițiile prevăzute la art. 18 ("Denumirea soiului") din Lege;
- e) stabilește prioritatea soiului, în caz de necesitate.

AGEPI este în drept să ceară de la solicitant documentele care lipsesc sau materialele de precizare pe care solicitantul trebuie să le prezinte în termen de 2 luni de la data primirii notificării AGEPI. În caz de nerespectare a termenului indicat sau în lipsa unui demers de prelungire a termenului, cererea este considerată retrasă. AGEPI expediază o "Notificare" către solicitant, și dacă primește răspunsul cu informația cerută (sau cu taxă suplimentară de prelungire a termenului omis), procedura de examinare poate continua. În cazul în care solicitantul nu dă

răspuns, AGEPI poate să mai trimită o notificare, și dacă nu primește răspuns, are dreptul de a considera că cererea este retrasă.

Dacă cererea conține toate documentele necesare, corespunde condițiilor formale stabilite de Lege, datele privind cererea se înscriu în Registrul Național al Cererilor de Brevet și solicitantului i se notifică aceasta. În calitate de notificare privind rezultatul pozitiv al examinării formale se trimite solicitantului un exemplar de CBS.

Dacă în procesul examinării preliminare se constată că denumirea soiului nu îndeplinește condițiile prevăzute, solicitantului i se propune să prezinte la AGEPI, în termen de 2 luni, o denumire nouă a soiului. În acest caz către solicitant se expediază o notificare și apoi examinarea va continua.

În cazul în care soiul revendicat nu îndeplinește criteriile de noutate sau au fost depistate brevete pentru soi sau CBS cu data de depunere sau prioritate anterioară datei de depunere sau prioritate a cererii examinate, ce acoperă total elementele din chestionarul tehnic, AGEPI adoptă hotărârea de respingere a cererii, însoțită de motivele corespunzătoare.

Solicitantului i se trimite hotărârea de respingere în care i se comunică suplimentar despre dreptul lui în vederea depunerii contestației la Comisia de Apel a AGEPI. Această contestație se depune în cazul în care solicitantul nu este de acord cu motivele hotărârii, în termen de 3 luni de la data emiterii acesteia.

Comisia de Apel a AGEPI conform art.20 (6) din Lege soluționează contestațiile împotriva hotărârilor: a) de acordare a brevetului sau de respingere a CBS; b) de stabilire de priorități; c) de declarare a nevalabilității brevetului; d) de încetare a valabilității brevetului înainte de termen (art.32 (2) din Lege). Contestația depusă se examinează la Comisia de Apel, materialele cererii fiind supuse unei examinări preliminare repetate. Dacă s-a luat hotărârea pozitivă, AGEPI înregistrează CBS și notifică solicitantului înregistrarea. În cazul în care rezultatul de examinare preliminară repetată este negativă, hotărârea de respingere se adoptă și solicitantul se notifică.

Solicitantul sau orice altă persoană are posibilitatea de a expune reprezentări în scris sau să fie audiat ca parte la Comisia de Apel împotriva hotărârii de respingere a cererii. Dacă avertismentul de apel a fost dat, vigoarea hotărârii de examinare a cererii pentru respingere de CBS va fi suspendată până la determinarea finală a apelului.

Hotărârea Comisiei de Apel se comunică părților în litigiu în termen de 15 zile de la data pronunțării.

Hotărârea Comisiei de Apel a AGEPI poate fi contestată în instanța judecătorească în termen de 3 luni de la data comunicării ei (art. 32 (4, 5) din Lege).

Dacă CBS este conformă condițiilor prescrise, AGEPI o înregistrează și notifică solicitantului înregistrarea (art. 20 (5) din Lege). Dacă cererea conține toate documentele necesare, corespunde condițiilor formale, stabilite de Lege și nu se referă în mod evident la obiecte nebrevetabile, datele privind cererea se înscriu în Registrul Național al CBS.

La expirarea termenului de 3 luni de la data înregistrării CBS, AGEPI publică datele privind cererea în BOPI. Datele care se publică sunt stabilite de AGEPI (art. 20 (7) din Lege). CBS care a fost supusă examinării preliminare se publică în BOPI cu condiția achitării taxei de publicare în termenul pe care AGEPI îl stabilește sau în termen mai scurt. Pentru publicarea cererii într-un termen mai scurt decât cel stabilit, taxa se achită odată cu depunerea cererii de publicare. Solicitării publicării cererii în regim de urgență se depun nu mai târziu de 3 luni de la data priorității invocate sau 6 luni de la data depozitului, în cazul în care n-a fost invocată prioritatea.

Odată cu publicarea cererii în BOPI, în biblioteca AGEPI sunt puse la dispoziția publicului materialele cererii incluzând chestionarul tehnic, denumirea soiului, fotografiile și alte materiale, dacă este cazul.

AGEPI, în termen de o lună de la data comunicării solicitantului despre terminarea examinării preliminare cu rezultat pozitiv, transmite un exemplar al documentelor cererii la Comisia de Stat pentru Încercarea Soiurilor de Plante.

Conform art. 21 (1) din Lege, "Încercarea soiului nou la distinctivitate, omogenitate (uniformitate) și stabilitate (în continuare DUS) se efectuează de Comisia de Stat în cadrul centrelor și sectoarelor sale de încercare a soiurilor, stațiilor experimentale și instituțiilor, laboratoarelor și serviciilor specializate, conform metodologiilor și în termenele stabilite de Comisia de Stat în baza standardelor internaționale". Solicitantul transmite gratuit Comisiei de Stat semințe și material săditor necesar pentru încercarea soiului. Pentru efectuarea încercării solicitantul plătește taxa stabilită (art. 21 (2, 3) din Lege).

Pentru încercarea soiului nou Comisia de Stat poate folosi rezultatele încercărilor oficiale deja efectuate (art. 21 (7) din Lege).

Soiul nou pentru care se solicită protecție, conform hotărârii Comisiei de Stat, poate fi încercat în alt stat sau în organizații internaționale, dacă cu acestea este încheiat un contract bilateral sau internațional corespunzător.

Dacă CBS este acceptată, Comisia de Stat face aranjamente pentru a efectua testuri și încercări la DUS pe care le consideră necesare pentru scopul determinării dacă soiul este distinct, uniform și stabil. Durata acestor testări și încercări va fi stabilită de Comisia de Stat, dar în majoritatea cazurilor ele, probabil, vor dura minimum 2 ani.

Solicitanții sunt obligați să prezinte, să producă sau să transmită la Comisia de Stat informația, evidența, documentele, înregistrările și ilustrațiile pe care Comisia de Stat din când în când le poate solicita. Detalii referitor la cantitățile, timpul și locul de transmitere a materialului de plante și alte informații pot fi obținute la Comisia de Stat.

Solicitanții trebuie să fie informați că dacă ei nu se vor supune cerințelor în decursul limitei de timp stabilite de Comisia de Stat, atunci cererea va fi considerată retrasă.

Solicitantul trebuie să plătească taxa în fiecare an atâta timp cât soiul trece prin testări și examinări. Plata trebuie să fie achitată timp de 28 zile de la data cererii. Neplătirea taxei stabilite poate cauza respingerea cererii.

Dacă în procesul încercărilor se stabilește că soiul nou nu corespunde prevederilor art. 7, 8 și 9 din Lege, Comisia de Stat adoptă hotărârea de nerecunoaștere a soiului, fapt care se notifică solicitantului și AGEPI. În termen de 3 luni de la data notificării solicitantului este în drept să depună la Consiliul Național al RM pentru Soiurile de Plante (în continuare Consiliu) o contestație motivată împotriva hotărârii adoptate de Comisia de Stat. Consiliul analizează hotărârea de nerecunoaștere a soiului în modul și termenele stabilite de acesta. Hotărârile Consiliului pot fi contestate în instanța judecătorească.

Dacă solicitantul nu depune în termenul indicat contestația motivată, hotărârea Comisiei de Stat rămâne definitivă. În acest caz AGEPI adoptă hotărârea de respingere a CBS (art. 21 (5) din Lege).

Informația despre hotărârea de respingere a cererii de brevet se publică în BOPI.

Solicitantul pentru acordarea brevetului trebuie să propună în cerere sau în decursul timpului stabilit de AGEPI o denumire pentru soiul interesat.

Solicitantul, oricând, poate propune o denumire în locul unei denumiri deja propuse sau aprobate. Taxa unei astfel de cereri se plătește odată cu depunerea cererii. O denumire definitivă va fi aprobată numai când examinarea află că există motive valabile pentru substituire.

Hotărârea de acordare a brevetului pentru soi.
Eliberarea brevetului

În cazul în care soiul corespunde prevederilor art. 7, 8 și 9 din Lege, Comisia de Stat eliberează solicitantului certificatul de corespundere a soiului nou cu condițiile de brevetabilitate și descrierea oficială precizată a acestuia. Dacă este cazul, Comisia de Stat poate corecta, în perioada de valabilitate a brevetului, descrierea oficială a soiului. Condițiile de formă și conținut al certificatului sunt prescrise de Comisia de Stat (art. 21 (6) din Lege).

În termen de 3 luni de la data primirii certificatului Comisiei de Stat, AGEPI adoptă, în baza acestui certificat, hotărârea de acordare a brevetului. AGEPI publică hotărârea de acordare a brevetului în BOPI (art. 22 din Lege).

Concomitent cu publicarea în BOPI a datelor conform hotărârii de acordare a brevetului, AGEPI pune la dispoziția publicului în biblioteca sa descrierea oficială (chestionarul tehnic) și fotografiile soiului. Refuzul amelioratorului de a se menționa numele în datele de publicare conform hotărârii de acordare a brevetului se ia în considerare, dacă el a fost depus nu mai târziu de data luării hotărârii.

Odată cu publicarea hotărârii de acordare a brevetului, AGEPI înregistrează brevetul în Registrul brevetelor pentru soiurile de plante și, în termen de 3 luni, îi eliberează persoanei pe numele căreia a fost solicitat.

Dacă CBS se află la examinare, legislația nu prevede limitarea comercializării soiului de către solicitant. Conform art. 23 din Lege, soiului i se acordă protecția juridică provizorie pe perioada de la data publicării cererii de brevet până la data publicării hotărârii de acordare a brevetului.

AGEPI eliberează brevetul, dacă nu au fost depuse contestații sau contestațiile depuse au fost respinse. Solicitantul este obligat să depună dovada de plată a taxei pentru eliberarea brevetului în termen de 3 luni de la data publicării hotărârii de acordare a brevetului. Totodată, solicitantul este obligat să depună dovada de plată a taxei de menținere în vigoare a brevetului

pentru termenul de la data depozitului național reglementar până la eliberarea brevetului, inclusiv anul eliberării.

Persoanele fizice și juridice cu domiciliu stabil în Republica Moldova își gestionează afacerile în domeniul protecției soiurilor personal sau prin mandatar autorizat. Persoanele fizice și juridice domiciliat în străinătate, persoanele juridice străine sau mandatarii lor autorizați își gestionează afacerile în domeniul protecției soiurilor prin intermediul mandatarilor autorizați din Republica Moldova, dacă convențiile la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel (art. 39 din Lege).

Acțiunile cu semnificație juridică efectuate în conformitate cu Legea a persoanelor fizice și juridice străine sunt supuse taxelor în valută.

În cazul în care o convenție internațională la care Republica Moldova este parte stabilește alte prevederi decât cele din Lege, se vor aplica prevederile convenției internaționale (art. 38).

Persoanele fizice și juridice din Republica Moldova au dreptul să aleagă liber statul în care să depună CBS. Solicitantul care a depus cererea inițială într-un stat străin va prezenta informația referitoare la încercările efectuate în conformitate cu cerințele de protecție a soiului în acest stat.

Agricultura actuală în Republica Moldova ca și în alte țări nu poate să se dezvolte cu succes fără aplicarea realizărilor selecției, fără asigurarea soiurilor productive de plante și înnoirea lor la timp. Soiul creat are nevoie de un control agronomic, susținerea și înnoirea regulată a culturii, fiindcă orice plantă are caracteristicile inerente oricărui organism viu, incluzând bolile, degenerarea și limitele vieții.

Cea mai eficientă asigurare juridică a selecției este reglementarea legislativă, care dă imboldul necesar pentru intensificarea interesului amelioratorilor și crearea noilor soiuri de plante, cu perspective pentru agricultura Republicii Moldova.

Reglementarea prin intermediul mijloacelor legislative, apărute în legătură cu crearea și utilizarea produselor selecției, va permite Republicii Moldova să dirijeze direcționat procesul de selecție și răspândire a soiurilor de plante valabile pentru agricultura intensivă, va stimula activitatea de selecție, va lărgi granițele colaborării cu țările străine în domeniul selecției noilor soiuri de plante.

Noi fațete de instruire specializată

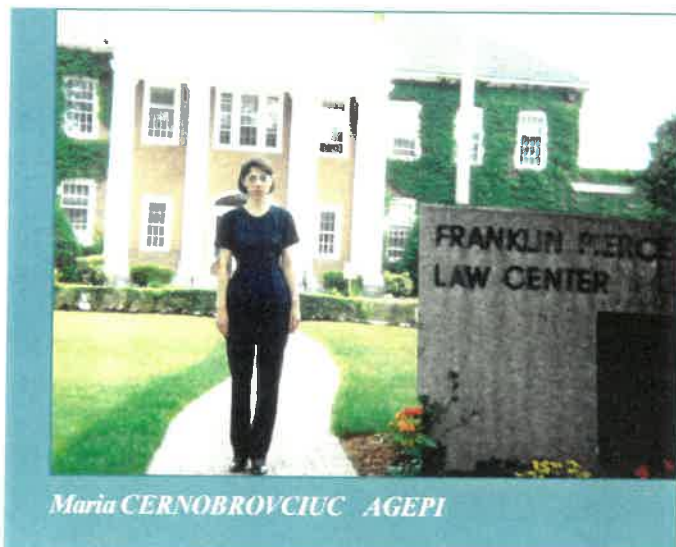
In perioada februarie-iunie 2000 autoarea a participat la lucrările programului "Problemele actuale ale contemporaneității în actele de susținere a libertății", program sponsorizat de Biroul de Instruire și Relații Culturale al Departamentului de Stat SUA și administrat de Biroul Internațional de Cercetare și Schimb de Experiență (IREX). Recent, dra M. Cernobrovcuic a ținut un amplu raport în fața angajaților Agenției privind stagiul dat, cât și activitatea Oficiului de Brevete și Mărci al SUA, a demonstrat videoclipuri. Au participat colaboratorii Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova dna Lisa Heilbrown, Prim Secretar pentru Cultură și presă, și dna Irina Colin, asistent.

Dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI, a mulțumit sponsorilor programului, exprimându-și speranța că relațiile vor fi continuate și în viitor, iar cunoștințele acumulate de stagiași vor fi realizate în activitatea de zi de zi a Agenției.

Din 1958, IREX și organizațiile predecesoare administrează cercetările avansate în diferite domenii și schimburi de instruire profesională dintre Statele Unite ale Americii și țările Europei Centrale și de Est, țările baltice, cele din Caucaz și Asia Centrală, Federația Rusă, Ucraina, Moldova, Mongolia, China și alte țări. Programul cuprinde cinci domenii de bază:

- ⊙ Ridicarea nivelului de trai și dezvoltarea economică în țările CSI
- ⊙ Democratizarea drepturilor omului și legile dreptului
- ⊙ Problemele vizând politica, domeniul militar, securitatea și administrația publică în țările CSI
- ⊙ Consolidarea societății civile în țările CSI

- ⊙ Internetul, revoluția în domeniul comunicațiilor și drepturile de proprietate intelectuală în țările CSI.

Maria CERNOBROVCUIC AGEPI

Ca urmare a acestei burse, mi-a fost oferită posibilitatea de cercetare a dreptului de proprietate intelectuală la instituțiile specializate din SUA. Am participat la cursurile de instruire în domeniul protecției proprietății intelectuale organizate de Centrul de Drept *Franklin Pierce Law Center*, situat în orașului Concord, statul New Hampshire.

Orașul Concord are o populație de 40.000 de oameni. Mai mult de 400 de studenți din țările bazinului Oceanului Pacific, SUA, Europa și țările africane își fac studiile la această instituție. 40% din numărul total al studenților se specializează în dreptul de proprietate intelectuală și în drepturile conexe. Mai mult de 2500 de absolvenți ai acestei instituții activează în 42 de state ale SUA și 42 de țări ale lumii.

Centrul *Franklin Pierce* a fost instituit în 1973 și tot de atunci conferă titlul de doctor (masterat) în domeniul de proprietate intelectuală și doctor (masterat) în domeniul dreptului. Este o instituție de studii acreditată de Asociația Avocaților Americani, care oferă cele mai eficiente cursuri de instruire din lume în domeniul protecției proprietății intelectuale. Programul de doctorat în domeniul de proprietate intelectuală (MIP) este destinat persoanelor cu funcții administrative, oamenilor de afaceri, antreprenorilor, juriștilor, avocaților, reprezentanților oficiilor de brevete și examinatorilor.

Programul de doctorat în domeniul dreptului este destinat absolvenților facultăților de drept care doresc să studieze problemele vizând proprietatea intelectuală. Candidații urmează să susțină 30 de examene. Plata pentru instruire pentru anul 1999-2000 a constituit 21.320\$. Costul manualelor este de 1000\$, costul asigurării medicale constituie 1400\$, iar taxa pentru activitățile studențești - 25\$. Taxa pentru cazare reprezintă 16.000\$. Pe lângă Centrul de Drept funcționează Clinica inovațională și creativă care acordă asistență inventatorilor. Clinica inovațională a Centrului a elaborat un set informativ de broșuri privind legislația în domeniul brevetelor, mărcilor și dreptului de autor, distribuite de diferite organizații, inclusiv de Departamentul de Comerț al SUA. Programul de acordare a asistenței inventatorilor este de asemenea organizat de către acest Centru de Drept. Sub conducerea unui mandatar autorizat, studenții care studiază legislația în domeniul brevetelor acordă asistență inventatorilor începători în vederea depunerii cererii de brevet de invenție. Studenții de la facultatea de drept au

posibilitatea să-și perfecționeze cunoștințele în ceea ce privește efectuarea documentării, redactarea cererii de brevet și a contractelor de licențe. Acest program este susținut de către Centrul de Dezvoltare Economică a statului New Hampshire.

Biblioteca de Proprietate Intelectuală a Centrului de Drept este deținătoarea celor mai mari colecții de documente și materiale juridice din acest stat. Este unica bibliotecă din SUA care pune la dispoziție majoritatea publicațiilor de proprietate intelectuală din țară - 10.000 de volume de tratate care cuprind toate domeniile de drept din SUA, dreptul internațional de proprietate intelectuală și practica în acest domeniu. Servicii informaționale on-line sunt accesibile gratuit atât profesorilor cât și studenților. Biblioteca are mai mult de 150 de titluri în domeniul proprietății intelectuale din lume. Pe lângă bibliotecă funcționează Centrul de computere, destinat studenților. Fiecare student la înmatriculare primește contul electronic, parola pentru a utiliza calculatorul, acces la E-mail, parola și contul pentru bazele de date Westlaw, Lexis-Nexis.

În carnetul de adrese care apare pe pagina Centrului de Drept sunt incluse atât adresele E-mail ale profesorilor, cât și cele ale studenților. Aceasta facilitează comunicarea dintre profesori și studenți.

Centrul *Germeshausen* privind Legea Inovațională și Antreprenoriul a fost creat pe lângă Centrul de Drept în 1985 de către dl Kenneth J. și dna Pauline Germeshausen în vederea studierii dreptului internațional și național de proprietate intelectuală și transferul de tehnologii. În prezent, sub conducerea prof. Karl Jorda, Centrul a devenit renumit în lumea întreagă și servește drept masă rotundă pentru schimbul de idei și concepții inovaționale. Centrul organizează diverse conferințe privind metodele avansate de licențiere, transferul tehnologiilor în domeniul mediului înconjurător, cooperarea internațională în materie de brevete și evaluarea proprietății intelectuale.

În Statele Unite ale Americii numai cinci școli de drept acordă titlul de doctor în drept în proprietatea intelectuală: Centrul de Drept *Franklin Pierce*, Centrul Național de Drept al Universității *George Washington*, Universitatea din New York, Școala de Drept *John Marshall* și Centrul de Drept al Universității *Houston* din Texas. Voi menționa că programele de studii ale unora

dintre universități au o vechime mai mare, pe când programele Centrului de Drept *Franklin Pierce* și ale Universității din Houston sunt relativ noi.

În prezent multe instituții din SUA oferă cursuri de instruire juridică continuă, care vizează domeniul de proprietate intelectuală. Aceste programe sunt destinate persoanelor cu studii juridice.

În 1990, Asociația Școlilor Americane de Drept (AALS) a instituit un Comitet de Proprietate Intelectuală cu scopul de a familiariza profesorii de drept cu chestiunile în domeniu. În ultima promoție a profesorilor de drept ai AALS sunt înregistrați 300 de profesori de drept din Statele Unite, care predau în prezent obiectul de proprietate intelectuală. Asociațiile profesionale de tipul Asociației Americane de Drept în Proprietatea Intelectuală (AIPLA), Asociația Internațională de Mărci (INTA), Societatea Dreptului de Autor a Statelor Unite ale Americii și Societatea Executivă de Licențiere (LES) au instituit comitete speciale de instruire în vederea perfecționării metodelor de predare a disciplinei de proprietate intelectuală. În procesul de instruire din SUA sunt incluse următoarele cursuri de proprietate intelectuală:

Introducerea generală în proprietatea intelectuală

Legislația în Artă /Proprietatea culturală

Legislația în biotehnologie

Comunicații/Legislația privind mijloacele de informare

Legislația în informatică

Legislația privind dreptul de autor

Legislația în cibernetica

Legislația în divertisment (entertainment)

Legislația internațională în proprietatea intelectuală

Licențierea

Litigii în proprietatea intelectuală

Legislația în muzică

Legislația în domeniul brevetelor

Legislația în sport

Legislația în tehnologie

Legislația în telecomunicații

Legislația în comerț

Legislația în domeniul mărcilor

Alte cursuri de proprietate intelectuală organizate de instituțiile de drept din SUA sunt:

Legislația în publicitate

Falimentul și tranzacțiile în proprietatea intelectuală

Legislația Curții de Apel privind Circuitul Federal al SUA

Legislația antitrust în proprietatea intelectuală

Managementul proprietății intelectuale

Finanțarea și evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală

Globalizarea mijloacelor de informare, tranzacțiile private și reglementarea lor

Drepturile privind publicitatea și secretele

Impozitarea proprietății intelectuale

Teoria Juridică și economică privind proprietatea intelectuală

Teoria proprietății intelectuale

Sursele filozofice și constituționale în domeniul proprietății intelectuale.

Cursurile de proprietate intelectuală sunt organizate în prezent și la unele instituții de învățământ tehnic, de exemplu la Colegiul Tehnic al Universității Columbia din New York.

Cele mai avansate programe de instruire deseori sunt o asociere reușită a mai multor metode. De exemplu, la predarea cursurilor de proprietate intelectuală privind legislația în domeniul invențiilor, mărcilor și secretului comercial se folosește atât metoda de proces, cât și cea de soluționare a problemei, pe când la predarea cursurilor de licențiere și transfer de tehnologii se folosește combinarea abordării dogmatice, metoda de soluționare a problemelor și simularea lor. De o utilizare largă se bucură și metoda lui Socrate. Cursurile de proprietate intelectuală sunt predate pe trimestre și studenții au posibilitate să le selecteze. Concomitent cu acestea, în SUA sunt propuse și alte cursuri de drept internațional:

- ⊙ Proprietatea intelectuală și legea privind concurența în Uniunea Europeană
- ⊙ Dreptul comparativ internațional privind drepturile de autor
- ⊙ Tranzacțiile internaționale de afaceri
- ⊙ Dreptul comparativ internațional privind brevetele de invenție
- ⊙ Dreptul comparativ internațional privind mărcile
- ⊙ Aranjamentele economice internaționale
- ⊙ Drepturile internaționale privind protecția drepturilor omului
- ⊙ Dreptul internațional privind telecomunicațiile
- ⊙ Managementul oficiului de avocați

- ⊙ Folosirea juridică
- ⊙ Practica juridică necompetentă; avocatul, juristul ca pârât
- ⊙ Cercetările juridice
- ⊙ Abilitatea medierii în domeniul proprietății intelectuale și litigiile comerciale
- ⊙ Contractele, metodele de negocieri
- ⊙ Responsabilitatea personală
- ⊙ Dreptul internațional public
- ⊙ Legea specială privind educația
- ⊙ Evaluarea obiectelor de proprietate industrială.

Centrul de Drept *Franklin Pierce* a elaborat diferite broșuri care abordează tematica și obiectivele de bază ale cursurilor de instruire în domeniul proprietății intelectuale. În aceste publicații este prezentată și o metodă de evaluare a cunoștințelor studenților. 70-80% din examene sunt susținute cu manualul deschis, altele sunt bazate pe problemele soluționate în clasă. Se practică și examenele cu manualul închis - examen final tip grilă. La unele obiecte examenele sunt bazate în proporție de 30% pe rezultatul testărilor efectuate în timpul prelegerilor și 70% pe examenul final. La sfârșitul trimestrului de iarnă și vară studenții primesc forme de evaluare a performanței cursurilor de instruire frecventate și a activității profesorilor în procesul de instruire.

În timpul verificării lucrării de examen, profesorul știe cui îi aparține aceasta, deoarece este indicat numai numărul de examinare pe care studentul îl primește înainte de examen. Profesorul ia cunoștință de lista de note și numele studenților după ce notele le-au fost comunicate.

La Centrul de Drept activează permanent și prin cumul circa 30 de profesori. După estimările efectuate de organismele internaționale, Centrul nominalizat este considerat cea mai eficientă instituție de învățământ în domeniul proprietății intelectuale, având tradiții vechi atât în domeniul instruirii studenților, cât și în organizarea activităților sociale și culturale. Diverse activități culturale sunt organizate atât de Oficiul Absolvenților, cât și de bibliotecă, Asociația Studenților și Asociația Femeilor Avocați.

Studenți din 26-28 de țări își fac studiile în această instituție. În fiecare vineri, în cadrul programului "Bill's

Lunch", studenții au posibilitatea să prezinte timp de 2-3 ore o prelegere privind istoria, economia, industria, cultura, sistemul de instruire, sistemul juridic de protecție a proprietății intelectuale, tradiții și bucate naționale.

La 21 aprilie, ca răspuns la solicitarea Administrației Centrului de Drept, am prezentat timp de o oră și 30 de minute o prelegere în limba engleză despre Republica Moldova. Prezentarea a avut un succes deosebit, urmând unele propuneri din partea profesorilor de a deschide un restaurant de bucate moldovenești. Am avut multe mesaje de mulțumire parvenite de la colectivul instituției nominalizate.

În perioada stăgierii la Centrul de Drept *Franklin Pierce* am frecventat șapte cursuri în domeniul proprietății intelectuale, și anume:

- ⊙ Practica deceptivă privind mărcile
- ⊙ Introducere în proprietatea intelectuală
- ⊙ Comerțul electronic și legea
- ⊙ Managementul proprietății intelectuale
- ⊙ Licențierea brevetelor și mărcilor
- ⊙ Dreptul comparativ internațional privind mărcile
- ⊙ Evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală.

În perioada aflării în Statele Unite am absolvit programul extensiv al Universității Harvard din orașul Cambridge "Cum se poate crea o nouă întreprindere sau afacere".

Am fost adânc surprinsă de relațiile prietenești dintre profesori și studenți unde forma de adresare către profesor este pur și simplu Karl, Bill, Chris, Dick, evitând cuvintele *domnule profesor*, sau *doamnă profesoară*. Acest mijloc de comunicare conduce la apariția relațiilor fructuoase de colaborare dintre profesori și studenți.

Drept urmare a discuției pe care am avut-o cu profesorul de proprietate intelectuală Karl Jorda, în adresa AGEPI au fost expediate 40 de volume ale revistei IDEA (Revista în domeniul dreptului și tehnologiei) cuprinzând perioada 1973-2000.

Sper că rezultatele stăgierii în SUA vor sta la baza activității mele în continuare și vor contribui la perfecționarea sistemului de protecție a proprietății industriale în Agenție și în Republica Moldova.

Situația PPI în Republica Moldova și posibilitățile de susținere a inventatorilor

Discuție la masa rotundă

Conducerea AGEPI a organizat o masă rotundă, la care a fost abordată situația protecției proprietății industriale din republică și problemele ce țin de acest domeniu. La discuția prezidată de E. Stașcov, Director General AGEPI, au participat specialiști din diverse ramuri, printre care: academicienii P. Vlad și V. Rudic, prorectorii pentru știință I. Tighineanu (UTM) și V. Prisăcaru (USMF), L. Culiuc, director Institut Fizică Aplicată, P. Racu, director BRTȘ, T. Jovmir, șef direcție Examinare invenții și modele de utilitate AGEPI ș.a.

Propunem atenției dumneavoastră câteva sugestii de la această întrunire:

Eugen STAȘCOV,
Director General AGEPI:

— Deși procesul de protecție a proprietății industriale și intelectuale în republică se desfășoară destul de intens, deși inventatorii noștri revin de la diverse expoziții internaționale cu distincții înalte, în fiecare an se reduce numărul de depunere a cererilor de brevet de

invenție de la solicitanții naționali. Dacă în 1998-99 au fost depuse anual 271 de cereri, atunci în anul curent numai 140. Pentru Agenție acest fapt nu prezintă un pericol economic, însă situația creată nu e deloc îmbucurătoare.

Care-i pricina și cum ar trebui rezolvată problema în cauză? Pentru aceasta ne-am și adunat astăzi aici, la masa rotundă. Rog să vă expuneți opiniile și sugestiile.

acad. Pavel VLAD,
vicepreședinte al AȘRM:

— Reducerea cererilor de brevet depuse e o dovadă în plus că rezervele care au rămas de pe timpurile fostei Uniuni deja s-au epuizat. După cum știți, stagnează și știința. Situația e amenințătoare. Salariile la AȘRM sunt mizerabile. Spre exemplu, un laborant superior are 95 lei pe lună, iar un inginer de categoria I - II - 104 -112 lei. Din cauza aceasta mulți specialiști pleacă de la serviciu sau mai lucrează undeva pentru a-și putea întreține familia. Din 38 de doctoranzi primiți în anul curent au rămas numai 8.

Asigurarea cu materiale nu mai există de 5 ani. Nu putem procura nici dispozitive, nici reactive. 40-45 la sută de finanțare o facem datorită contractelor. Am avut ajutoare - 150 mii de lei de

la fundația Soros pentru Internet, am mai obținut un ajutor de 2.300 de dolari, dar aceasta e foarte puțin pentru o Academie. Nu avem bani nici măcar pentru depunerea cererilor. Și cred că nici autogestiunea n-o să ne salveze. Trebuie tratată rădăcina. Dacă Guvernul, Parlamentul n-o să ia urgent măsuri radicale, acțiuni concrete - n-o să ieșim din impas. Rezultatele o să fie și mai rele.

E. STAȘCOV:

— Vă aduc la cunoștință că cererile la Agenție se depun fără plată. Această scutire poate dura 30 de luni de la data depunerii cererii. Invențiile se brevetează nu de dragul înregistrării, ci pentru a face bani. Dacă în SUA e în vigoare prioritatea primului inventator, la noi - a primului solicitant.

Cine știe, mâine-poimâine, spre exemplu, îți apare un partener japonez căruia îi poți vinde ideea. Iar dacă ea nu-i brevetată, n-o poți realiza. La noi în republică au fost obținute noi soiuri de grâu care, în pofida secetei, au dat roade mari. Însă până în prezent n-au fost depuse cereri pentru protejarea lor.

Ion TIGHINEANU, prorector pentru știință, UTM:

— Sunt de acord cu opiniile acad. P. Vlad. Cu astfel de salarii nu poți face mare știință. Inventatorii trebuie susținuți. E necesară publicitatea noilor invenții. Problema implementării ar trebui s-o rezolvăm în comun. O parte din venituri îi va reveni și oficiului Dvs. Ar fi de ajuns numai un exemplu de implementare, ca mai apoi, parcă de la sine, să sporească considerabil numărul cererilor depuse.

E. STAȘCOV:

— AGEPI își are funcțiile sale bine determinate de înregistrare a cererilor, de examinare și acordare a documentelor corespunzătoare etc. În atribuțiile oficiului nu intră problema implementării invențiilor. Inventatorul singur trebuie s-o rezolve: să caute sponsori sau să-și realizeze propria idee.

Viorel PRISĂCARU, prorector pentru știință, USMF "N. Testemițanu":

— Știința e în stare dezastruoasă - iată de unde și rezultatul nedorit. E vorba de o legitate. Cum să fie cereri, dacă inventatorii nu sunt remunerați? În bugetul pentru știință nu există un astfel de capitol ca activitatea inovațională. De trei ani de zile inventatorii noștri n-au primit nici un leu. Dacă Guvernul ar crea un fond pentru remunerare și dacă inventatorul ar fi stimulat măcar cu 300-400 de lei, el nu s-ar duce să câștige un ban în altă parte. Îl susțin întru totul pe colegul Tighineanu că invențiile brevetate au nevoie și de publicitate.

E. STAȘCOV:

— Referitor la publicitate. Afară de BOPI la Agenție se editează lunar "Bursa invențiilor", supliment la revista "Intellectus", care publică invențiile brevetate de ultimă oră sub genericul "Business-idei lansate de inventatori". Publicațiile sunt trimise în 35 de țări ale lumii, sunt prezente și în Internet.

acad. Valeriu RUDIC, director Institut Microbiologie, AȘRM:

— La institutul nostru nu se înregistrează o scădere bruscă a depunerii cererilor. Dar, recunosc, într-o oarecare măsură au scăzut exigențele față de cereri. Cu toate acestea, avem cercetări de valoare. Însă, după cum s-a mai remarcat, inventatorul nu e stimulat. Sunt de acord că în Occident invențiile se brevetează pentru a face bani, pe când la noi sunt un fel de "hârtii-document", care la ora actuală, nu aduc nici un randament.

E. STAȘCOV:

— Potențialul trebuie orientat în căutarea partenerilor din străinătate.

V. RUDIC:

— Am contactat cu diferite firme din SUA, Canada, Germania privind vânzarea unor licențe, dar până acum afacerea nu ia foc și basta. Undeva se stopează. Ba zic că suma e mare, ba că situația în republică e instabilă. De aceea trebuie să implementăm aici pe loc, la noi în țară.

Leonid CULIUC, director Institut Fizică Aplicată:

— Una din motivele reducerii cererilor depuse e dezastrul în care am nimerit cu toții. Cu economia de azi nu avem nici o șansă de supraviețuire. Chiar dacă se vor aloca niște sume de bani pentru stimularea inventatorilor, totuna n-o să iasă nimic. Inventica e legată de industrie. Țara e săracă. Suntem în cădere. Noi putem mobiliza eforturile pentru a mai înainta vreo câteva cereri, dar situația n-o să se schimbe. Desigur, e nevoie de sponsori.

E. STAȘCOV:

— Iată numai o soluție. Pentru a obține ceva parale, dați în arendă vreo câteva încăperi. De la un metru pătrat veți avea 18 dolari. Lunar o să obțineți o sumă solidă. Și un pic ați rezolvat problema. Dar dacă mai pui capul în mișcare?!..

Tudor JOVMIR, șef direcție Examinare invenții și modele de utilitate AGEPI:

— Vreau să atrag atenția asupra unor prevederi din Legea 461 privind brevetele de invenție care ar putea contribui la mărirea numărului de cereri, și anume, la art. 8 - "Divulgări neopozabile". Prevederile acestui

articol îi permit inventatorului de a depune cereri care conțin deja materiale publicate sau trimise spre publicare la reviste, la conferințe etc., dacă depunerea cererii va fi făcută în termen de până la 12 luni de la publicare. În cazul dat această publicare nu va influența asupra brevetabilității (noutății invenției).

E. STAȘCOV:

— La toate cele relatate până acum, vreau să vă mai comunic că aveți acces liber la informația ce o deține oficiul nostru. Biblioteca e la dispoziția tuturor inventatorilor, lucrează și sâmbăta. Aici puteți utiliza sau procura colecțiile CD-ROM AGEPI: "Invenții create în Republica Moldova în anii 1963-1992", "Legislația Republicii Moldova în domeniul protecției proprietății industriale" (în limbile română, engleză, franceză și rusă), "Raport anual AGEPI" (1998,1999).

Vă puteți folosi de fondurile Bibliotecii republicane tehnico-științifice, care includ 22 mln de documente din 35 de țări. Pentru comparație: Comunitatea Europeană are în fondurile ei 36 de mln de documente.

Informația necesară o puteți stoca în calculatoarele Dvs. Vă punem la dispoziție și Internetul. Cine nu are acces la Internet, puteți intra prin pagina noastră în toate oficiile lumii. Dacă doriți, putem realiza un astfel de proiect. Acces la informație gratuită acordă SUA, Japonia.

În încheiere vreau să vă mulțumesc pentru participare activă la masa rotundă, dorindu-vă tuturor succese mari în muncă. Rămânem cu speranța că problemele ce stau în fața noastră le vom rezolva în comun.

A înregistrat
Mihai CUCEREAVĂ

Impactul inovației asupra ecologiei

Este cunoscut că nașterea "mișcării verzi" a avut loc în perioada marilor zdruncinări sociale de la sfârșitul anilor 60 - începutul anilor 70.

Celebrele rapoarte ale clubului de la Roma reflectau atmosfera aceluia timp - revolta totală împotriva orânduirii existente. "Verzii" au atacat concepția dezvoltării economice permanente, întrucât ea conduce la sporirea neîntreruptă a consumului resurselor naturale și stocarea deșeurilor. Iar rezervele de produse și posibilitățile neutralizării deșeurilor, după cum se știe, au o anumită limită.

În toate opiniile privind problema în cauză figurează varianta "limitarea rațională a necesităților". Pe de altă parte, națiunile bogate și vârful societății consumă excesiv, prin urmare, faimoasele "necesități raționale" intră imediat în conflict cu consecințele socio-culturale.

La începutul anilor 80 și în Moldova au apărut diverse publicații critice referitor la politica în domeniul ocrotirii mediului ambiant, la impactul urbanizării, chimizării și cultivării tutunului asupra stării solului și sănătății omului.

Însă nu s-a creat o concepție de rezolvare a acestor probleme majore. Mai mult ca atât, agrochimia ocupă

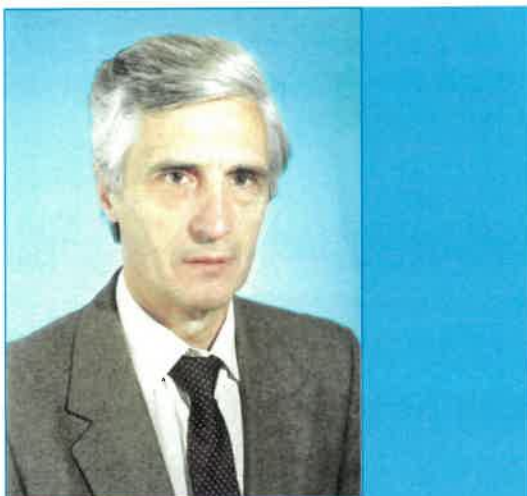
unul din primele locuri în volumul invențiilor solicitate pentru brevetare de către solicitanții străini în R. Moldova. Concerne chimice renumite cum ar fi: Monsanto, Novartis, BASF, Imperial Chemical Industries își mențin brevetele pentru erbicide, fungicide și alte mijloace de combatere a dăunătorilor de plante. Cu toate acestea, ecologiștii nu au cerut să le fie prezentate caracteristicile comparative ale îngrășămintelor și materialelor agrochimice utilizate.

Un moment important în noile relații ale "verzilor" cu "ordinea mondială" existentă îl constituie Convenția-cadru a ONU cu privire la schimbarea climei, mai exact Protocolul de la Kyoto, adoptat în decembrie 1997. Această convenție e un adevărat colac de salvare. El prevede cotarea emisiei "gazelor de seră" (înainte de toate, a bioxidului de carbon). De câțiva timp reprezentanța "Greenpeace" în Rusia a introdus în circulație o marcă de fabrică cu mențiunea "Lipsit de clor". S-a presupus că ea va marca produsele din componența cărora este exclus clorul, dar s-a dovedit că producătorii marchează astfel și producția în procesul de fabricare a cărei compuși niciodată nu conțineau clor. Acest fapt demonstrează că "imaginea verde" devine ca un pas avantajos de marketing. După părerea noastră, această măsură este aplicabilă și la vinurile produse în Moldova care sunt lipsite de bioxid de sulf.

Una din cele mai importante probleme ale țării este utilizarea rațională a energiei. Reducerea consumului de energie se va putea obține prin tehnologiile noi, precum și prin implementarea instalațiilor eoliene și solare. Instituțiile de învățământ superior și inventatorii individuali au creat numeroase invenții în acest domeniu, protejate prin brevete.

Un alt pericol ecologic îl constituie distrugerea plantațiilor forestiere și tăierea lemnului utilizat de către populație în calitate de combustibil. Reducerea suprafeței împădurite agravează considerabil alunecările de teren.

În legătură cu adoptarea în R. Moldova a unui set de legi cu privire la protecția mediului înconjurător, a fost emis ordinul Directorului General AGEPI nr. 92 din

dr. ing. Victor SOSNOVSCHI
IPI AGEPI

17.06.98 conform căruia în Regulamentul de aplicare a Legii privind brevetele de invenții este introdusă o completare la regula 3.2. în următoarea redacție:

“Nu se acordă brevete pentru invențiile contrare ordinii publice și bunelor moravuri, inclusiv cele care pot aduce prejudiciu vieții și sănătății omului, animalelor sau plantelor, sau mediului înconjurător”.

Conform art. 27(2) al Acordului TRIPs, este util de a introduce o modificare cu un conținut analogic și în art.4(4) al Legii privind brevetele de invenție.

Majoritatea invențiilor ecologice constituie o bază pentru tehnologiile de ocrotire a naturii. Acestea, s-o recunoaștem, sunt utilizate de către întreprinderi doar sub presiunea organelor respective, în pofida intereselor economice proprii, întrucât rezultatul scontat necesită cheltuieli corespunzătoare. E clar, prin urmare, că întreprinderile nu manifestă interes față de implementarea respectivelor invenții.

În legătură cu aceasta, este necesar de a adopta un act normativ obligatoriu pentru toate întreprinderile și organizațiile din țară cu privire la calcularea prejudiciului prevenit datorită utilizării tehnicii și tehnologiilor noi de protecție a naturii.

Prin intermediul altui act normativ va trebui stabilită ordinea efectuării unei decontări cu titularul de brevet pentru utilizarea acestui gen de invenție, reieșind din valoarea prejudiciului prevenit.

Elaborarea acestor acte normative intră în competența Ministerului Mediului și al Amenajării Teritoriului în comun cu Ministerul Economiei și Reformelor, cu participarea AGEPI.

Este util de asemenea de a stabili unele înlesniri pentru întreprinderile care utilizează invențiile ecologice inofensive în formă de recuperare a cheltuielilor pentru implementarea acestui gen de invenții proporțional prejudiciului prevenit, de exemplu, pe calea reducerii plății pe un termen anumit (5-7 ani) pentru consumul de apă, dislocarea scurgerilor și evitarea poluării aerului întru respectarea cerințelor conservării mediului ambiant.

Totodată este util de a introduce transferul invențiilor ecologice (licența obligatorie) în primul rând celor de importanță majoră, care însă nu produc efect economic sau profit. Ministerul în cauză, prin intermediul unei comenzi de stat, va efectua lucrările ce țin de omologare și implementare.

Întreprinderilor care utilizează invențiile de acest gen trebuie acordate licențe obligatorii (în caz dacă nu s-a ajuns la o înțelegere cu titularul de brevet), acordând credite preferențiale pentru implementare pe o anumită perioadă de timp.

Ținând cont de necesitatea unui mai mare impact al sistemului de protecție a proprietății industriale asupra problemelor ocrotirii mediului înconjurător, AGEPI e chemată să ia următoarele măsuri:

1. Elaborarea propunerilor de legislație fiscală privind omologarea și implementarea obiectelor proprietății industriale care-și propun ameliorarea mediului înconjurător.
2. Crearea împreună cu AȘ, instituțiile de învățământ și de ramură a unui program de elaborare și implementare a tehnologiilor, utilajelor și materialelor noi care au ca scop ameliorarea mediului înconjurător pe baza informației din brevete și de conjunctură.
3. Implementarea împreună cu Ministerul Industriei și Comerțului a tehnologiilor moderne cu consum redus de apă pe baza informației din brevete.
4. Efectuarea documentării privind măsurile de contrasurpare pe malurile Nistrului la comanda Ministerului Mediului și al Amenajării Teritoriului.
5. Efectuarea la comanda Ministerului Mediului și al Amenajării Teritoriului a documentării privind tehnologiile și utilajele noi de purificare a apelor reziduale ce se scurg în Nistru și alte bazine.
6. Crearea în cadrul AȘ, cu participarea AGEPI, a unui Centru republican de expertiză tehnico-științifică a proiectelor, programelor, soiurilor, biopreparatelor active, materialelor noi pentru a evita daunele cauzate florei, faunei, bioplanctonului și apelor.
7. Efectuarea documentării privind utilizarea rațională a solurilor irigate și de luncă inundabilă la comanda concernului “Apele Moldovei”.
8. Efectuarea documentării privind dezvoltarea proceselor de alunecare a terenurilor la comanda Ministerului Mediului și al Amenajării Teritoriului.

Avem toată speranța că realizarea acestor măsuri va contribui la îmbunătățirea situației ecologice în țara noastră.

Modelarea geometrică a suprafețelor generate de burghiurile mecanismului rotativ pentru forarea găurilor în sol

In geometria descriptivă și grafica inginerească, deseori, suprafețele curbe sunt examinate în mod cinematic ca o totalitate a pozițiilor consecutive ale unei oarecare linii sau suprafețe care se mișcă în spațiu după o anumită lege.

După cum e cunoscut din geometria diferențială și din teoria mecanismelor, dacă o tijă (sau burghiu) a unui mecanism este reprezentată printr-un segment de dreaptă, care se mișcă concomitent translatic și rotativ, atunci capetele ei descriu curbe cicloideale. Înfașurătoarea pozițiilor acestui segment de dreaptă este și ea cicloidă, vezi fig. 1, iar figura mărginită de aceste cicloide este o figură plană.

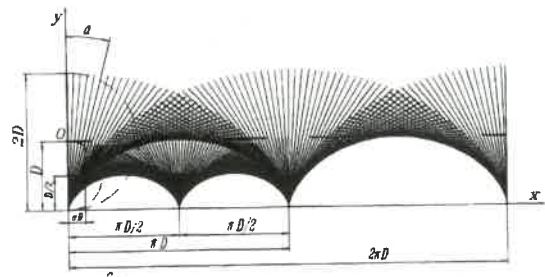

Fig.1.

Dacă tija (sau burghiu) mecanismului rotativ este reprezentată printr-un cilindru de rotație sau două conuri (ori două trunchiuri de con), vezi fig.2, care se mișcă concomitent, translatic și rotativ, atunci suprafața care se mișcă generează o familie de suprafețe.

Din geometria diferențială este cunoscut că suprafața care se atinge în orice punct cu o suprafață din familia dată se numește înfașurătoarea familiei date de suprafețe.

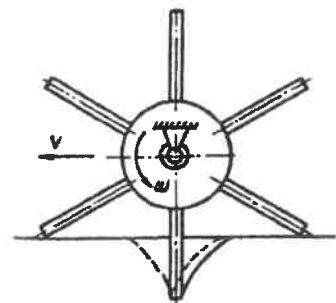

Fig.2.

prof. univ. int. dr. Gheorghe POPOVICI
UTM

Suprafața înfășurătoare a capetelor burghiului după cum a fost demonstrat de autor, este o suprafață ciclico-cicloidală, descrisă prin sistemul de ecuații pentru $0 \leq \alpha \leq \pi$:

$$\begin{cases} x = R(\alpha + \sin \alpha) \pm \sqrt{r^2 - y^2} \cdot \cos \alpha \\ z = R(1 + \cos \alpha) \mp \sqrt{r^2 - y^2} \cdot \sin \alpha \\ -r \leq y \leq r \end{cases} \quad (1)$$

unde: R – raza circumferinței de rostogolire a centroidei mobile

(sau $2R=D$ – lungimea cilindrului);

r – raza cilindrului;

α - unghiul de rostogolire.

Suprafața înfășurătoare a pozițiilor cilindrului din partea de jos (sau a conurilor), vezi fig.3, s-a presupus că este și ea o suprafață ciclico-cicloidală cu raza circumferinței generatoare variabilă sau invariabilă, centrul căreia se mișcă pe o cicloidă directoare (înfășurătoarea pozițiilor axei cilindrului sau conului), dar planul ei este permanent perpendicular la cicloidă.

Pentru a cerceta forma suprafeței generate în așa mod, aria laterală sau volumul unor porțiuni ale figurii spațiale obținute, este necesar să fie determinată în mod analitic ecuația înfășurătoarei de jos a pozițiilor cilindrului și conului.

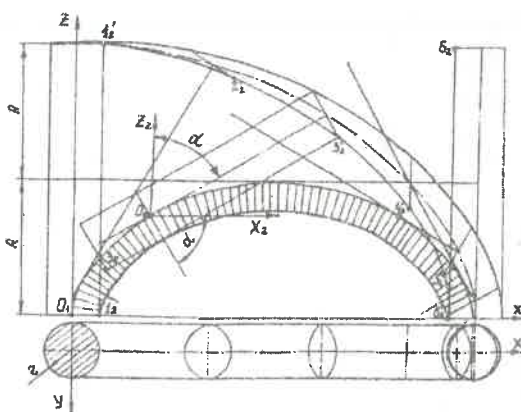

Fig. 3

După cum se vede din fig. 3, coordonatele punctelor pot fi determinate utilizând următorul sistem de ecuații

pentru $0 \leq t \leq 2\pi$ și $\alpha = \frac{t}{2}$

$$\begin{cases} x = x_1 + x_2 \\ z = z_1 + z_2 \\ -r \leq y \leq r \end{cases} \quad (2)$$

Efectuând calculele necesare, ecuația suprafeței înfășurătoare (cuprinsă între planul XOY și suprafața cilindrică $x = \frac{R}{2}(t - \sin t)$; $z = \frac{R}{2}(1 - \cos t)$ pentru $0 \leq t \leq 2\pi$ reprezintă:

$$\begin{cases} x = \frac{R}{2}(t - \sin t) + \sqrt{r^2 - y^2} \cdot \cos \frac{t}{2} \\ z = \frac{R}{2}(1 - \cos t) - \sqrt{r^2 - y^2} \cdot \sin \frac{t}{2} \\ -r \leq y \leq +r \end{cases} \quad (3)$$

Sistemul prezentat este ecuația unei suprafețe ciclico-cicloidale.

Pentru a reprezenta ecuația primită în formă canonică a fost exclus factorul "t" din sistemul de ecuații (3). După anumite transformări analitice, ecuația suprafeței înfășurătoare în formă canonică reprezintă:

$$x = R \cdot \arcsin \sqrt{r^2 - y^2} \pm \sqrt{r^2 - y^2 + 4 \cdot R \cdot z - \left(\sqrt{r^2 - y^2} \pm \sqrt{r^2 - y^2 + 4 \cdot R \cdot z} \pm 2\sqrt{r^2 - y^2} \right) \times \sqrt{4R^2 - \left(\sqrt{r^2 - y^2} \pm \sqrt{r^2 - y^2 + 4 \cdot R \cdot z} \right)^2}}$$

$$-r \leq y \leq r$$

unde: $0 \leq z \leq R$ (4)

Ecuația suprafeței ciclico-cicloidale a înfășurătorii pozițiilor conului sau a trunchiului de con a fost dedusă ca un caz mai general din care poate fi obținută ecuația înfășurătoare a cilindrului.

Forma acestei suprafețe este reprezentată mai jos în fig. 4.

Acest sistem de ecuații poate fi reprezentat în felul următor pentru $0 \leq t \leq 2\pi$:

$$\begin{cases} x = \frac{R}{2}(t - \sin t) + \sqrt{(r(t))^2 - y^2} \cdot \cos \frac{t}{2} \\ z = \frac{R}{2}(1 - \cos t) - \sqrt{(r(t))^2 - y^2} \cdot \sin \frac{t}{2} \\ -r(t) \leq y \leq +r(t) \end{cases} \quad (5)$$

unde:

$$r(t) = \frac{\pi - |\pi - t|}{\pi} \cdot (r - r_0) + r_0$$

r – raza mare a trunchiului de con;

r_0 – raza mică a trunchiului de con.

Când $r=r_0$ sistemul de ecuații (5) se transformă în ecuația suprafeței înfășurătoare a pozițiilor cilindrului.

Pentru modelarea geometrică a unor așa tipuri de suprafețe și cercetarea formei lor a fost programat în AutoCAD procesul cinematic de generare a lor, luând în considerație mișcarea lor concomitent translativă și rotativă.

Acest proces cinematic a fost programat în AutoLISP pentru un cilindru cu raza r , raza de rostogolire R și lungimea cilindrului egală cu $2R$ în coordonatele (x, y, z) și pentru două trunchiuri de con, cu raza în bază r , iar în partea superioară (vârf) r_0 și cu înălțimea trunchiului de con egală cu raza de rostogolire R .

Programul general, care permite modelarea suprafețelor generate de cilindru sau trunchiuri de con, este reprezentat în lucrarea: Popovici Gh., Dântu S., Beschieru V. Modelarea geometrică a suprafețelor generate de cilindri și conuri, care se mișcă concomitent rotativ și translativ utilizând AutoCAD-ul. Tehnologii moderne, Calitate, Restructurare. Vol.4. Culegere de lucrări științifice. Editura "Tehnica-Info", Chișinău, 1999.

Modelul geometric al suprafețelor generate de calculator este reprezentat în fig. 4, 5.

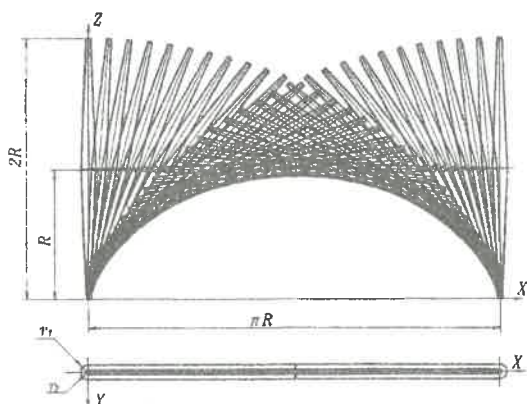

Fig. 4

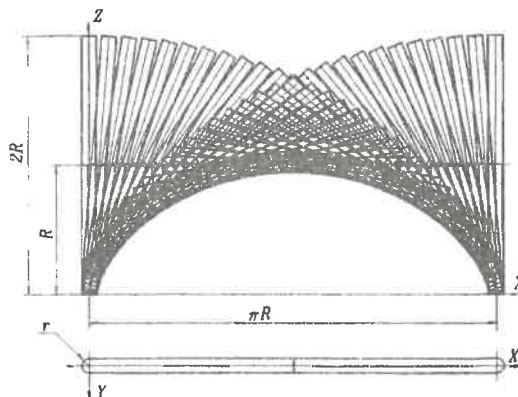

Fig. 5

Analizând modelele geometrice ale acestor suprafețe, se poate confirma încă odată că suprafața înfășurătoare a capetelor tije (burghiului) este o suprafață ciclico-cicloidă examinată în lucrarea: Popovici Gheorghe. Cercetarea și reprezentarea unor suprafețe ciclico-cicloidale (generate de burghiul care se mișcă concomitent rotativ și translativ). Al V-lea simpozion "Grafică, limbaj al științei", culegeri de lucrări, Timișoara, România 1996. Suprafața înfășurătoare a pozițiilor cilindrului (sau a trunchiurilor de con) din partea de jos (spre axa x), după cum și s-a presupus, este o suprafață ciclico-cicloidă, cu raza circumferinței generatoare variabilă sau invariabilă, centrul căreia se mișcă pe o cicloidă directoare, cu planul ei permanent perpendicular la cicloida directoare.

Din desen se mai poate constata că înfășurătoarea pozițiilor laterale ale acestei familii de suprafețe prezintă niște plane, amplasate de la axa x la distanța r (pentru cilindru) sau niște plane înclinate cu unghiul de înclinație față de axa z , egal cu unghiul dintre generatoare și axa conului.

Din cele prezentate mai sus se poate face concluzia posibilității de utilizare a calculatorului pentru modelarea și generarea diferitelor suprafețe destul de complexe cum sunt suprafețele ciclico-cicloidale, folosind una din proprietățile lor de bază cum este modul cinematic de generare și definire a suprafețelor. De asemenea aceste modele geometrice, obținute la calculator, permit utilizarea lor pentru argumentarea teoretică a procesului tehnologic de forare a găurilor și introducerea lichidelor (ex. îngrășăminte minerale) în sol.

După modelul matematic și geometric al figurii generate de burghiu se poate preciza volumul găurilor forate, strict necesar pentru determinarea parametrilor energetici și a cantității de substanță lichidă posibilă de a fi introdusă într-o gaură.

În baza acestor cercetări teoretice și aplicării modelului geometric în industria constructoare de mașini agricole,

a fost construită o mașină experimentală MFB-3 (fig. 6, a) pentru introducerea îngrășămintelor minerale lichide în plantațiile de vii și livezi și elaborată documentația de proiectare a Nutrițarului de îngrășăminte lichide (NĪL). Aceste cercetări pot fi utilizate și la proiectarea unor mașini pentru sădirea butașilor de viță de vie.

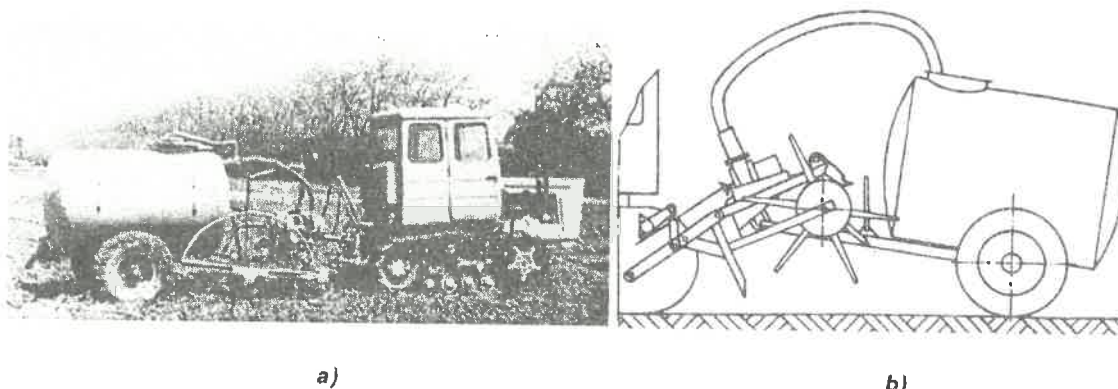

Fig. 6

DIVERTIS

Recomandările geneticienilor

Pentru a micșora elementele cancerogene din peștele și carnea prăjită, specialiștii japonezi recomandă folosirea concomitentă și a țărâței din porumb.

Acțiuni antimutagene manifestă de asemenea pătrunjelul, vitamina A, carotina ce se conține în morcov, spanac, ceapă verde și alte zarzavaturi.

Savanții de la Universitatea din Zurich (Elveția) au descoperit că extrasele spirtoase din ciuperci, în procente de 95%, micșorează mutațiile chimice. Dietele antimutaționale permit micșorarea nivelului de maladii oncologice, printre care sistemele homotopietice și unele boli ereditare complicate.

Ofertă strălucită pentru stomatologi

Cele mai bune proteze dentare sunt coralii. Astfel au conchis specialiștii japonezi. După mai multe testări ei au ajuns la concluzia că dinții artificiali confecționați din coralii sunt mai trainici, slujind și un timp mai îndelungat decât protezele din aur, platină, argint sau porțelan.

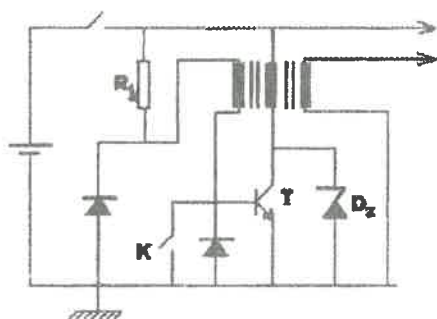
On the Operation of an Electric Ignition System with Low Frequency Oscillator

Traian VIDRAȘCU, Constantin ANTOHI, Iași, Technical University, Lecturer
Dumitru PARASCA, Chișinău, Technical University of Moldova,
Professor's Assistant

The work [1] presented an electric ignition system with low frequency oscillator.

According to the next figure, a non power transistor has connected in his collector an "ignition coil" with three windings: the primary, the secondary and the reaction winding. From the secondary winding the voltage gets to the sparking plug through a distributor in order to protect the transistors against dysfunction by primary breakdown a Zener diode is mounted between the collector and emitter.

All this unit makes in fact a low frequency oscillator enhancing the battery voltage to a large value necessary to ignite the fuel mixture inside the engine where more sparks occur instead of one spark. The oscillator begins to operate when the camshaft of the engine opens the breaker's contacts (K). While the contacts are opened, the oscillator works generating more oscillations, hence more sparks at the spark plug. Thus the current consumption is minimal since the oscillator turns off when the contacts are closed.

Based on the diagram presented in the figure above we made an ignition device using the KD607S power transistor equipped with a PL150 Zener diode. By choosing the value of the bias resistance we measured in the laboratory secondary voltages of 8 KV ($R_b=70\Omega$), 10 KV ($R_b=43\Omega$) and 12 KV ($R_b=25\Omega$). A discharge was obtained between the sharp ends of the electrodes placed in air 10 mm apart.

The tests performed on a Dacia 1300 car gave negative results. The cold engine could not be started, even though one could hear the sparks passing from one plug electrode to another during the system maximum compression. The engine could not be started even for a short period neither at a voltage of 12 KV, though the surrounding temperature was high. The system could neither be started by means of the above mentioned ignition system after a 2 hour operation (warm engine). Since sparks were produced between the spark plug electrodes this signifies that these were not able to ignite the fuel mixture, even though there were more than one spark and the thermal effect had cumulated.

The engine started when the secondary voltage was rectified by means of a high voltage semiconductor diode (TV-13) and a capacitor C of 80 pF.

REFERENCES

- [1]. G. Lepre, Dispozitive electronice di ascensione per motori a combustione interna, Swidish Licence No. 531647/1973.

Instaurator al climatului creativ

dr. hab., prof. univ.
Dumitru BATÂR AŞRM

Precum din cuvânt a răsărit lumea cu tot ce cuprinde ea, tot astfel climatul de orice natură favorizează evoluția adevăratului intelect, preschimbându-l cu timpul în personalitate. Climatul adecvat în acest context apare ca o subtilă și tămăduitoare atmosferă plină de seninătate și voie bună, în care guvernează spiritul eticului și esteticului, pasiunea pentru cunoaștere și creație. Poate exemplul cel mai fericit al unei personalități ieșite din borangicul unui climat - cu diverse nuanțe de-a lungul anilor - îl reprezintă Boris Melnic, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova. El a instaurat la noi o oază de climat în care prosperă creația și inventica, întru totul favorabil formării unei elite științifico-didactice naționale. Dar să vedem cum au luat ființă premisele unui atare climat, care au germinat, mai întâi, în personalitatea instauratorului.

Născut pe 11 februarie 1928, își va cultiva cel mai de preț har al lui - modul de gândire - din acel inspirat sătuc din nordul Moldovei, unde, spre poalele Carpaților, circumvoluțiile bătrânei Terra devin din ce în ce mai proeminente pentru a trece, în ultimă instanță, în creste carpatine. Mai întâi a avut a contempla totul din juru-i, pătrunzându-se de sentimentul veșniciei care stăpânește lumea, ajutat și îndemnat fiind de părinții și consătenii lui dragi, modelându-și ființa și călindu-și caracterul prin

muncă asiduă, ca în cele din urmă să ajungă la înțelegerea firească a permanentei controverse

dintre om și natură. În splendida cărțuie "Omul în obiectivul științei" (1996) avea să afirme: "Omul trăiește pe planeta Pământ pentru a munci. Acest adevăr și eu l-am însușit din copilărie și-l voi duce cu mine întreaga mea viață. Din cea mai fragedă copilărie am fost pregătit pentru a munci... Totul ce am eu bun, omenesc, am moștenit de la părinți, de la

Boris MELNIC (în centru), antrenat într-o discuție cu Cheorghe LAZURIEVSCHI și Dumitru BATÂR

consătenii mei, din satul Briceni, raionul Dondușeni...” Mai apoi face următoarea precizare: “E prea puțin să-ți placă munca, mai trebuie să știi cum să muncești. Sârguincioși pot fi și birocrații, și mancurții și chiar călăii”.

Viața omului cere o instruire permanentă. Conștient fiind de acest adevăr, pleacă la Școala de arte și meserii din Corbu - un fel de Liceu industrial românesc, asemeni celor din perioada interbelică - unde se muncea mult, dar se făcea și carte bună. Și dacă ar fi să folosim un termen din acea știință și artă a creației care se cheamă “Inventică”, aici, mai mult ca oriunde, domina climatul “lucrului bine făcut”. Toate acestea le văd și eu aievea, căci și mie, tot pe acele timpuri, mi-a fost dat să învăț la o Școală agricolă tot de această tradiție din Brânzeni-Stroești - cum îi spunea pe atunci. Anume acest mediu ne-a altoit pentru toată viața rarul sentiment și conștiința “lucrului bine făcut”. Și precum “aurul și argintul se lămuresc în foc” - dacă ar fi să apelez la un termen biblic - tot astfel caracterul se șlefuește prin muncă.

Încă nu se terminase războiul, când noi, cu o doză bună de experiență în cărcă, acumulată în școala vieții și a muncii, ne-am pomenit la cursurile pregătitoare de doi ani, oferite de Institutul Pedagogic din Chișinău. Și a fost să se întâmple ca aici să se adune aproape o sută de tineri și tinere mânați de setea nestăvilită de cunoaștere, în majoritate înzestrați cu o extraordinară tenacitate și dorință de însușire a învățăturilor preacurate. Aici ne-am întâlnit, aici ne-am cunoscut, aici am împărtășit toate bucuriile, și nu numai bucuriile... Nu pot să nu reproduc din spusele bunului și de neînlocuitului prieten Boris Melnic, care la un popas jubiliar al meu mărturisea: “... a fost să împart cu el bucățica de pâine și ultimul ban, gândirile și visurile tinerești în acei grei - dar frumoși - ani de studenție de la răscrucea anilor 40 și 50”.

Ajunși studenți, beneficiam de o atmosferă întru totul favorabilă creației, executam lucrări experimentale pe care le prezentam la conferințele științifice studentești. După absolvirea institutului, ca pe niște ouă de cuci, ne-au repartizat în diverse “cuiburi”: pe mine la Catedra de Chimie Anorganică a Universității de Stat, pe Boris Melnic - la Catedra de specialitate a Institutului de Medicină.

A fost să se întâmple ca în 1945 Institutul de Medicină nr. 2 din Sankt Petersburg, care se aflase evacuat la Kislovodsk, să fie strămutat la Chișinău cu întreg prestigiosul său efectiv profesoral, cu contingentul de studenți, cu aparatajul și utilajul științific și didactic. Junelui Boris Melnic i-a fost dat să-l aibă aici de conducător științific pe reputatul profesor Nicolai Ilin - savant de formație enciclopedică, om de cultură și popularizator activ al științei și artei - și să fie durabil marcat de climatul de sorginte nordică. Când a fost să-și întemeieze familia, a avut norocul de a nimeri în mediul unor intelectuali de elită, care iarăși și-au lăsat amprenta benefică asupra firii lui.

Apoi destinul l-a adus la Universitatea de Stat, unde climatul instaurat în laboratoarele și cabinetele prestigioasei instituții, ilustrate de atâtea personalități celebre cu tradiții din cele patru zări ale lumii, i-au permis să se afirme plenar în cercetarea științifică, printre primii din promoția noastră susținând teza de doctor habilitat în biologie (Sankt Petersburg, 1970) și să treacă treptele ierarhice de decan (1960), prorector pentru studii (1964), prorector pentru știință (1967), rector (1974) al Universității de Stat din Moldova și, concomitent, abordând probleme prioritare din domeniul fiziologiei și biochimiei sistemului neuroendocrin în cadrul Catedrei de Fiziologie Umană și Animală, în fruntea căreia s-a aflat din 1968.

A prețuit mereu creația, punând-o mereu în prim-planul vieții. Elaborarea problemei

complexe "Relațiile reciproce hipotalamo-endocrine" s-a încununat de răsunătoare succese, iar catedra condusă de el a fost recunoscută în lume ca centru de cercetare a hormonului hipofizar melantropina. Vom cita aici subiectul unui brevet de invenție "Rolul protector al hormonului hipofizar melantropina asupra retinei ochiului" spre a ilustra importanța majoră a acestui domeniu de cercetare.

Dacă ar fi să-l parafrazăm pe Anton Pann ("de la lume adunate și-napoi la lume date!"), va trebui să spunem neapărat că Boris Melnic, fidel fiind climatului intelectual care i-a modelat și înnobilit ființa, a căutat, dintotdeauna, parcă să-și întoarcă datoriile pe care le are, contribuind substanțial la pregătirea mai multor generații de cadre, ireproșabile prin valoarea lor morală și intelectuală, competitive în lumea zbuciumată de care a fost să avem parte, precum și la ridicarea prestigiului muncii intelectuale. Din 1992 îl vedem în fruntea instituției responsabile de aprecierea la justa valoare a rodului muncii în învățământ, știință, cultură, unde deține postul de prim Președinte al Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova pentru a purta grijă să nu sece izvoarele creației, adică într-un domeniu în care a adus cea mai mare contribuție, grație lucidității cugetului, tăriei de caracter, curățeniei sufletului și dinamismului cu care l-a hărăzit Dumnezeu.

Ajuns în miezul "toamnei de aur", aureolat de o durabilă operă ce crește cu fiecare zi în dimensiuni și profunzime (aproape 400 de lucrări științifice, inclusiv peste 20 de monografii și manuale, 20 de doctori și 4

doctori habilitați în biologie pregătiți de el etc.), Boris Melnic s-a văzut troienit în trecerea anilor care-i argintau părul de titluri, medalii, decorații, onoruri, după care niciodată n-a alergat. Iată câteva din ele: i-a revenit cinstea de a fi fost ales membru al prezidiului Asociației Internaționale în Problemele Științei, Educației și Culturii "Dimensiunea Europeană" cu sediul la Roma și concomitent i-a fost decernat titlul de laureat al Premiului Internațional pentru Dezvoltarea Științei, Artei și Învățământului, precum și diploma Consiliului Mondial pentru Cultură (Mexico, 1988); "Doctor Honoris Causa" al Universității de Medicină și Farmacie "N. Testemițeanu", al Universității Libere Internaționale și al Academiei de Studii Economice din Republica Moldova; Om emerit (1976) și laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și producției pe anul 1996 pentru manualul "Fiziologia omului și a animalelor", cu compendiu; decorat cu ordine și medalii, după proclamarea independenței Moldovei s-a învrednicit de cea mai înaltă distincție a statului nostru, "Ordinul Republicii" (1996); Centrul Bibliografic Internațional din Cambridge (Marea Britanie) l-a ales în calitate de membru de onoare și membru al consiliului consultativ; Institutul de Biografii din Statele Unite ale Americii a anunțat nominația lui Boris Melnic pentru Diploma de Onoare Internațional-Culturală, distincție cu care sunt apreciate individualități ce au atins proeminente poziții în societate, având contribuții excepționale în diverse domenii ale activității sociale.

Creativitatea românilor – de la Zamolxe până în zilele noastre

dr.hab. Valeriu DULGHERU
UTM

“În popor au existat totdeauna indivizi cu spiritul critic primar deosebit de dezvoltat fiind dotați în același timp și cu un spirit de observație mai fin, mai treaz, mai sensibil. Aceștia au un rol hotărâtor în sfera lor, fiind cei ce dau tonul în ce privește acceptarea sau neacceptarea anumitor elemente materiale ori spirituale. Ei sunt, cu alte cuvinte, creatori de curent: după dâșșii se orientează întreaga colectivitate în mijlocul căreia trăiesc. Unii din ei, mai înzestrați sufletește, se dovedesc capabili a se ridica până la formele de esență superioară ale procesului psihic de autoorientare”.

Petru CARAMAN

Receptată de regulă prin vechime sau lupta pentru independență și unitate, istoria românilor se impune a fi cunoscută și prin puterea de creație a acestui popor, prin cultura lui inegalabilă. Pe parcursul mileniilor dezvoltarea societății a fost determinată de elementul creativ.

Inventatorii anonimi ai focului, roții, celor mai primitive scule au fost și creatorii civilizațiilor. Se pare că epoca neoliticului (5500-2000) este acea perioadă în care activitatea creativă a căpătat proporții și manifestări impresionante. Au apărut adevăratele așezări stabile cu locuințe la suprafață, concepute de mintea omului. Geto-dacii au fost în mare parte contemporani cu marile civilizații ale antichității: egipteană, greacă, persană, romană.

În epoca amintită pe teritoriul locuit de geto-daci s-au înregistrat veritabile capodopere de creație. Spre exemplu cele de la Criș, Vădastra, Turdas, Baian, Cucuteni. Dintre acestea reține în mod deosebit atenția ceramica de tip cucuteni, aparținând neoliticului târziu (3500-2500), model de nivel creativ și tehnic. Una dintre cele mai remarcabile realizări timpurii ale poporului român o constituie perechea “Gânditorul” de la Cernavodă. Cele două statuete (un bărbat și o femeie) pe bună dreptate au devenit simbolul omului creativ, fiind luate în calitate de simbol al diferitelor manifestări de creativitate.

“Din timpuri uitate de amintirea muritorilor de rând trăiau dacii pe pământul acesta. Ei nu erau o biată nație rătăcitoare. Ei erau statornici, orânduți, creativi, luminați, în străvechi legături

cu civilizația elenă, cu cea mai avansată credință idealistă în nemurire pe care au gândit-o oamenii, cu tradiție bimilenară în cele ale vieții ori de stat” (Vasile Pârvan). Cu traco-geto-dacii începe de fapt istoria românilor, unul dintre cele mai vechi popoare din Europa. “Acest popor (românii) își are o istorie de 4 ori milenară de când s-a detașat ca etnicitate din lumea societății primitive. O vechime cum nu au multe popoare, sau dacă o au, nu s-au menținut pe teritoriul în care au apărut, așa cum este cea a poporului român” (N.Iorga).

La începutul mileniului I p. Ch. ramura de nord a tracilor - geto-dacii (nume diferite date de către greci și romani) au format unul și același popor cu una și aceeași limbă, despre care Herodot scria în 514 p. Ch. că sunt “cei mai viteji și mai dreپți dintre traci”, având în vedere rezistența pe care au opus-o geto-dacii lui Darius, regele persilor. Această apreciere a lui Herodot confirmă faptul că geții se aflau într-o fază avansată a civilizației lor materiale și militare. Odată individualizată, lumea geto-dacică a constituit o adevărată forță economică, militară și culturală în complexul tracic, bine delimitată, dând naștere puternicului stat dacic centralizat din prima jumătate a secolului 1 p.Ch., condus de marele Burebista.

Dintre personalitățile de excepție ale comunității geto-dacice, cel mai reprezentativ a fost cunoscutul Zamolxe, un personaj autentic, zeificat de poporul său și păstrat în cultura universală alături de marile zeități ale antichității. Din adâncurile istoriei, în 543 p. Ch. filozoful grec Platon ne vorbește despre un misterios doctor pe nume Zamolxe, care nu concepea tratarea trupului inseparabil de spirit, de suflet. Despre existența celebrei școli a lui Zamolxe ne vorbește cu lux de amănunte istoricul de origine gotică Iordanes [1], de asemenea, Herodot [2]. La vechii daci s-au înrădăcinat conceptele zamolxiene care s-au completat mai târziu cu cele creștine și apoi cu cele isihaste (doctrină care cere desprinderea de tentațiile lumești amăgitoare și cultivarea, în schimb, a valorilor

spirituale și divine). Când creștinismul a început să se răspândească în Dacia, conceptele zamolxiene (nemurirea, personalitatea dublă (om și zeu), unicitatea divinității și epifania (reîntoarcerea pe pământ) - foarte aproape de cultul lui Hristos) dăinuiau încă în credința locuitorilor, astfel încât trecerea la creștinism, care cultiva, în esență, concepte asemănătoare, s-a făcut fără zguduirii sociale (precum au avut loc la bulgari (prin Boris I, 852-889), unguri (prin Waik, numit Ștefan-cel-Sfânt, 997-1038), slavi, prin cneajna Olga, anii 996).

O altă personalitate creativă care poate fi pusă alături de Zamolxe este Deceneu. Se spune că Deceneu a dat poporului său legea și logica, a stărpit viciul și a adunat sub steagul unității religioase un popor, ușurând creația statală. Puțin probabil că lui Deceneu i-ar fi reușit ceea ce a făcut, dacă nu ar fi avut la îndemână o materie primă de calitate, căci după cum spunea Iordanes, “ei (geții) sunt din fire deșteپți, ceea ce a ușurat eforturile lui Deceneu de a-i instrui în aproape toate ramurile filozofiei”.

La vechii daci erau foarte bine dezvoltate și științele reale. Renumitul filozof grec Socrate menționează în lucrările sale că dacia cunoștea foarte bine metalurgia, construcțiile (referindu-se la lanțul de cetăți din munții Orăștiei) etc. Se menționa, de asemenea, că ei trăiau într-o armonie perfectă cu natura și spațiul. Un exemplu incontestabil este Sarmizegetusa, vechea capitală a dacilor, despre care Nicolae Iorga scria că este “...un mare oraș, împrejmuit cu mândre ziduri din piatră, și o astfel de clădire (realizare) nu poate răsări de pe azi pe mâine din mâini vrăjite...”, unde a fost creat renumitul calendar lunar și solar, descifrarea căruia continuă și astăzi. El include un sistem de simboluri și paralele care reprezintă limba mesagerilor din antichitate. De asemenea, stănesc un sentiment de admirație monumentalele porți cu streășină din cele mai diferite regiuni de munte ale țării - purtătoare ale atâtor sculpturi, care impresionează nu numai prin arta lor măiastră, ci totodată și prin arhaismul lor.

E semnificativ faptul câtă ingeniozitate și inventivitate i-a atribuit poporul eroului său meșterul Manole - spirit creator, acest Dedal al românilor.

La poporul nostru se întâlnesc, de asemenea, ireproșabile judecăți de valoare cu privire la cusături naționale (cămăși), prosoape, fețe de masă, batiste, cât și cu privire la furcile de tors, la stâlpi, la balcoane, apoi cu privire la cântece, la doine, la dansuri... etc. Din timpuri străvechi s-au transmis până astăzi obiceiuri, doine, balade. La nivelul "Iliadei" se ridică balada "Miorița". În ea este codificată o enormă informație despre trecutul nostru, cu descifrarea căreia sunt preocupați specialiștii în domeniu. Una dintre acestea este informația privind ritualul de sacrificare și trecere în nemurire. În baladă se spune că sacrificarea se făcea la asfințit de soare, iar ciobănașul nu întreprindea nimic, deoarece calea aleasă era calea spre nemurire. Nu este de mirare că mulți străini nu ne înțeleg folclorul, creația populară, doinele. Drept exemplu a-și aduce refuzul poetei ruse A. Ahmatova de a traduce balada "Miorița" în limba rusă, motivându-l prin faptul, că "...nu înțeleg de ce el, ciobănașul, nu luptă, de ce se bocește pe sine înseși, înainte de a se fi confruntat cu dușmanul? Fiind femeie, eu totuși sunt din neamul luptătorilor, pe când ciobănașul vostru e din neamul celor ce se nasc în zodia jertfei". De unde să știe domnia sa că la vechii daci aceasta era calea spre nemurire. Privite din alt punct de vedere, spusele ei sunt o insultă adusă poporului nostru, că dacă era să fie așa atunci românii n-ar mai fi supraviețuit ca neam pe parcurs de milenii.

Același lucru se întâlnește și în replica unui bun cunoscător al culturii românești - profesor de la o universitate din Florida, care s-a făcut auzită la o conferință cu genericul "Umanismul românesc", ținută la San Francisco în cadrul Convenției anuale MLA (Modern Language Association of America). Faptul că baciul moldovean nu ia nici o măsură de apărare exprimă prin "sine fatalism și pasivitate, caracteristici ale românului"[3] conchide autorul, reluând o teză mai veche a istoricului francez

Jules Michelet. Respectivul domn recunoștea calitatea literară de excepție a baladei, recunoștea geniul popular, dar nu cunoștea suficient izvoarele spiritualității noastre.

Detaliu deosebit de important, creativitatea poporului român a fost pe parcurs de milenii sursă de inspirație pentru alte popoare, îndeosebi cele migratoare, care au trecut peste noi și au conviețuit timp de secole (bulgarii, ungurii, slavii de sud). Luați aminte la portul popular, cântecele populare, locuințele, și de ce nu, bucatele la aceste popoare și veți vedea multe elemente comune cu ale noastre. Nu-i exclusă și o oarecare influență a acestor popoare asupra românilor, însă ea rămâne a fi minimă, grație civilizației net superioare a poporului român sedentar comparativ cu cel al națiunilor migratoare.

Bogățiile naturale, inteligența și inventivitatea românului îi dădeau dreptul acestuia să se fi situat astăzi pe un loc de invidiat. N-a fost să fie așa datorită binecunoscutelor vicisitudini istorice. Acest lucru îl recunosc și străinii din apusul Europei. Un exemplu concludent este adresarea către popoarele Occidentului a istoricului francez Jules Michelet (1798-1874): "Popoare ale Occidentului, care de atâta timp, departe de barbarie, cultivați artele păcii, păstrați întotdeauna o amintire recunoscătoare pentru națiunile orientale, care, așezate la frontierele Europei, v-au apărat de potopul tătarilor, de armatele turcilor..., nu uitați mai ales ceea ce datorați nefericitei Români!" Invaziile interminabile ale barbarilor mai vechi și mai noi nu au putut să nu influențeze negativ întregul proces de dezvoltare a civilizației noastre, însă în pofida vitregiei soartei românii au supraviețuit ca neam, păstrându-și spiritul specific românesc, identitatea, nelăsându-se asimilat ca alte popoare, el, la rândul său, asimilându-le pe multe din cele ce veneau peste el.

Fiind de secole un depozitar a numeroase înfăptuiri de până atunci în domeniul tehnicii, având elementul inventiv-creativ încă restrâns, în pofida tuturor relelor, poporul român a devenit o rampă de lansare a unor ulterioare creații și împliniri. Atât în vechime, cât și în epoca

modernă, românii au dat lumii spirite mari. În artă, în știință, în gândirea creativă, în politică, în tehnică. Cu alte cuvinte în mai toate domeniile de creație cultă românii au avut și au reprezentanți de notorietate universală.

Începând cu Zamolxe și Deceneu, continuând cu Olahus, Milescu-Spătarul, Cantemir, Orban și până la Eminescu, Iorga, Enescu, Brâncuși, Coandă, Eliade, Cioran, Ionescu, Emil

Palade, Carafoli și mulți alții avem dovezi incontestabile ale vitalității creatoare românești în context universal.

Din moment ce am dat lumii o seamă de minți reprezentative, înseamnă că natura noastră românească nu este străină de universal, ci

dimpotrivă, este un izvor nesecat de inspirație. Spiritul creativ românesc este zamolxian prin origine, creștin prin evoluție, isihast prin expresie.

BIBLIOGRAFIE:

1. Iordanes. Originea și faptele geților. Editura MGU, Moscova, 1960.
2. Herodot. Istoria IV. Ed. Științifică, București, 1964.
3. Șerban C. Andronescu. Structuri în spiritualitate./ În revista de istorie și cultură "Destin românesc", nr.1, 1994, p.97-109.
4. Petru Caraman. De la instinctul de autoorientare la spiritul critic axat pe tradiția autohtonă. Ed. Academiei Române, 1994, 196 p.

DIVERTIS

Un remediu medical: muzica

E cunoscut faptul că Niccolò Paganini, Ludwig Spohr, George Enescu, Yehudi Menuhin și alți virtuozii ai instrumentelor cu coardă nu au fost nicicând bolnavi de holeră - boală epidemică acută, adeseori având consecințe mortale.

Specialiștii în maladiile gastro-intestinale au constatat că după trei ore de interpretare a operei "Campanella" a lui Paganini, în eprubetele de control au pierit circa 90 de procente de vibrioni.

Menționăm în acest context că Enescu obișnuia să exerseze o oră înainte de somn la vioară. Pe lângă, firește, orele de pe parcursul zilei. Datorită acestui orar, marele nostru muzician era permanent într-o perfectă formă. Concomitent, el a fost ferit de boala care a făcut ravagii în epocă.

Specialiștii au început să studieze în genere influența muzicii asupra organismului uman. Concluziile acestor cercetări sunt uimitoare. S-a constatat că e suficient să ascultați de trei ori pe săptămână câteva ore muzica de factură clasică și sunteți imuni la mai multe maladii. Chiar și mâinile nu mai e nevoie să le speli în timpul epidemiilor.

În Marea Britanie un fermier pornind, probabil, de la acest adevăr a montat mai multe boxe muzicale pe imășurile unde pășteau vacile. La difuzarea pieselor clasice cantitatea de lapte creștea substanțial. În schimb scăzu catastrofal atunci când li s-a servit o porție de hard rock și heavy metall.

Sunt oare capabili bebelușii, aflându-se încă în burta mamei, să reacționeze la grai și la muzică?

În urma mai multor cercetări ale femeilor însărcinate și ale noilor născuți, medicii psihiatri din Anglia au constatat că pruncii, după douăsprezece săptămâni, deși nu reacționează încă la vorbire, în schimb "se descurcă" deja în muzică.

În afară de aceasta sunetele melodioase și sentimentale influențează pozitiv și asupra noilor născuți. Ei se calmează mai repede, încetând să plângă.

Influența benefică - dar și malefică - a muzicii asupra noastră o cunoșteau bine și oamenii din lumea antică.

David, de exemplu, ajuns ulterior împăratul Israelului, reușea prin cântecele sale măiestrite la harpă să-l alunge lui Saul, predecesorul său la tron, "duhul lui cel rău", care începuse de la un timp să-l obsedeze, după cum ne informează Sfânta Scriptură.

Performanțe excepționale în calculul matematic mintal

Specialiștii sunt de acord că învățarea matematicii trebuie să pună în lumină aspectele umane de ordin estetic și afectiv (frumusețea construcției, elementele de joc, emoția căutării soluțiilor originale, satisfacția descoperirii lor etc.), educând gândirea creatoare, stimulând imaginația. "Matematica este unul din modurile fundamentale ale gândirii umane și, prin aceasta, un element necesar oricărei culturi" - spunea A.Revuz în lucrarea "Matematica modernă, matematică vie".

Cercetarea psihologică a reușit să descifreze mecanismul formării primelor noțiuni de matematică și geneza numărului la copii. În școli s-au experimentat diferite modalități de însușire a matematicii pe baza activității cu modele concrete, cu ajutorul matematizării situațiilor, plecând de la ideea de măsură sau de la ideea de mărime și de la acțiunea de comparare între mărimi.

Celebrul psiholog elvețian J. Piaget a demonstrat că gândirea matematică nu este altceva decât o formă de acțiune: "Într-o expresie oarecare $(x^2 + y = z - u)$ fiecare termen indică o acțiune: semnul $(=)$ exprimă posibilitatea unei substituiri, semnul $(+)$ o adunare, semnul $(-)$ o separare, pătratul (x^2) acțiunea de a reproduce de un anumit număr de ori unitatea. Fiecare din aceste simboluri se referă deci la o acțiune care ar putea fi reală, dar pe care limbajul matematic se mulțumește să o

desemneze abstract, sub formă de acțiuni interiorizate, adică a unor operații de gândire".

Orice acțiune, inclusiv cele interiorizate, se desfășoară progresiv, în timp. Gândirea matematică se subordonează acestei legități. Și totuși există excepții: cazuri de rezolvare aproape instantanee, cu mare precizie, a unor calcule mintale extrem de laborioase.

Marele matematician Augustin Cauchy, ca președinte al unei comisii însărcinate de Academia de Științe din Franța să examineze, în 1840, cazul unui tânăr cioban, pe nume Henri Mondeux, capabil să găsească numerele ale căror pătrate dau diferența 133. Acesta a oferit imediat soluția: sistemul de numere 66 și 67. Astfel de cazuri, cu totul ieșite din comun, au mai fost înregistrate și înainte și după Henri Mondeux. În secolul al XVIII-lea un oarecare agricultor, Jededian Buxton, reușea să calculeze mintal pătratul unui număr de 39 de cifre. El găsea rapid rezultatul, un număr format din 78 de cifre.

Mai aproape de zilele noastre, Maurice Dogbert (1913-1986) efectua mintal, cu o viteză uluitoare, operații de extragere a rădăcinilor cubice, de ordinul 5 sau 7, întrecând calculatorul electronic. Pentru capacitatea sa excepțională de calcul matematic mintal, olandezul Wim Klein (1912 - 1986) a fost angajat la Centrul European de Cercetări Nucleare ca "ordinator uman".

Dar performanțele lui Klein au fost depășite cu mult de matematicianul chinez Shi Feng Shou, care în demonstrații publice, în mai puțin de 10 secunde, efectua corect înmulțirea a două numere cu câte 10 cifre. El, mai rapid decât un calculator electronic, efectua mental exerciții de tipul : $48\ 241 \times 35\ 482 = 1\ 711\ 687\ 162$ sau $569\ 773 : 832 = 684, 77524$.

Recordul acesta a fost doborât de un alt chinez, Shen Kego, demonstrând și acesta un rezultat uluitor de calcul mental : în 0,6 secunde a ridicat la pătrat numărul 1,455; în 3,4 secunde a aflat rezultatul exact al exercițiului $639\ 33 + \sqrt{884\ 736}$; în 20 de secunde a calculat că 625 la puterea 9 fac $14\ 551\ 915\ 228\ 366\ 851\ 806\ 604\ 625$. Dintr-un total de 600, Shen Kego a rezolvat 400 de exerciții mai rapid decât un calculator electronic.

Astfel de cazuri au stârnit nu numai curiozitatea publicului, dar și interesul oamenilor de știință care, studiind gândirea persoanelor cu capacități excepționale de calcul mental, sperau să afle noi modalități de ridicare a performanțelor gândirii umane.

Încă la sfârșitul secolului trecut, binecunoscutul psiholog francez Alfred Binet (1857-1911), cel care a inventat "scara metrică a inteligenței", și vestitul medic Jean Martin Charcot (1825-1893), unul din fondatorii neurologiei, creatorul clinicii de la Salpêtrière (Paris), au studiat particularitățile gândirii unor persoane ce excelau în calculul matematic mental. Anterior studiului lor se credea că toți cei capabili de calcul matematic prodigios vizualizează numerele cu care operează. Unul dintre subiecții investigați, Jacques Inaudi, crescător de animale, autodidact, capabil să rezolve rapid, fără creion și hârtie, înmulțirea a două numere cu câte cinci cifre, își reprezenta numerele nu vizual, ci auditiv. "Urechea le reține, declara J.Inaudi, îmi răsună în urechi de îndată ce le pronunț cu propria-mi voce și această audição intensă persistă aproape toată ziua".

S-a tras concluzia că există două tipuri de persoane cu capacități excepționale de calcul

matematic mental : tipul auditiv și tipul vizual. Între acestea sunt diferențe notabile atât în ceea ce privește precocitatea manifestării aptitudinilor de calcul mental, cât și din punctul de vedere al metodelor de calcul utilizate. Persoanele aparținând tipului auditiv încep să calculeze înainte de a învăța să scrie și să citească, fac operații aritmetice de la stânga la dreapta, sunt hiperactivi și au, adesea, diferite ticuri (murmură în timp ce calculează, respiră profund etc.). Spre deosebire de acestea, persoanele asociate tipului vizual își dezvoltă capacitățile excepționale abia la vârsta adolescenței și chiar mai târziu, calculează "în cruce" și sunt, de regulă, placizi, blânzi și liniștiți.

Cunoașterea științifică a gândirii matematice a persoanelor capabile de calcul mental prodigios s-a îmbogățit considerabil prin publicarea unor lucrări bazate pe autoobservare și introspecție.

Rolul memoriei în calculul mental rapid nu poate fi neglijat, dar nici nu explică integral performanțele excepționale. Despre unele persoane care au excelat în calculul mental se spune că aveau o memorie de-a dreptul uluitoare. De exemplu H. Eberstark ținea minte valoarea numărului p cu 11 944 de zecimale, vorbea la perfecție 15 limbi străine, din care traducea simultan.

Memoria de lungă durată nu intervine prea mult în calculul matematic rapid, în schimb este intens sollicitată memoria de scurtă durată. Metodele de calcul utilizate de marii performeri reduc sarcina memoriei de scurtă durată. George Parker Bidder, inginer britanic și strălucit matematician, remarca în studiul său "Despre calculul mental", publicat în 1855 : " Caut ca să se imprime în memorie, în fiecare moment, un singur fapt, unul singur". Metoda de calcul de la stânga la dreapta ușurează memoria.

Arta de simplificare a calculului sporește, fără îndoială, performanța atât în calculul mental rapid, cât și în efectuarea în scris a operațiilor matematice. Marii performeri în calculul mental posedă strălucit această artă ce implică memoria de lungă durată. Wim Klein, "ordinatorul uman" care utiliza în calculele sale logaritmi în

baza zece, știa pe dinafară, cu o precizie de cinci cifre, logaritmi primelor o sută de numere întregi, ca și produsul înmulțirii numerelor până la 100×100 . Pentru ușurarea memoriei de scurtă durată, el nu opera separat cu cifrele, ci le grupa în "unități" de câte trei cifre.

Reformularea problemelor și exercițiilor ajută la simplificarea calculului mental prodigios, dar fiecare procedează într-o manieră originală și ceea ce constituie o simplificare pentru cei cu capacități matematice excepționale reprezintă complicații insurmontabile pentru oamenii obișnuiți.

Perceperea și memorarea numerelor precum cuvintele pare a fi o caracteristică esențială a activității intelectuale a marilor performeri în calculul mental. Numerele sunt tratate ca și cuvintele, fiind percepute ca unități cu sens, nu ca ansambluri de cifre. De altfel savantul Steven B. Smith avansase ipoteza bazei comune a limbajului și capacității excepționale de calcul mental.

Pentru marea majoritate a oamenilor, un număr este format dintr-un lanț de simboluri (cifre); pentru persoanele capabile de performanțe prodigioase în calculul mental numerele se prezintă ca entități globale, au viață - cum declara C.P.Bidder, care se folosea în calculele sale de "cuvinte numerice" de câte trei cifre. Numerele le apar celor excepționali dotați ca având individualitate proprie, ca evocând anumite idei.

Alexander Craig Aiken, profesor la Universitatea din Edinburgh (Marea Britanie), mărturisea că anul 1961 îi evocă imediat produsul dintre 37×53 ori suma pătratelor $44 + 5$ sau a pătratelor $44 + 19$. Pentru Arthur Griffith, numărul 365 419 798 163 452 semnifica: $365 =$ numărul zilelor anului; $419 = (6 \times 7 \times 10) - 1$; $798 = 7 \times 6 \times 16$; $163 = (81 \times 2) + 1$, iar $452 = (3 \times 151) - 1$. Regula generală este cea a percepției și memorării numerelor ca unități formate din subunități și asocierea diferitelor sensuri ale acestora.

Denotația și conotația numerelor ajută mintal ultrarapid. Persoanele cu aptitudini excepționale pentru calculul mental dau nu numai un sens numerelor cu care operează dar se lasă impresionate de numere întocmai ca de cuvinte, lucruri sau evenimente. Lui Salo Finkelstein primele 30 de zecimale ale numărului π îi evocau $141 =$ rădăcina pătrată a lui 2; 592 se transformă prin permutări în 259 sau 925, iar 925 este divizibil prin 37; 592, dacă este precedat de 10, semnifică numărul ... de telefon de la serviciu; 2 595 este numărul paragrafelor din "Etica" lui B. Spinoza (1632-1677); 2 592 000 reprezintă numărul secundelor dintr-o lună; 65 și 35, ca și 89 și 79 au ultimele cifre identice; 32 și 38 au primele cifre identice; 462 este format din cifre pare; 643 precedat de 1 dă numărul 1 643, adică anul nașterii lui I. Newton (1643-1727); 383 este un simpatice număr simetric; 279 conține relația $2 + 7 = 9$.

Interesant este faptul că persoanelor prodigioase în calculul mental numerele le evocă idei și sentimente relativ independente de conținutul lor cantitativ, au o anumită conotație. Salo Finkelstein considera 282 ca pe un simpatice număr simetric. Pentru el, 214 era un "număr bun", iar 8 837 un "număr șarmant". Un alt mare performer în calculul mental declara: "Îi iubesc pe 8, dar nu și pe sinistrul 64 sau pe arogantul 36. Îi port o vie afecțiune ingenuității și aventurierului 26". Pentru astfel de oameni, numerele sunt cei mai buni amici. Dacă lucrurile stau așa, nu ne mai miră faptul că Wim Klein, de câte ori întâlnea numărul 3 844, îi spunea: "Salut 62 la pătrat"

Cercetarea științifică a capacității excepționale de calcul matematic mental nu a reușit încă să afle toate necunoscutele ce înconjoară această aptitudine care - așa cum preciza Steven B. Smith - nu are nimic miraculos, supranatural. Toți specialiștii sunt însă de acord că metodele utilizate și exercițiul îndelungat constituie secretul performanțelor prodigioase.

la început de an universitar

La 30 septembrie curent în incinta AGEPI a avut loc inaugurarea Institutului de Proprietate Intelectuală (IPI), o premieră absolută în domeniul învățământului universitar din Republica Moldova și din Estul Europei.

Noul institut își propune formarea specialiștilor cu studii superioare în domeniul managementului proprietății intelectuale, domeniu ce cuprinde:

- ⊙ *protecția juridică a obiectelor de proprietate industrială (invenții, modele de utilitate, topografii ale circuitelor integrate, noi soiuri de plante, mărci de produse și de servicii, denumiri de origine a produselor etc.);*
- ⊙ *protecția juridică a drepturilor de autor și drepturilor conexe;*

- ⊙ *problemele economice ale proprietății intelectuale, inclusiv comercializarea obiectelor de proprietate intelectuală.*

Absolvenții institutului vor activa în organele administrației publice, organizații și întreprinderi cu orice formă de proprietate, în instituții de învățământ și de cercetare-dezvoltare, în instituții bancare și companii de asigurare, în organele judiciare și serviciile vamale, în organizații de mandatari autorizați și de administrare pe principii colective a drepturilor patrimoniale etc.

*Specialiștii cu studii
superioare
specializate în
domeniul
managementului
proprietății*

*La festivități au
participat acad.
Boris Melnic,
Președintele
Comisiei Superioare
de Atestare, dl
Andrei Afanasiev,
Directorul General*

*intelectuale vor fi catalizatorii,
promotorii și protectorii activităților
savanților, inventatorilor, oamenilor
de cultură și artă.*

*Planurile și programele de studii,
strategia științifico-didactică
și baza tehnico-materială ale
institului permit, începând
chiar cu primul an de studii,
încadrarea studenților
în activități din AGEPI
și din alte instituții
de specialitate.*

*al Agenției pentru Drepturile de
Autor, dna Cornelia Badâr, șefa
direcției acreditare și licențe a
Ministerului Educației și Științei,
prof. Petru Chetruș, prorector USM ,
membrul-corespondent Constantin
Turtă, Secretarul științific general al
AȘM, prof. Aurelian Gulea, șef de
catedră la USM, deținător al
Medaliei de aur a OMPI, prof.
Teodosie Pasecinic, șef de catedră la
USM, colaboratori ai AGEPI, părinți
și prieteni ai primilor studenți.*

Promoție nouă de consilieri în proprietate industrială

Una din direcțiile prioritare în activitatea AGEPI e ridicarea nivelului profesional al specialiștilor. Sistematic se organizează diverse cursuri de instruire atât la Agenție, cât și stagieri la oficiile de proprietate industrială din străinătate. În anul curent și-a deschis ușile Institutul de Proprietate Intelectuală din cadrul AGEPI - unica instituție de acest gen din spațiul CSI.

Recent, după examenele care au decurs cu succes, în sala de festivități a avut loc înmânarea diplomelor de consilier în proprietate industrială celor 11 colaboratori de la AGEPI, specializați în domeniul respectiv la Institutul de Proprietate Intelectuală și la Agenția de brevete *Inventa* (București).

Menționăm tezele susținute de către Violeta Jalbă, consilier juridic, secția Examinare Mărci, desene și modele industriale - *Marca - o modalitate de protecție în comerțul internațional* (cond. șt. I. Daniliuc, E. Stoica), Svetlana Canțer, redactor Birou tehnic - *Redactarea unei descrieri de invenție* (cond. șt. V. Crecetov, A. Bădărău), Ala Spânu, jurist, secția Juridică - *Transmiterea drepturilor asupra obiectelor de proprietate industrială în Republica Moldova* (cond. șt. M. Radu, A. Moisei), Tudor Jovmir,

șef direcție Examinare Invenții și modele de utilitate, topografii, soiuri de plante - *Particularitățile invențiilor conținând compoziții în calitate de elemente* (cond. șt. M. Rădulescu, V. Crecetov) ș. a.

DI E. Stașcov, Director General AGEPI a felicitat cordial absolvenții cu încheierea studiilor și a adus cele mai calde mulțumiri membrilor Comisiei de examinare dnei M. Rădulescu și dlui A. Lorent (Agenția de brevete *Inventa*) pentru aportul dlor la formarea profesională a specialiștilor Agenției, pentru dăruirea sufletească pe care au manifestat-o față de noi , menționând că dlor sunt un exemplu demn de urmat.

Tot aici a avut loc înmânarea certificatelor de consilier în proprietate industrială celor 23 de absolvenți ai cursurilor din cadrul Institutului de Proprietate Intelectuală. Dânșii de asemenea au fost felicitați de către dnii E. Stașcov și V. Rusanovschi, directorul instituției în cauză. Tinerii au fost invitați să-și continue studiile la specialitatea de mandatar autorizat.

La întrebarea *Cum apreciați cunoștințele obținute de către specialiștii Agenției?* , membrii Comisiei de examinare ne-au relatat următoarele:

**Cons. în proprietate industrială,
farm. Mioara RĂDULESCU:**

“ Examenul care a finalizat cursurile efectuate la București s-a dovedit a fi un prilej cu care am constatat cu toții că nivelul profesional al specialiștilor AGEPI a crescut considerabil. Am rămas satisfăcută găsind că examinatorii sunt foarte bine pregătiți, au acumulat multă experiență în acești doi ani de când nu am mai acordat diplome, iar notele obținute confirmă acest lucru.”

**Cons. în proprietate industrială,
dr. ing. Alexandru LORENT:**

“ Cei care au susținut examenul acum au urmat cursurile, o parte din ele fiind predate de mine. M-am bucurat

că majoritatea au însușit la nivelul cuvenit materia predată și mai ales că sunt bine puși la punct și vor forma o generație foarte bună de consilieri în proprietate industrială.”

Mihai CUCEREAVĂ

Instruire practică în predarea PPI

Realizările obținute de Republica Moldova în domeniul protecției proprietății intelectuale sunt incontestabile. Mai există însă multe aspecte privind acordarea protecției și realizarea drepturilor de proprietate intelectuală care urmează a fi studiate și aplicate. În acest sens prezintă un mare interes practica țărilor avansate.

Anume în vederea unui atare schimb de experiență s-a desfășurat recent la AGEPI seminarul organizat de către Biroul pentru probleme de Educație și Cultură al SUA și Biroul Internațional de Cercetare și Schimb de Experiență (IREX), axat pe tematica

PREDAREA DREPTULUI DE PROPRIETATE INTELLECTUALĂ ȘI MANAGEMENTUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR.

Alegerea tematicii date a fost dictată de fondarea unei noi instituții de învățământ superior în Republica Moldova - Institutul de Proprietate Intelectuală din cadrul AGEPI, de aceea problemele abordate au ținut mai mult de predarea disciplinelor respective, dar și de practica protecției produsului intelectual. Cele mai avansate programe de

studii deseori constituie o asociere bună a mai multor metode de instruire. De exemplu, conferențiarul din SUA au menționat că la predarea cursurilor de proprietate intelectuală privind legislația în domeniul invențiilor, mărcilor și secretului comercial în SUA se folosește atât metoda de proces, cât și cea de soluționare practică a problemei.

Deci, instruirea practică a juriștilor pentru a activa într-un sistem eficient de proprietate intelectuală, instruirea antreprenorilor în probleme de valorificare a proprietății intelectuale devin subiecte de maximă importanță pentru constituirea statului de drept.

Problemele privind brevetele de invenție; originea și dezvoltarea legilor privind mărcile; filozofia proprietății intelectuale; particularitățile naționale ale brevetului pentru soi de plantă; administrarea de adrese pe Internet în SUA; activitatea Curții de Apel pentru Circuitul Federal al SUA; progresul comercial și efectul acestuia asupra invențiilor și inovațiilor etc., abordate la seminarul în cauză, vor fi de mare folos pentru examinatorii, mandatarii autorizați, inventatorii din R. Moldova.

Serviciul de presă AGEPI

Descoperiri care au transformat lumea De la telefon la televizor

“Caii nu mănâncă salată de castraveți”, se auzi vocea profesorului Philipp Reis din cutia de lemn destul de primitiv alcătuită. De îndată, în liniștea plină de așteptare, răspunsul veni abia auzit dar limpede: “Asta știu de mult, bătrâne cap de lemn!” Important în această scurtă convorbire nu era desigur conținutul. Accentul se afla pe împrejurările în care se desfășura convorbirea. Philipp Reis era în cabinetul de fizică al școlii sale (astăzi se spune pur și simplu “clasa de fizică”) iar prietenul său, profesor de muzică, aștepta acasă în fața celui de al doilea

aparat: este vorba de prima convorbire telefonică din lume. Era anul 1860.

Încă din copilărie, Philipp Reis (1834 - 1874) care își pierduse de timpuriu părinții, meșterea cu pasiune și făcea tot felul de experiențe cu construcții tehnice. Cel mai mult i-ar fi plăcut să studieze fizica dar tutorele său l-a dus să-și facă ucenicia în secția comercială a unei întreprinderi de negoț cu vopsele din Frankfurt.

Înconjurat de oale cu vopsea și saci cu praf de pigment, tânărul Reis și-a însușit noțiuni

de științe naturale. Acestea i-au fost de ajuns pentru a deveni dascăl la o școală din orașelul Friedrichsdorf, aflat pe povâmișul sudic al Taunusului. Dar plăcerea de a meșteri, de a construi și de a descoperi nu și-o pierduse. Elevii îl iubeau și îi admirau talentul. Îl porecliseră “lăcătușul”, datorită construcțiilor pe care le meșterea și a uimitoarelor sale experiențe.

*Profesorul german
Philipp REIS
a inventat în anul
1860 primul telefon
și a creat astfel
bazele tehnicilor
moderne
de telecomunicații*

Lui Philipp Reis îi rămânea destul timp în afara îndatoririlor sale pedagogice pentru a se putea ocupa de inovații tehnice. Laboratorul și atelierul său erau amenajate într-un hambar. Era deosebit de interesat de acustică și astfel începu să revizuiască datele cercetării - dezbătute cu însuflețire pe atunci - asupra fenomenului electroacusticii, studiate de danezul Hans Christian Oerstedt. Desigur că s-a ocupat și de telegraful Morse și a reflectat asupra modului în care s-ar putea face auzite prin sârme electrice, până la mari depărtări, nu numai sunetele provocate prin ciocănituri, ci și vocea omenească. La construcția aparatului său de telefon s-a bazat pe date de fiziologie auditivă și a folosit efectul magnetic al curentului. Începu să transforme în curent electric undele sonore din aer care ajung la timpan. Construi un timpan artificial, prin acoperirea vranei unui butoi cu o bășică de porc. Acest "timpan" transmitea vibrațiile sonore unui arc metalic care era înconjurat de o bobină de sârmă străbătută de un curent electric și transformată astfel într-un magnet pus în legătură cu un cablu introdus în cutia de rezonanță a unei vioi. Celălalt capăt al cablului era înfășurat în jurul unei andreele de tricotate.

Dacă undele sonore produse de cel care vorbea atingeau membrana, curentul se întrerupea în ritmul acelor unde. O andrea care oscila într-o a doua bobină de sârmă străbătută de curent electric reda acest ritm de întreruperi. Acest "aparat de auzit" folosea curentul unei baterii galvanice. Mai târziu, Reis a folosit în locul vioii o cutie de trabuce pe care a transformat-o în cutie de rezonanță.

Oricât de primitivă ar fi fost această construcție, ea funcționa totuși. Îndelungate și costisitoare, experimentele l-au costat întreaga sa avere.

Lumea specialiștilor n-a recunoscut nici geniul lui Philipp Reis și nici însemnătatea descoperirilor sale. Deși telefonul nu exista încă, Reis a auzit pentru prima oară cuvintele "Ați greșit adresa" și anume, atunci când a vrut să publice într-un ziar de specialitate principiile invenției sale – aparatul de telefon. Redacția i-a refuzat categoric orice colaborare declarând că nu va publica niciodată asemenea "aiureli". Nici ulterior n-a fost cruțat de mari dezamăgiri. În anul următor își desăvârșise în asemenea măsură experimentul încât și-a putut prezenta invenția Societății de Fizică din Frankfurt pe Main. Titlul referatului său era "Telefonia prin curent galvanic". Dar succesul scontat în urma referatului și a experienței legate de acesta s-a lăsat așteptat. Invenția pe care Reis o considera o revelație tehnică cu mari perspective, a fost calificată tranșant de către personaje influente din lumea științei drept o absurditate.

Nimeni nu voia să-i cumpere telefonul.

Aparatul său era considerat drept o copilărie pentru adulți și o primejdie pentru copii - deoarece funcționarea telefonului era condiționată de utilizarea curentului electric. Telefonul nu i-a adus inventatorului său nici un câștig, ba chiar, în cele din urmă i-a provocat și moartea. N-a mai ajuns să trăiască vremurile utilizării practice a invenției sale. Dorind să supravegheze mai bine un experiment, își instalase în dormitor o baterie

electrică din care emanau gaze vătămătoare. De boala de plămâni pe care a contractat-o atunci, nu s-a mai vindecat niciodată.

Reis și telefonul său au fost atât de rapid dați uitării, încât în 1879, la numai cinci ani de la moartea inventatorului, directorul general al poștelor din Reichul german, Heinrich von Stephan, a fost entuziasmat de o idee venită din America: telefonul. Alexander Graham Bell (1847-1922), profesor pentru surdo-muți, reușise să perfecționeze într-o asemenea măsură aparatul lui Reis, încât la numai doi ani după moartea acestuia, în 1876, izbutise să-și breveteze descoperirea în Statele Unite. Primele convorbiri telefonice publice ale lui Bell au fost purtate în anul 1876, în uriașul palat din Philadelphia, amenajat pentru găzduirea Expoziției Mondiale.

Poate că nașterea lui Paul Nipkow - un constructor ingenios - în anul 1860, an în care

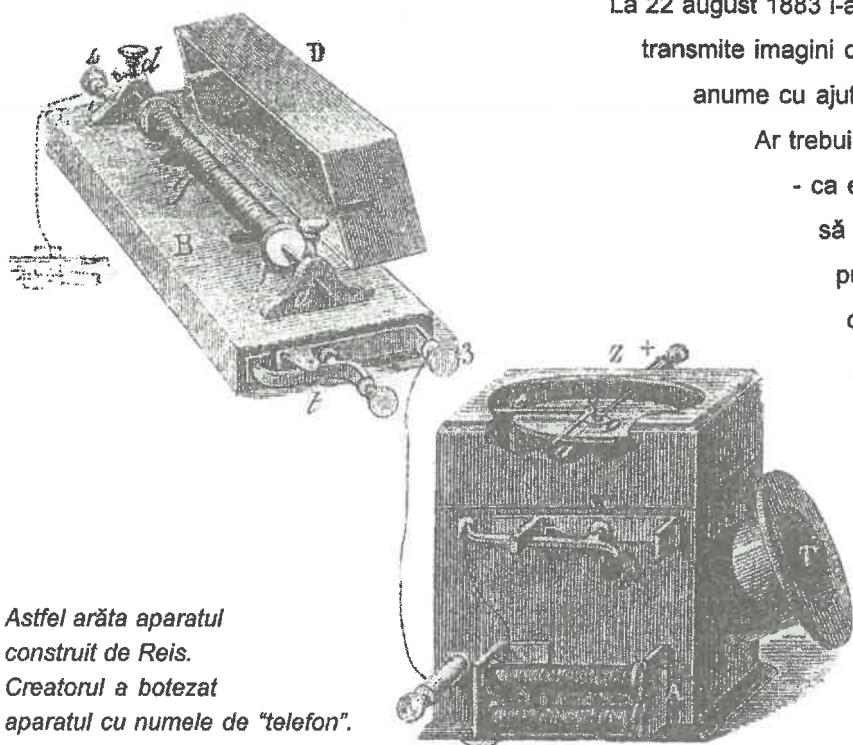
Reis telefonase pentru prima oară, a fost un semn prevestitor. Descoperirea făcută de Nipkow a devenit baza acestui progres tehnic care a schimbat în mod esențial viața oamenilor de pe întregul glob: televizorul.

În octombrie 1877 a fost instalat primul telefon în biroul central al directorului general al poștei imperiale din Berlin. Pentru tânărul Nipkow acest eveniment a avut însemnătatea unei perspective pline de neprevăzut.

Sunetele și zgomotele se revărsau cu o viteză fulgerătoare printr-o rețea metalică și erau din nou transformate în cuvinte perfect inteligibile la celălalt capăt al rețelei. Ce se poate realiza cu sunetele - cugeta Nipkow - poate fi la fel de bine realizat cu imaginile: dacă la telefon sunetele pot fi "descompuse", adică undele sonore pot fi transformate în impulsuri electrice, atunci de ce nu ar putea fi transformate în același mod și imaginile?

La 22 august 1883 i-a venit ideea de a transmite imagini dintr-un oraș în altul, și anume cu ajutorul unui cablu electric.

Ar trebui numai - gândea Nipkow - ca elementele unei imagini să fie descompuse în puncte și linii separate, care să fie transformate cu ajutorul unei fotocelule în impulsuri electrice, apoi transmise și repetate la locul respectiv pe aceeași cale, a reconstruirii mozaicului. Viteza uriașă a curentului

Astfel arăta aparatul construit de Reis. Creatorul a botezat aparatul cu numele de "telefon".

electric, care se transmite cu 300 000 km/sec ar fi favorabilă unei asemenea transmisii de imagini deoarece ochiului omenesc îi este necesară circa o sutime de secundă pentru a percepe o imagine separată.

Ideea pentru soluționarea problemei i-a venit în noaptea de Crăciun a anului 1883. Un disc perforat care se rotește va descompune imaginile în puncte și va proiecta impulsurile luminoase pe o fotocelulă care le va transforma în impulsuri electrice. Aceste impulsuri vor putea fi apoi conduse prin cuplare cu cablul telefonic. De fapt, Nipkow intenționa prin această metodă să amelioreze comunicațiile telefonice. El își imaginase încă de pe atunci foto-telefonul, aparat care există astăzi în fază de experiment. Pentru primul său aparat, Nipkow a ștanțat găuri minuscule dispuse în spirală pe o șaibă rotundă. Dacă punea în mișcare această șaibă în fața unei imagini deasemenea în mișcare, șirurile spiralate "pipăiau" imaginea rând cu rând, gaură cu gaură și o descompuneau în imagini separate. Dacă se dorea recompunerea imaginii, trebuia folosită pentru recepție – după descrierea lui Nipkow – aceeași șaibă perforată în spirală. Acest principiu era asemănător cu principiul de bază după care funcționează televizorul de astăzi. Din păcate, pe atunci Nipkow nu și-a putut realiza în

practică ideea deoarece nu existau tuburi electronice cu care ar fi fost posibilă amplificarea semnalelor slabe ale celei fotoelectrice. (O celulă fotoelectrică - celulă de seleniu - este un dispozitiv cu ajutorul căruia undele luminoase pot fi transformate în impulsuri electrice).

Cu toate acestea, în ianuarie 1884, inventatorul și-a brevetat descoperirea. Controlorul biroului imperial de patente nu a putut aprecia înșușirile aparatului de a face posibil - după cum susținea descoperitorul său în textul de inițiere - ca "un obiect aflat în locul A să fie făcut vizibil într-un alt loc B, luat la întâmplare". De fapt, nici nu intra în îndatoririle controlorului să verifice această afirmație! Conform sarcinilor sale, controlorul a constatat că un "telescop electric" înseamna în mod vădit un progres față de tehnica din acele vremuri și că nu fusese încă descris până atunci. Astfel, în ziua de 6 ianuarie a anului 1884, în clasa 21 "aparatele electrice", sub numărul 30.105 a fost înscris brevetul acordat lui Nipkow. Totuși, Paul a fost nevoit să aștepte încă patruzeci de ani până când ideea sa a fost în sfârșit realizată în practică. Nu a ajuns să strângă averi dar s-a bucurat totuși, la o vârstă înaintată, de onoarea care i se cuvenea. Astăzi, Paul Nipkow este socotit "părintele televizorului".

Invenții propuse pentru contracte de licență sau cesiune

1. Vasile CIOBANU, MD
BI nr. 1325, CBI 96-0377 "Electromobil"
2. Eugen CATLABUGA, Anatolie OLEXIUC, MD
BI nr. 1332, CBI 97-0284 "Mașină electrică de curent continuu"
3. Constantin MIHĂILESCU, MD
BI nr. 1339, CBI 97-0194 "Metodă de prognozare meteorologică"
4. Petru STRATULAT, Grigore BIVOL, Gheorghe GROSU, Svetlana ȘCIUCA, Constantin JUCOVȘCHI, Grigore COVALCIUC, MD
BI nr. 1343, CBI 98-0209 "Metodă de pronosticare a rezoluției bronșitei recidivante la copii"
5. Alexei SILOCI, Gheorghe BACIU, Ion CUVȘINOV, MD
BI nr. 1344, CBI 99-0067 "Metodă de diagnostic al tragerilor de la distanță mică"
6. Svetlana ȘCIUCA, Constantin JUCOVȘCHI, MD
BI nr. 1345, CBI 98-0210 "Metodă de pronostic al rezoluției bronșitei recidivante în alergoze respiratorii"
7. Valentin ANTOCI, MD
BI nr. 1346, CBI 98-0119 "Aparat Antoci pentru repoziția și fixarea eschilelor"
8. Boris BUIUMISTR, MD
BI nr. 1347, CBI 98-0242 "Aparat de respirat cu aer oxigenat"
9. Vladimir COZIN, Vladimir VOLIC, Valeriu IVANOV, MD
BI nr. 1354, CBI 98-0097 "Procedeu de tratare chimico-termică a metalelor"
10. Ion STALEV, Sergiu STALEV, MD
BI nr. 1357, CBI 97-0127 "Dispozitiv de tăiere Stalev"
11. Ion STALEV, Sergiu STALEV, MD
BI nr. 1358, CBI 97-0126 "Picurător Stalev"
12. Moisei MILGROM, Alexandru BARBĂROȘIE, Vasile ANDRIUȚĂ, MD
BI nr. 1363, CBI 98-0084 "Dispozitiv pentru recoltarea probelor"

ÎN VEDEREA TRATATIVELOR, DORITORII SE VOR ADRESA LA AGEPI.

RELAȚII LA TEL.: 44-96-06 (2-04)

e-mail: office@agepi.md

URL: www.agepi.md

Editor:

Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova.

Colegiul redacțional:

E. STAȘCOV (președinte), D. BATĂR, V. BUMACOV, V. CANȚER, Gh. DUCA, V. DULGHERU, V. PRISĂCARU, N. TARAN, I. DANILIUC, V. NEGURĂ, B. ȘHIȚCO, V. SOSNOVȘCHI, V. CRECETOV, E. NICA, T. COJOCARU, A. GROMOV, M. CUCEREAVĂL.

Tehnoredactare computerizată: Zinaida BONDAR

Coperta: Ina DENER

Opiniile exprimate în revistă aparțin autorilor articolelor respective și nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere al editorului. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorilor.

© AGEPI, 2000

Imprimat la

PROCURAȚI! ABONAȚI-VĂ!

Pentru a vă iniția în problemele proprietății intelectuale, tratate sub toate aspectele, procurați publicațiile AGEPI.

VĂ PUTEȚI ABONA LA ELE PRIN BIBLIOTECA NOASTRĂ,
tel.: 44-96-06 (int. 228)

sau la orice oficiu poștal din republică

Vă propunem seria de publicații:

BOPI

(Buletin Oficial de Proprietate Industrială),
periodic lunar - 1 ex. 20 lei

«INTELLECTUS»,

revistă de proprietate intelectuală,
apare o dată la două luni - 1 ex. 15 lei

și suplimentele:

«Bursa inventiilor»,

panoramă lunară a celor mai competitive
realizări - 1 ex. 1,50 lei

«AGEPI Consultă»,

ghid în lumea proprietății intelectuale,
apare o dată la două luni - 1 ex. 7 lei

AGEPI

VĂ STĂM LA DISPOZIȚIE ȘI VĂ URĂM SUCCES!